

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 8. DECEMBRA 1983

ŠTEVILKA: 46 • LETO XXXII

VPLIV ZVIŠANJA OZIROMA ZNIŽANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V OKTOBRU

V oktobru smo prodali 27.523 ton proizvodov osnovne dejavnosti. Vrednost prodanih proizvodov, skupaj s storitvami po lastni ceni, je bila 1.302 milijona dinarjev, vrednost, ki nam jo je trg priznal, pa je bila 1.823 milijonov dinarjev. Pozitivna razlika je torej 521 milijonov dinarjev.

V POSLOVNO POLITIKO ŽELEZARNE ZA LETO 1984 MORAJO BITI VGRAJENI TEMELJNI Cilji IN NALOGE DOLGOROČNEGA PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Pri oblikovanju in opredeljevanju poslovne politike in planskih dokumentov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, oziroma delovni organizaciji kot celoti za leto 1984, bomo morali dosledno izhajati iz načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije SR Slovenije, gradiv dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ter iz stališč in usmeritev delegatskih skupščin, socialistične zveze, zveze komunistov, zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij. Seveda v planskih dokumentih ne bi smeli ponavljati besednih opredelitev iz navedenih dokumentov, temveč čim bolj konkretno opisati naloge in aktivnosti z nosilci in roki izvršitve posameznih nalog in aktivnosti, ki izhajajo iz načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in resolucije o politiki družbenega in gospodarskega razvoja SR Slovenije v letu 1984.

Usmeritev za prihodnje leto, ki izhaja iz obstoječih gospodarskih razmer in nujnosti je, da z boljšim gospodarjenjem z živim in minulim delom, z večjo proizvodnjo in izvozom zaustavimo negativna gibanja iz preteklih let, okrepimo reproduktivno sposobnost gospodarstva in zaustavimo nadaljnje padanje realnih osebnih dohodkov, okrepimo socialno varnost delavcev in vse oblike porabe diferencirano postavimo v odvisnost od razpoložljivega dohodka. Seveda pa moramo že takoj poudariti, da bomo to usmeritev, ki mora dobiti v naših planskih dokumentih konkretne opredelitve, uspešno in učinkovito uresničevali, če bomo tudi dosledno uresničevali temeljno zahtevo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, da je delavec temeljni nosilec odločanja o pogojih in rezultatih dela, o celotnem dohodku in vseh odnosov v družbeni reprodukciji. Le z doslednim uresničevanjem socialističnih samoupravnih produkcijskih odnosov, kot so opredeljeni v ustavi in zakonu o združenem delu, ter uveljavljanjem ekonomskih zakonitosti, ki bodo s svojo spodbudo motivirale in krepile zainteresiranost in zaostrovali tudi odgovornost delavcev in delovnih ljudi, se bomo lahko uspešno lotili in izvrševali stabilizacijske naloge.

V tem pogledu nas v Železarni čaka še neizmerno veliko dela ob mnogo več kritičnosti in samokritičnosti do sedanjega stanja oziroma doseženega nivoja uresničevanja ustavnih socialističnih produkcijskih odnosov oziroma neodtujljivih pravic delavcev, da upravljajo in gospodarijo s pogoji in rezultati svojega dela ter njihove prisotnosti pri sprejemanju odločitev in usmeritev, pa tudi mnogo več poglobljenega strokovnega in političnega dela. Brez kvalitetnih premikov na teh področjih ne moremo pričakovati, da bodo delavci »povečevali dohodek s povečanjem proizvodnje, večjimi delovnimi rezultati živega dela in boljšim gospodarjenjem z minulim delom, z večjo skrbjo in odgovornostjo za lastno zdravje, z izboljšavami v organizaciji dela, izrabljanjem notranjih rezerv, zniževanjem režijskih stroškov, večjim vključevanjem raziskovalnega dela in inovatorstva, spodbujanjem in nagrajevanjem ustvarjalnega dela ter nadpoprečnih delovnih dosežkov in dela v težkih delovnih razmerah, zaostrovanjem odgovornosti do dela in prilagajanjem kadrovskih zahtev tem razmeram«, kar so cilji gospodarske stabilizacije.

Danes nam je povsem jasno, da bomo pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in svojih lastnih poslovnih in planskih odločitev uspešni le, če se bodo v uresničevanje vključili vsi delavci, delovni ljudje in občani. To pa bomo dosegli le s povečano učinkovitostjo družbenoekonomskega in političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Za to bi si morali večkrat poiskati nauk in poduk v naši narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji, ki sta bili uspešni prav zaradi tega, ker je v njih prišla do izraza moč ljudskih množic prek narodnoosvobodilnih odborov, kjer so prišle do besede. To je bila že linija samoupravljanja, ki ga je rodil in uveljavil narodnoosvobodilni boj; ki je tudi dokazala, kakor je napisal Edvard Kardelj takoj po osvoboditvi, da nobena država ali poseben sloj ne more nadomestiti moči ljudstva. To je bilo še večkrat dokazano tudi po osvoboditvi, predvsem v času gospodarske blokade in gospodarske krize. Nasprotno pa tudi, da smo zašli v manjše ali večje krize vedno, kadar smo odrinili v stran živo akcijo in živo besedo ljudskih množic. To pa je v sedanjih bitki za gospodarsko stabilizacijo še kako poudeno.

Te poudarke smo navedli predvsem zato, ker v poslovni politiki, ki jo je sprejel delavski svet Železarn na seji, 16. novembra, kot »izhodišče za izdelavo predlogov planov TOZD, delovnih skupnosti skupnih služb in delovne organizacije za leto 1984 ter potrebnih ukrepov za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Železarni«, nikjer nismo opredelili, kako bomo uresničevali temeljno zahtevo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije: DA BODO DELAVCI DEJANSKO POSTALI TEMELJNI NOSILCI ODLOČANJA O POGOJIH IN REZULTATIH DELA, O CELOTNEM DOHODKU IN VSEH ODNOSOV V DRUŽBENI REPRODUKCIJI.

NEKATERA VPRAŠANJA DRUŽBENOEKONOMSKEGA RAZVOJA V LETU 1984 TER VLOGA IN NALOGE SINDIKATOV

V novembru in decembru tudi v sindikatih največ rapravljajo o planskih dokumentih (resolucije o družbenoekonomskem razvoju v letu 1984, plani OZD). Razprava in odločanje o teh vprašanjih sta letos še toliko pomembnejši zadevi, ker ti dokumenti predstavljajo prvi preizkusni kamen naše pripravljenosti za resnično uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

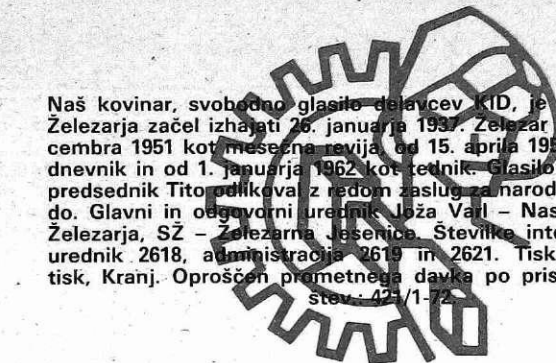
(Nadaljevanje na 2. strani)

Za nabavljeni material smo morali odšteti 262 milijonov dinarjev več, kot smo v planske cene vkalkulirali. S prodajo na tujem trgu so se nam stroški povečali za 33 milijonov dinarjev. Stroški delovnih skupnosti, ki niso vkalkulirani v cenah izdelkov oziroma storitev, so bili 75 milijonov dinarjev. Zaloge nedovršenih proizvodov, polproizvodov in gotovih izdelkov so se v primerjavi z začetkom meseca zmanjšale za 3.441 ton. Fiksni stroški v zmanjšanih zalogah so bili 4 milijone dinarjev.

Vsota vseh omenjenih kategorij, ki je v oktobru pozitivno vplivala na rezultat, je bila 154 milijonov dinarjev.

Po drugi strani pa so bili stroški v temeljnih organizacijah združenega

(Nadaljevanje na 7. strani)

Sodelavca v strugarni valjev na Beli (foto S. Kokalj)

GIBANJE OSEBNEGA DOHODKA V SOZD SŽ V LETU 1982 IN DEVETIH MESECIH LETOS

Ob spremljanju letošnjih dogajanj in ob pripravi plana za prihodnje leto je večji poudarek dan tudi gibanju OD, zlasti še preračunavanju padanja realnih OD. S tem namenom je služba za planiranje SOZD Slovenske železarn pripravila analizo o gibanju OD v letošnjem letu, ki so jo obravnavali tudi delegati na zadnji seji delavskega sveta SOZD SŽ.

Podobno analizo gibanja OD je služba za planiranje izdelala pred letom. Analiza je pokazala, da se ustavlja razmerja v gibanju osebnih dohodkov med delovnimi organizacijami SŽ v letu 1981 in devetih mesecih leta 1982 niso bistveno spremenila. Železarna Ravne je v rasti

DO zaostajala za železarno Štore in naj bi do konca leta 1982 dosegla železarno Jesenice, kjer se je rast osebnih dohodkov po prvem četrtletju 1982 precej umirila zaradi opustitve internega stimuliranja v TOZD Jeklarna. Med predelovalci sta v rasti izstopala Plamen in Žična, precej

pa je zaostajal Tovil. Rast OD v DSSS SŽ in IB je bila v poprečju SOZD. Primerjava z gibanjem OD v preteklih letih je pokazala, da sta obe delovni skupnosti zaostali v gibanju OD za drugimi delovnimi organizacijami že v letih 1980 in 1981 in sta imeli zaradi tega nižje izhodišče. Izračunani indeksi so bili zato kljub temu, da so se OD povečali manj kot v delovnih organizacijah v poprečju z njimi.

Osebnih dohodki v SOZD SŽ so v devetih mesecih leta 1982 nekoliko zaostajali za rastjo v slovenskem gospodarstvu ter v industriji in rudarstvu. Rast OD ni bila povsod upravičena z rastjo dohodkovne uspešnosti.

Ceprav devetmesečna primerjava ni povsem realna zaradi neenakomernega dvigovanja OD v delovnih organizacijah tekom leta, se ob polletnih in devetmesečnih periodičnih obračunih poslovanja tudi v tem letu pojavlja potreba po izdelavi analize gibanja OD, saj kaže, da obstajajo precejšnje razlike med možnostmi in željami povečevanja OD do konca leta glede na družbeni dogovor in uspešnost poslovanja posameznih DO.

(Nadaljevanje na 6. strani)

DOBER START V ZADNJI MESECI LETA

V letošnjem zaključnem mesecu lahko pričakujemo dobre proizvodne rezultate, saj je bila po podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko v prvih petih dneh decembra skupna proizvodnja dosežena 19.921 ton, kar je 102,7 % operativnega programa. V programu je bilo upoštevano pomanjkanje koksa, kar neposredno vpliva na manjšo proizvodnjo grodlja in posredno na manjšo proizvodnjo jekla oziroma polizdelkov in končnih izdelkov. Brez upoštevanja sedanjih razmer je proizvodnja dosegla 94,3 % družbenega plana.

V TOZD Plavž so izdelali 1.660 ton grodlja, kar je 67,3 % družbenega plana in kar 103,1 % sedanjim razmeram prilagojenega operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so vili 6.233 ton jekla, kar je 93,1 % družbenega plana ali 104,3 % operativnega programa. V SM jeklarni so vili 3.792 ton, to je 107 % operativnega programa, v elektro jeklarni pa so vili 2.441 ton jekla, kar je 100,5 % operativnega programa.

V prvih petih dneh decembra, ali natančneje v štirih dneh, je bilo prodanih 5.494,6 tone gotovih izdelkov in storitev. To je 85,1 % družbenega plana ali 94,7 % operativnega programa.

LE S SKRAJNIM VARČEVANJEM IN DISCIPLINO BOMO UBLAŽILI SEDANJO IZREDNO KRITIČNO ENERGETSKO SITUACIJO

Zaradi nizkega vodostaja rek in minimalnih zalog premoga, kot tudi ostalih energetskih medijev — mazut, propan — butan, zemeljski plin — je v SR Sloveniji uvedena redukcija porabe električne energije. Za vse porabnike direktne odjema je predpisana največja dovoljena poraba ravno tako, kot za posamezna distributivna območja, kjer elektro gospodarstvo Slovenije predpisuje največjo dovoljeno porabo. Za našo železarno je v tem času predpisana za 10 % manjša poraba, kot znaša pogodbeni količina dogovorjena med Elektro gospodarstvom Slovenije in Železarno.

Zaradi sedanje izredno kritične energetske situacije je poslovodni odbor Železarn, skupaj s strokovnimi službami in vodstvi temeljnih organizacij združenega dela pripravil program ukrepov z namenom in ciljem, da bi kljub omejevanju odjema električne energije in pomanjkanju ostalih energetskih medijev, z doslednim varčevanjem, skrbnostjo in discipliniranim izvajanjem sprejetih ukrepov, zadržali planirani obseg proizvodnje. Osnovni poudarki v sprejetih ukrepih so:

1. Dosledno je potrebno izvajati vse naloge iz programov TOZD in delovne organizacije, ki se nanašajo na varčevanje z vsemi vrstami energije. Uresničevanje programov in doseženi rezultati se bodo kontrolirali dnevno. V primeru preokračitev določene porabe in neizpolnjevanja nalog iz teh programov, bo dispečerska služba ukrepala z izklopom posameznih proizvodnih naprav ali celotnih temeljnih organizacij.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V PRETEKLH DVEH MESECIH ČEZ 7 MILIJONOV INOVACIJSKIH PRIHRANKOV

Odbori za gospodarstvo so v preteklih dveh mesecih obravnavali sedemnajst prijav tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih trinajst pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihranki oziroma koristi so 7.390.694,00 din, za kar je trinajstdeset novatorjev prejelo 414.247,00 din posebnih nadomestil ali 5,60 % od ugotovljenih koristi.

TOZD JEKLARNA

Avtorju Bertiju Krapežu je bilo odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila za popravilo zasunov drsnega zapirala za livne ponve na kontilivu. Avtor je s svojo tehnično izboljšavo priskočil na pomoč v najbolj kritičnem trenutku (pomanjkanje zasunov) in s tem vplivanje z drsnimi zapirali ni bilo ogroženo. Naprava za vlivanje gredic je lahko nemoteno obratovala. Uspeh tega predloga je velik, saj zmanjšuje potrebo po uvoženih zasunih.

Avtorjem Jožetu Triplatu, Vekoslavu Zakrajšku in Henriku Zupanu je bilo za zmanjšanje porabe CaSi pri izdelavi jekel v SM pečeh odobre-

no izplačilo prvega posebnega nadomestila. Prijavitelji izboljšave so uvedli novo tehnologijo dodajanja CaSi. S takim načinom dodajanja CaSi se je njegova poraba zmanjšala za polovico. Poleg tega so s tako ponovno obdelavo jekla dosegli učinkovito odžvepljanje jekla v ponvi, izboljšane so livne lastnosti in čistota jekla. Pomembno je tudi to, da s to novo tehnologijo izdelujejo bolj kvalitetna jekla, ki jih prej v SM pečeh ni bilo možno izdelovati.

TOZD JEKLOVLEK

Avtorjema Karlu Koblarju in Stanetu Pagonu je bilo za predelavo le-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NADALJEVATI Z IZDELAVO METALURŠKE OPREME

»V TOZD Strojne delavnice bo treba nadaljevati z izdelavo metalurške opreme. Na tem področju imamo že nekaj izkušenj: nova ponovica, prva, ki je bila v celoti izdelana doma, plavž 1, brusilni stroj BSG-4000 D, za katerega je bil v TOZD Strojne delavnice izdelan ves strojni del, pa tudi drugi izdelki. Poleg tega bi morali začeti obdelovati odlitke iz naše livarne. To bi bilo zelo gospodarno, potrebovali bi sicer še nekaj dodatne opreme za to dejavnost, ki ne bi bila storitvena, ampak namenjena trgu,« je dejal Vladimir Oblak, vodja TOZD Strojne delavnice v razgovoru, ko smo skušali zvedeti kaj več o težavah, načrtih in obveznostih, ki jih imajo v tej temeljni organizaciji.

Pravi, da bi v njihovi temeljni organizaciji morali preiti na merljive kazalce ugotavljanja produktivnosti. Pri sedanjem načinu se pri realizaciji operativnega plana upošteva le število izdelanih ur. V prvih devetih mesecih letos so za operativnim planom zaostali za 3 %, ker je bilo kljub naduram opravljenih za toliko manj izdelanih ur. Tak način prikazovanja uspešnosti dela zaposlenih je premalo stimulativen za bolj produktivno delo. Edini notranji regulator, s katerim lahko vplivajo na delovne rezultate, je zmanjševanje odsotnosti, pa še to, ko gre za bolniško odsotnost, saj so denimo letni dopusti določeni z zakonom. Eden od vzrokov za nedoseganje plana je gotovo tudi bistveno manj opravljenih nadur kot lani.

Pesti jih tudi pomanjkanje delavcev, strokovnjakov, predvsem kovinarjev. V temeljni organizaciji je dnevno v povprečju na delu kakih 320 ljudi od 340, kolikor jih je zaposlenih, kar je malo glede na normativ, po katerem bi v Strojnih delavnicah moralo biti zaposlenih 411 ljudi.

S srednjeročnim planom je v temeljni organizaciji predvideno strmo naraščanje števila zaposlenih, tako da bi ob koncu srednjeročnega obdobja naraslo na 380 ljudi. Vendar zaradi zaostanka pri gradnji Jeklarne 2, pa tudi zaradi drugih okoliščin, ne vztrajajo pri tem.

»Na kadrovskem sektorju menijo, da je potrebno plan zaposlenih v naši temeljni organizaciji prilagoditi možnostim jeseniške občine, kljub temu, da so Strojne delavnice že sedaj premajhne v primerjavi z obsegom storitev, ki jih morajo opravljati za Železarno. Glede na kadrovska zaledja bi bilo potrebno planirati obseg zaposlovanja za celo železarno, ne pa le enega njenega dela. TOZD Strojne delavnice bi morale imeti vsaj za 30 % večje zmogljivosti od potreb Železarne, da bi s storitvami lahko pokrivala potrebe po rezervnih delih tudi ob konicah (redni letni remont, večje okvare ...), v preostalem času pa bi lahko opravljali storitve za zunanje naročnike. Pri nas pa se dogaja ravno nasprotno. Do konca leta bomo dali skupaj kakšnih 800 naročil v izvedbo zunanjim izvajalcem prav zaradi premajhnih kapacitet. To gotovo ni gospodarno, saj je vsak rezervni del, izdelan zunaj Železarne, bistveno dražji od domačega, vendar je vseeno najdražji tisti rezervni del, ki ga ni. V zadnjih dveh letih se je število zunanjih naročil povečalo kar za desetkrat. Pred tem so izvajalci zaradi majhnih serij odklanjali taka naročila, ker so imeli dosti drugega dela.«

Za kovinske poklice je na železarskih Jesenicah žal premalo zanimanja, zato nam manjka delavcev s tega področja. Na razpis, ki so ga v začetku septembra objavili v Glasu, se za poklic rezkalca, vrtnalca, kovača in strojnega žagarja ni javil nihče. Na razpis za pomožnega delavca so se sicer javili štirje kandidati, vendar nihče ni izpolnjeval predpisanih pogojev. Vse to je posledica zgrešene kadrovske politike v preteklosti. Če bomo v kovinarskih poklicih hoteli imeti take kadre, kakršne potrebujemo, bo treba spremeniti tudi odnos do teh poklicev. Da pa bi se začeli kazati rezultati na tem področju, bi moralo miniti nekaj let.

Menim, da je predvsem nagajanje krivo, da se je kader v preteklosti usmerjal drugam. Če primerjamo osebni dohodek zaposlenih v TOZD Strojne delavnice s povprečnim osebnim dohodkom v Železarni za oktober, je ta kar za 2.177 dinarjev manjši. Temeljna organizacija je tako po višini osebnega dohodka na dvajsetem mestu v Železarni. V primerjavi z vzdrževalci iz Verige pa je naš osebni dohodek kar za 30 % manjši. Jasno je, da ob taki razliki v osebnih dohodkih v Verigi nimajo težav s kadri.

TOZD Strojne delavnice je tudi lokacijsko preveč razdrobljena. Svoje obrate ima na Jesenicah, na Javorniku in na Koroški Beli, kar zmanjšuje učinkovitost njihovega dela. Časovne izgube nastajajo zaradi prevoza, ker se pogosto dogaja, da je treba na istem izdelku nekaj delovnih operacij izvesti na Javorniku, nekaj pa na Jesenicah. Včasih je treba kakšen obdelanec zaradi tega po večkrat prevažati z Javornika na Jesenice in obratno. »Ni bilo prav, da

prihodek in dohodek. Prav zaradi tega bi morala biti prednostna naročila več vrednotena kot tista, ki gredo v izvedbo po redni poti.

»Na področju tipizacije bi moralo biti v Železarni tudi več reda. V katalogu rezervnih delov jih je registriranih okoli 40.000. S poenotenjem bi to število lahko precej zmanjšali. Zar bi nam zelo olajšalo delo. Kaže pa da se tega nihče ne upa lotiti.

Nekateri gospodarji pridejo k nam s prostoročno narisanimi skicami, ki so stare tudi po več let, pa se jim v tem času ni zdelo vredno, da bi za te dele uredili tehnično dokumentacijo, čeprav nekatere naročajo vsako leto zapored pri rednih remontih. Taka nepopolna tehnična dokumentacija onemogoča hitrejšo izdelavo naročenih delov, saj je treba preverjati razne mere, ki so slabo vidne, ali pa prostoročno večkrat popravljene. Zgodi se tudi, da so izdelki neuporabni, ker so bile pri remontu izvedene spremembe, ki pa niso bile vnešene v originalni načrt v arhivu.

V pogovoru o uvajanju N. C. tehnologije v proizvodnjo pravi, da na tem področju precej zaostajamo. V oddelku strugarna valjev na Beli obratuje edina N. C. stružnica, na kateri obdelujejo valje za TOZD Valjarna žice in profilov, služi pa tudi za usposabljanje programerjev in operaterjev. »To je zelo draga tehnologija, zato je uvoz z zahoda nemogoč, NC stružnice, kakršne poznajo na vzhodu, pa za našo kosovno in maloserijsko proizvodnjo niso najprimernejše. Vse kaže, da bo treba počakati na razvoj domače N. C. tehnologije.

Na tem področju bi morali v razvojni politiki Železarne zaščitati jasne smernice in se odločiti za čim bolj enoten tip N. C. tehnologije in programskega jezika.

LE S SKRAJNIM VARČEVANJEM IN DISCIPLINO BOMO UBLAŽILI SEDANJO IZREDNO KRITIČNO ENERGETSKO SITUACIJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

2. Optimalno je treba povečati proizvodnjo na lastnih agregatih. Glede na to, da je proizvodnja hidroelektrarnen zaradi kritičnega vodostaja zmanjšana, je možno povečanje samo z večjo proizvodnjo pare in s tem električne energije v lastni parni centrali. Zato je potrebno posebno skrb posvetiti proizvodnji pare v parnih kotlih ob istočasnem zmanjševanju porabe na vseh mestih v Železarni.

3. S prerazporeditvijo obratovanja temeljnih organizacij združenega dela in posameznih proizvodnih naprav, ki delajo v sistemu 5+2, skladno s planom remontov naprav, ki so večji porabniki električne energije, je potrebno znižati porabo dovedene energije, oziroma izravnavati porabo na predpisani, za 10 % znižani obseg. Tak režim pa zahteva, da bodo nekatere temeljne organizacije morale obratovati tudi v sobotah in nedeljah.

To so osnovni poudarki iz sprejetih ukrepov, da bi zadržali planirani obseg proizvodnje, konkretna navodila in razpored dela pa je objavljen na oglasnih deskah. Sprejeti ukrepi in programi se seveda nanašajo na sedanjo situacijo, to je na 10 % zmanjšano porabo električne energije, kakršnakoli okvara agregatov v elektro gospodarstvu Slovenije pa bo pomenila še dodatne težave in zahteve.

Sedanja skrajno kritična energetska situacija zahteva odgovorno varčevanje tako z električno energijo,

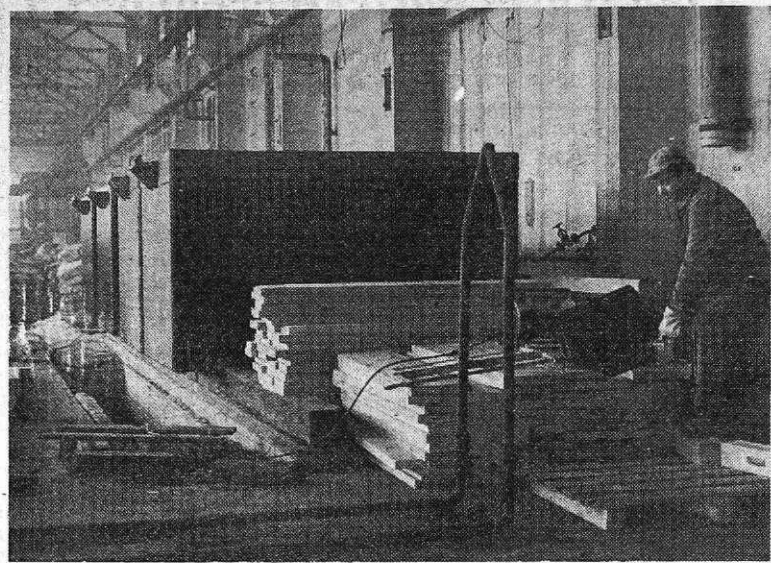
kakor tudi z vsemi ostalimi energetskimi mediji, in dosledno, disciplinirano in vestno izpolnjevanje sprejetih ukrepov in programov v posameznih TOZD in Železarni kot celoti. Le tako bomo lahko zadržali planirani obseg proizvodnje in s tem ustvarili predvideni prihodek, oziroma dohodek in čisti dohodek in ustrezen obseg sredstev za naše osebne dohodke. Zato je in mora biti interes slehernega delavca, da se zavestno vključi v uresničevanje sprejetih ukrepov in programov kot dober gospodar.

V zvezi z energetsko situacijo naj omenimo še, da je Železarna v tork sprejela sporočilo, da so odprti akreditivi za dobavo 5.000 ton koksa iz uvoza še v tem mesecu, s čimer se bo stanje nekoliko omililo s tem energetskim medijem, ne pa še rešilo. Tako bo še nadalje obratoval le en plavž, ob ponovnem obratovanju aglomeracije, ki je bila nekaj časa v okvari. Glede na omejevanje porabe električne energije bodo obratovanje aglomeracije organizirali tako, da bo normalno potekala proizvodnja v enem plavžu.

K vsem tem prizadevanjem železarjev pa bodo svoj delež lahko dodali vsi porabniki električne energije s tem, da bi dovoljen, za 10 % zmanjšan odjem, še znižali, s čimer bi pomagali tako celotnemu sistemu, kot Železarni premagovati sedanjo kritično energetsko situacijo in doseganje planirane proizvodnje, kar je seveda tudi interes naše celotne družbene skupnosti.

Obisk vojakov iz vojašnice Bohinjska Bela v našem tehničnem muzeju (foto S. Kokalj)

Priprava podestov za nove lužilne banje za hladno valjarno Jesenice in žičarno (foto I. Kučina)

NEKATERA VPRAŠANJA DRUŽBENOEKONOMSKEGA RAZVOJA V LETU 1984 TER VLOGA IN NALOGE SINDIKATOV

V stališčih sedme seje republiškega sveta ZSS (o osnutku republiške in zvezne resolucije) podpiramo ofenziven, vendar realen družbeno-ekonomski razvoj ter takšno ekonomsko politiko, ki bo spodbujala in mobilizirala delavce za boljše delo, gospodarjenje in samoupravljanje.

Kriteriji, po katerih bomo v sindikatih presojali planske akte, so predvsem krepitev družbeno-ekonomskega položaja delavcev s samoupravnim odločanjem in konkretizacija nalog stabilizacijskega programa. Gotovo pa je, da je v posameznih organizacijah in skupnostih mogoče načrtovati še bolj ambiciozna razmerja kot v resolucijah, saj so tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu ponekod še neizkoriščene rezerve.

Eden najpomembnejših elementov planov je razmerje med akumulacijo in porabo. Pri planiranju tega razmerja je treba izhajati iz obsega ustvarjenega dohodka, in sicer koliko dela in sredstev je bilo vloženih za določen dohodek. Tako bodo lahko v tistih OZD, kjer bodo dosegli nadpovprečno akumulacijo (glede na poprečje v dejavnosti) namenili tudi več sredstev za osebne dohodke. Politika osebnih dohodkov bo v naslednjem letu namreč ena najbolj kritičnih točk ekonomske politike in gotovo je, da bo lahko uspešna (v smislu delitve po delu) le, če bo v praksi uveljavljeno načelo pridobivanja dohodka po delu (izenačevanje pogojev gospodarjenja, politika cen, objektivizirana merila uspešnosti itd.).

Pri planiranju delitvenih razmerij pri prihodnje leto ne bi smeli nadaljevati s sistemom indeksov, kar je do sedaj omejevalo gibanje osebnih dohodkov v tekočem letu odvisno od višine teh dohodkov v preteklem letu. Najbrž je veliko boljše realno razmerje med osebnimi dohodki in doseženim dohodkom. Ekonomska politika, ki osebne dohodke postavlja v odvisnost od doseženega dohodka, pa dejansko dolgoročno pospešuje krepitev reproduktivske sposobnosti. Taka politika pa je možna, če imamo na voljo čim bolj objektivizirane kazalce uspešnosti gospodarjenja.

ZAHVALA ZA VOŠČILA

Gregor Klančnik, bivši jeseński delavec, ki je novembra prestopil 70 let, se za številne čestitke iskreno zahvaljuje. Posebno je bil počaščen z voščilom delavcev železarne Jesenice in družbenopolitičnih organizacij — občinskega komiteja ZKS, občinske konference SZDL, občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, krajevalne organizacije ZB NOV Dvije-Mojstrana in drugih. Zahvaljuje se za pozornost tedniku »Železar« in za tople pripevek avtorja Petra Kunca. Za izražene čestitke in želje se zahvaljuje še Metalurškemu inštitutu Ljubljana, delavskemu svetu SOZD Slovenske železarne za prijetno srečanje v Štoreh, predsedniku delavskega sveta Alojzu Janežiču in predsedniku poslovnega odbora Igorju Uršiču za voščilne besede.

nja, ki hkrati tudi kažejo, koliko je kdo k rezultatom tudi prispeval. Ta merila oziroma kazalci, ki so opredeljeni v sklepnem delu dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, so:

- dohodek na delavca,
- dohodek na vložena sredstva,
- bruto osebni dohodek na delavca,
- akumulacija v primerjavi z vložnimi sredstvi.

Uveljavitev takih kriterijev in meril pa praktično pomeni, da bodo kot doslej o delitvi dohodka na akumulacijo in potrošnjo odločali delavci v TOZD in skupnostih sami. Seveda pa je to precej odvisno tudi od celotnega ekonomskega sistema v prihodnjem letu (npr. ugotavljanje in izločanje tako imenovanega izjemnega dohodka).

V federaciji in v republiki pa je v pripravi vrsta zakonskih sprememb tudi na področju finančnega poslovanja. V zvezi s tem in z drugimi zakoni se postavlja vprašanje, kako obvladovati vse finančne in druge tokove, da v OZD ne bi prišli v še večje težave. Zato bi morale sindikalne organizacije že sedaj — pa tudi v razpravi o osnutkih planskih aktov — dati pobudo, naj samoupravni organi na predlog strokovnih služb in poslovnih organov obravnavajo predvsem naslednje probleme:

- pregled dinarskih in deviznih obveznosti in predlogi planov za njihovo izpolnjevanje;
- kakovost samoupravnega povezovanja OZD ter združevanja dela in sredstev za skupen izvoz in razporejanje skupno ustvarjenih deviz glede na dejanski prispevek posamezne TOZD;

— kakovost samoupravne organiziranosti in svobodne menjave dela v delovnih organizacijah in SOZD;

— izraba proizvodnih zmogljivosti in tehnologije ter varčevanje z reprodukcijskim materialom in energijo;

— usmerjanje akumulacije v takšno združevanje sredstev, ki bodo omogočala odpiranje delovnih mest, s katerimi bomo dosegli bolj produktivno poslovanje.

Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984 bo izvedbeni akt resolucije in kot tak eden od temeljnih dokumentov ekonomske politike — vsaj dokler še nimamo veljavnih skupnih osnov za določanje meril in kriterijev pri zagotavljanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in delitev čistega dohodka (samoupravnih sporazumov, dejavnosti).

Osnutek dogovora, ki je te dni v razpravi, opušča linearnost indeksiranja in upošteva načelo, da imajo tiste TOZD, ki glede na vloženo delo in sredstva ustvarjajo večji dohodek, možnost, da odvajajo nadpovprečna sredstva za osebne dohodke, seveda, če je akumulacija v primerjavi z vložnimi sredstvi nadpovprečna. Letni dogovor to pot prvič povezano obravnava sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD. Seveda to pomeni, da bodo ob večji skupni porabi manjši osebni dohodki in obratno. Vendarle pa bi v sindikatih morali vztrajati pri enotnem regresu za tople obroke in letni dopust ter oblikovanju sredstev za solidarnostne pomoči. Usmeritve glede oblikovanja sredstev za osebne dohodke in skupno porabo so v osnutku dogovora v družbenih dejavnostih enake kot za materialno proizvodnjo.

(Informacije RS ZSS 6/VII)

V PRETEKLIH DVEH MESECIH ČEZ 7 MILIJONOV INOVACIJSKIH PRIHRANKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

žajnih blazin in aksialnih diskov na vretenu brusilnega stroja odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila. Brusilni stroj BBE-1 ima poleg ostalih sestavnih delov tudi vreteno, vlečeno na vsaki strani s tremi ležajnimi segmenti, nameščenimi pod kotom 120 stop., ki so aksialno podprti z dvema diskoma. Originalni segmenti in diska so bili obloženi s sintergrafitno oblogo. Zaradi izrabljenosti so v obdobju enega leta izvedli dve menjavi segmentov in diskov. Te segmente in diske so poskušali uvoziti, vendar jih niso dobili, niti jih ni bilo moč dobiti na domačem tržišču. Zaradi teh težav sta avtorja predloga segmente in aksialne diske obložila s posebno ležajno kovino in dodatno izdelala še mazilne ure, katerih na originalnih delih ni bilo. Z zamenjavo ležajne obloge in z dodatno izdelanimi mazilnimi utori sta avtorja izboljšave dosegla večjo vzdržnost, saj so pred uvedbo izboljšave v enem letu zamenjali dva kompleta segmentov in diskov, po predelavi pa jih še niso zamenjali.

TOZD VALJARNA

Avtorjema Leonu Mesariču in Danu Mikuli je bilo za nov način embalaranja žičnikov, namenjenih za izvoz, odobreno izplačilo prvega posebnega nadomestila. Avtorja izboljšave sta s spremenjenim načinom embalaranja dosegla več prednosti, kot so: občutno znižanje materialnih stroškov, odprava težkega fizičnega dela, obenem pa izpolnila pogoje za še povečan izvoz.

Avtorjem Leonu Mesariču, Ivanu Čerčiču, Miroslavu Lekšetu in Antonu Janežiču je bilo odobreno izplačilo prvega posebnega nadomestila za

izdelavo zaščite za oljne črpalke na žebeljarskih strojih THA. Na novih žebeljarskih strojih so oljne črpalke montirane izven ohišja stroja in so bile zato izpostavljene udarcem ob manipuliranju viličarja ob stroju. Pri dvigovanju ali spuščanju silosov v jame ob stroju je prihajalo do udarcev na črpalke, zaradi česar so se poškodovale osi in ohišja črpalke. Avtorji predloga so izdelali posebne zaščite za črpalke, tako da sedaj ne prihaja več do udarcev in poškodb črpalke, zaradi česar so se znižali stroški vzdrževanja, povečala pa se je tudi proizvodnja.

TOZD TRANSPORT

Avtorjema Ivanu Justinu in Janu Otrinu je bilo odobreno izplačilo enkratnega posebnega nadomestila za izvedbo koristnega predloga izdelave prevoznih elementov na 100-tonski železniški tehnični »FUŽINA«. Udarjanje železniških vozov na stikih med mostom tehnične in železniškim tirom je ogrožalo natančnost tehtanja in tudi uporabnost tehnične. Avtorja predloga sta z vgradnjo prevoznih elementov dosegla zmanjšanje udarcev na sprednji del mostu tehnične in s tem zmanjšala preobremenitev ter dosegla boljšo natančnost tehtanja.

Avtorjema Ivanu Justinu in Jožu Koširju je bilo za izboljšavo gibnih podstavkov za livne vozove odobreno izplačilo enkratnega posebnega nadomestila. Na gibnih podstavkih je bilo izvedeno večje število izboljšav. Bistvena izboljšava je vsekakor kompletna predelava zavornega sistema, ki je dvignjeno in je s tem skoraj odpravljena možnost poškodbe zavornega drogova. Na podlagi večletnih izkušenj so izboljšani gibni podstavki pokazali odlične lastnosti, ki se odražajo predvsem v traj-

nosti gibnih podstavkov in s tem v znatno manjšem številu okvar.

HLADNA VALJARNA BELA

Avtorjem Vladu Repetu, Borisu Vahčiču in Borisu Dugarju je bilo za spremenjeno tehnologijo vzdrževanja rezalnih glav za TOZD Hladna valjarna Bela odobreno drugo posebno nadomestilo. V TOZD imajo na napravah CBL nožne glave za rezanje odpadkov. Te glave je potrebno vzdrževati. Vzdrževanje so prevzeli v TOZD Strojne delavnice in s tem se jim je občutno povečala zasedenost strojev. Da bi znižali zasedenost strojev, skrajšali čas vzdrževanja in omogočili nemoten obratovanje na napravah CBL, so avtorji spremenili tehnologijo vzdrževanja, katero so prevzeli od proizvajalcev CBL naprav. Predlagani način rednega vzdrževanja rezalnih glav sprošča zasedenost kapacitet obdelovalnih strojev in orodjarjev, seveda ne na račun kvalitete. Samoiniciativna rešitev brušenja pa občutno zmanjšuje čas popravil in manipulativne čase, kar vodi k zmanjšanju stroškov vzdrževanja.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval prijavo ideje štev. 2765 »Zamenjava kardonov na ravnalniku CTL in ostalih pogonih z novimi krogelnimi zglobovi« avtorjev Matija Urha in Franca Čerkovnika ter sprejel sklep, da se ideja predloga čimprej izvede na vseh kritičnih mestih na liniji CTL in da se evidentirajo vse prednosti, ki izhajajo iz te izboljšave. Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi tehnično izboljšavo štev. 2560 »Časovno regulirano avtomatsko odmikanje stranskih vodil na ZRM ogrođu« avtorja Matija Urha in na predlog komisije za inovacije sprejel sklep, da se izplačilo druge rente ne prizna, ker že približno dve leti ta avtomatski odmik stranskih vodil ne dela.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Avtorjem Ladu Sodja, Karlu Koblarju, Janezu Rozmanu, Janezu Peternelu, Francu Arhu, Francu Grahju in Ladu Podlipniku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za usposobitev disceling črpalke za bluming. Z usposobitvijo črpalke so avtorji rešili problem obratovanja, ki nastopa pri valjanju. S strokovnim in zahtevnim popravilom, v katerega so vložili mnogo iniciative in strokovnosti, so omogočili normalno valjanje, oziroma odbrizgavanje ter ustrezne pogoje za kvaliteto površino izvaljenih travkov.

Avtorjem Jožetu Osvaidu in Nikolu Gučancu je bilo za uspešno izvedeno popravilo vročega navijalnega bobna za TOZD Valjarna bluming štekel odobreno izplačilo enkratnega posebnega nadomestila. Avtorja koristnega predloga sta z izvedbo prihranila pomembna finančna sredstva, poleg tega pa sta tudi v kratkem času rešila problem rezervnega bobna, ki mora biti vedno pripravljen za vgradnjo v primeru izjemnega dogodka.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi tri ideje:

- naprava za odstranjevanje korenin pri bramah in ingotih avtorja Petra Frelaha,
- predelava vodenja manipulatorjev na valjarskem ogrođu bluming, avtorjev Petra Župančiča, Vladimirja Podlipnika in Tomaža Kavčiča in
- namestitev signalnih svetilk, registratorja obremenitev ter izvedba nagrajevanja po delu na brusilnih strojih avtorja Staneta Mencingerja ter jih zavrnili.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Avtorju Janezu Kovaču je bilo odobreno izplačilo drugega posebnega nadomestila za predelavo drsnih sklopnih blazin pogonskega vretena Jumping proge. Avtor je s predelavo sklopnih drsnih blazin preprečil mehanske poškodbe blazin ter dosegel tudi zmanjšanje števila popravil sklopnih vreten in sklopk.

Obenem je odbor za gospodarstvo zavzel sklep, da se dodatne zahteve avtorja ponovno proučijo, tako, da se primerjajo letne porabe blazin od pričetka obratovanja.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Avtorjema Francu Makšetu in Janu Kunstelju je bilo odobreno izplačilo prvega posebnega nadomestila za zmanjšano porabo olja pri medfazni zaščiti TVT. Izvedba izboljšave pomeni precejšnje izboljšanje tehnološkega procesa luženja. Po podatkih računovodstva sta avtorja z izvedbo izboljšave podaljšala uporabnost emulzije ter zmanjšala specifično porabo olja.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 12. DO 18. DECEMBRA

12. december, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarna št. 9, št. tel. 83-193.

13. december, STANKO ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica št. 9/a, št. tel. 80-036.

14. december, ZDRAVKO ČRV, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, št. tel. 26-60.

15. december, MARIN GABROVŠEK, član poslovnega odbora, Bled, Ribenska 8/c, št. tel. 78-157.

16. december, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste št. 22/b.

17. december, VITOMIR GRIČAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova št. 2, št. tel. 81-279.

18. december, JERNEJ HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, št. tel. 82-118.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoje ugotovitve vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 12.	VANDA ENIKO	JANEZ JAKŠIČ
TOREK — 13. 12.	DUŠAN BAK	FRANC NOVAK
SREDA — 14. 12.	JOŽE ZIDAR	FRANCI ZUPANČIČ
ČETRTEK — 15. 12.	JANEZ VEHAR	ALES ROBIČ
PETEK — 16. 12.	MATJAŽ KELVIŠAR	MATIJA URH
SOBOTA — 17. 12.	MARTIN BRUMAT	AHMED TELALOVIC
NEDELJA — 18. 12.	KAREL KOBLAR	IVAN SLAMNIK

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551;

vezni telefon je: 2317.

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure;

nočni pa od 18. do 6. ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 6. do 18. ure;

nočni pa od 18. do 6. ure.

OPOZORILO!

Od 25. novembra 1983 dalje poteka dežurstvo vzdrževanja v novih prostorih, t.j. v sobi št. 15, I. nadstropje upravne stavbe TOZD Vzdrževanje.

Prevzem dnevnega dežurstva na delovni dan se izvede na tajništvu TOZD Vzdrževanje, kjer bo dežurni dobil dežurno knjigo in ključ sobe dežurnega.

Jutranji dežurni na delovni dan preda raport v pisarni vodje TOZD Vzdrževanje, knjigo in ključ pa odda na tajništvu TOZD Vzdrževanje.

Primopredaja dežurstva na prosti dan se izvede v sobi dežurnega vzdrževanja.

Nova telefonska številka dežurnega vzdrževanja je 3551!

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 12. do 17. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante.

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

Dispanzer za borce: dr. Marija Može Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 17. decembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dentist Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 13.30 do 14.30.

V soboto, 17. decembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

OBVESTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

Zbiranje personalnih podatkov z vprašalnikom D-82, ki je delavcem TOZD in delovnih skupnosti Železarne že znan, saj so ga izpolnjevali 15. decembra lanske leto, bomo ponovili tudi 15. decembra letos.

Prejeli ga bodo vsi, ki bodo dobili osebni dohodek za mesec november, in sicer tisti, ki so ga že izpolnili in tisti, ki ga še niso, ker so v tem obdobju šele sklenili delovno razmerje v eni izmed TOZD ali delovne skupnosti Železarne.

Novosprejeti delavci bodo izpolnjevali cel vprašalnik, večina pa bo prejela že izpolnjen vprašalnik, in sicer tako, da bodo na njem odgovorili, ki so jih pri prvem anketiranju oddali, označeni s tremi zvezdicami, oziroma bodo odgovorili o relaciji prihoda na delo in imenu, datumu rojstva ter načinu varstva nepreskrbljenih otrok strojno izpisani.

Delavce, ki bodo dobili izpolnjene vprašalnike, prosimo, da vse odgovore natančno pregledajo, če so še pravilni, ker je v tem letu lahko pri nekaterih podatkih prišlo do sprememb. Vse spremembe označujemo tako kot bi na novo odgovarjali — da pravilni odgovor obkrožimo ali napišemo. Če sprememb pri posameznih podatkih nimate, potem pravilnega odgovora, ki je že označen z zvezdicami, ni potrebno obkroževati.

Posebej vas opozarjamo na dva nova podatka, ki ju vsebuje vprašalnik. To je naziv krajevne skupnosti, v kateri živite, in matična številka državljanstva, ki ste jo dobili ob popisu prebivalstva in jo vsebujejo tudi novi osebni dokumenti (osebna izkaznica, voziščno dovoljenje). Matična številka je sedaj evidentirana za komaj približno 1.400 delavcev in na njihovih vprašalnikih bo tudi izpisana. Za večino pa velja nujno obvestilo, ki jim nalaga, da morajo svoje matične številke v dneh anketiranja imeti pri sebi, da jih bodo lahko pravilno vpisali v vprašalnik.

Iz izkušnje morda že veste, da je v obdelavo vprašalnika vključena tudi logična kontrola odgovorov in da delavce, ki oddajo nepravilne vprašalnike, ponovno nadlegujemo.

Mrežo oddajanja in zbiranja izpolnjenih vprašalnikov bodo v tem letu organizirali in delovnih skupnostih vodile personalke in oddelek za industrijsko psihologijo na kadrovske sektorju s pomočjo učencev, ki opravljajo v Železarni šolsko prakso.

Računamo na najmanj tako uspešen izid kot v lanskem letu, ki je zajel 96,71 % delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne.

KADROVSKI SEKTOR

CEPLJENJE PROTI GRIPI

V novembru so zdravstveni delavci TOZD Obratna ambulanta Železarne izvedli prvo preventivno cepljenje proti gripi. Cepilo se je 268 ali 4,3 % delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne.

Za aktivno zaščito se moramo cepiti dvakrat v razmaku enega meseca. Zato bodo zdravstveni delavci obratne ambulante izvedli drugo cepljenje proti gripi. Datum in mesta cepljenja so bila objavljena v okrožnici št. 40 in v 42. številki Železarja.

Kljub temu vas še enkrat obveščamo, kdaj in kje bo potekalo preventivno cepljenje proti gripi.

Cepljenje bo organizirano 14., 15. in 16. decembra po naslednjem razporedu:

Na rešilni postaji valjarne Bela in fizioterapiji (pri glavnem vходу) bo cepljenje vse omenjene dneve od 5. do 6. ure za nočno izmeno, od 11. do 14. ure za dopoldansko in popoldansko izmeno s tem, da je čas od 13.30 do 14. ure namenjen delavcem, ki pridejo na delo popoldne.

Cepljenje bo potekalo tudi v kurativnih ambulantah obratne ambulante ŽJ vse omenjene dneve, in sicer: dopoldan od 6. do 8. ure in popoldan od 15. do 18. ure.

Kdor se bo odločil za cepljenje v obratni ambulanti, naj se ob prihodu v ambulanto prijavi v kartoteki z izkaznico za vstop v Železarno.

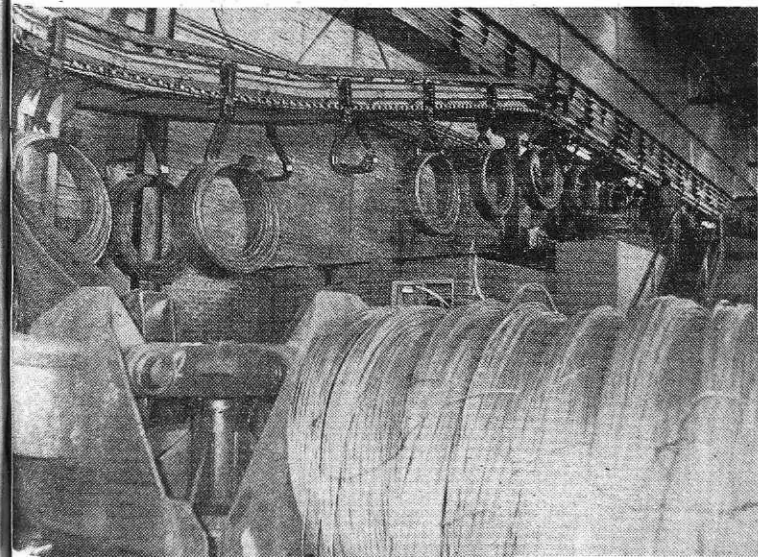
Glede na pomembnost zaščite pred gripo in njenimi komplikacijami pozivamo vse, da se cepljenja udeležite v čim večjem številu. S tem bomo zmanjšali odsotnost z dela zaradi bolezni, kar je izrednega pomena, če želimo doseči proizvodne cilje, ki smo si jih zastavili.

Oddelek za zdravstveno in socialno varstvo

OBVESTILO

Blagajna železarne Jesenice obvešča vse nekdanje sodelavce, ki so bili med letom upokojeni ali obračunani, da dvignejo poračun osebnega dohodka za leto 1983 osebno na blagajni, oziroma da javijo, da jim ga po želji pošljejo po pošti. Pravico do poročila imajo tudi delavci na počitniškem delu.

Blagajna železarne Jesenice

V valjarni žice na Beli (foto S. Kokalj)

ANALIZA ZBIRANJA IN KORIŠČENJA ODPADNIH OLJ

S pripravi za organizirano zbiranje in koriščenje odpadnih olj smo v Železarni pričeli že v začetku leta 1976, julija 1979 pa je bilo sprejeto in uveljavljeno navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj.

Po določitih tega navodila so se odpadna olja zbirala po TOZD in delovnih skupnostih in v kolikor niso bila prodana za kurjavo, vozila na mazutno postajo na Beli, kot energetske gorivo. Z nastankom naftne krize in pomanjkanjem maziv pa je republiški sekretar za industrijo SRS na podlagi 8. odstavka 26. člena zakonika o ravnanju z odpadki 9. januarja 1980 izdal pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji. S tem je pravzaprav nastalo novo obdobje v ravnanju z odpadnimi olji. Ta olja so se namreč prej sežigala in uporabljala kot energetske gorivo, z omenjenim pravilnikom pa so bila dana navodila za zajemanje odpadnih olj. Pravilnik namreč vsebuje navodila za zajemanje, zbiranje, skladiščenje, oddajanje v zbirni center, prečiščenje in ponovno uporabo, ali pa neškodljivo odstranjevanje za tiste majhne količine, ki se jih ne da prečiščiti in ponovno uporabiti. Glede na to, da je ta pravilnik predpisal tudi normative za količine vračanja nabavljenih olj po izrabi, obvezno evidentiranje in poročanje o zbranih vrstah ter količini oddanih odpadnih olj, je bilo treba do takrat veljavno navodilo spremeniti. Zato je bila v okviru komisije za varstvo okolja imenovana ekipa, ki je bila zadolžena, da k pravilniku pripravi ustrezen poslovnik (navodilo) za zbiranje in prodajo odpadnih olj ter sežig oljnih gošč.

Po razpravi in sprejetih priporočilih je bilo 31. marca 1983 sprejel odbor za gospodarstvo, 4. aprila 1983 pa odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarn.

V tem navodilu je bilo, poleg splošnih določil, ki izvirajo iz določil pravilnika, zelo konkretno določeno, kje in v kakšnih posodah se zbirajo odpadna olja, kdo je v TOZD in delovnih skupnostih odgovoren za smotno ravnanje z olji in kdo je zadolžen za sortiranje zbiranje, evidenco in obveščanje. V zvezi s tem so bili izdelani tudi ustrezni obrazci in določena stimulacija za zbiranje. Razen tega je bilo določeno, da se oljne gošče in masni odpadki še vedno oddajajo mazutni postaji na Beli, kjer jih mešajo z mazutom in tako porabijo kot energetske gorivo. Predpisano je tudi, da se pastozne oljne gošče in drugi masni odpadki zbirajo posebej in zaenkrat pošiljajo na sežig v Kranj, kjer jih sežigajo v za to posebej urejeni sežigalni napravi. V končnih določbah tega navodila je opredeljeno, da izvajanje tega navodila kontrolirata nabavni oddelek in odsek za ekologijo dela ter varstvo okolja. To je potrebno, da ne pride do kršitev določil zakona o ravnanju z odpadki, saj bi bile posledice tega sankcije inšpekcijskih organov.

Da bi bila kontrola tega dela učinkovita, je ekipa, ki je pripravljala navodilo, sklenila, da se opravi ana-

liza zbiranja odpadnih olj od 1. januarja do 31. avgusta letos. Za zbiranje teh podatkov je bil izdelan ustrezen obrazec, rok za dostavo podatkov pa je bil določen do 15. septembra. Približno polovico za to odgovornih in zadolženih je te podatke poslalo do roka, zadnja poročila pa so žal po treh opozorilih prispela šele v začetku novembra.

Na osnovi poročil je bil narejen pregled nabavljenih uporabnih in oddanih količin izrabljenih olj ter oljnih gošč. Iz podatkov je razvidno, da je bilo v tem času nabavljeno 161.938 kg uporabnih olj in da smo oddali 118.230 kg odpadnih olj. Obe količini moramo preveriti, kajti obe sta zelo nizki. Po podatkih nabavne oddelka na leto namreč kupimo okrog 600.000 kg uporabnih olj. Glede na to bi morali v osmih mesecih nabaviti približno 480.000 kg olj, seveda, če ne bi bilo na trgu motenj. Količina nabavljene olja na zbiranje odpadnega olja pravzaprav nima nobenega vpliva, mora pa nam biti znana zato, da lahko izračunamo faktor (odstotek) vračanja. Če na osnovi dobljenih podatkov primerjamo nabavljene in oddane količine, bi bil povprečni faktor vračanja v Železarni 0,73. To bi bilo idealno. Če pa primerjamo oddano količino izrabljenih olj, to je 118.230 kg in količino uporabnih olj, ki je bila po predvidevanjih nabavljena v osmih mesecih, to je 480.000 kg, pa je ta faktor komaj 0,25. Če pa faktor primerjamo s predpisanim, ki je od 0,40 do 0,90, pa ugotovimo, da smo po podatkih, ki smo jih dobili, oddali premalo izrabljenih olj. Da bi zadostili povprečnemu faktorju vračanja, ki je približno 0,65, bi morali glede na nabavljene količine v osmih mesecih vrniti približno 302.000 kg izrabljenih olj. To pa je še enainpolkrat toliko, kolikor smo jih, seveda, če podatki v posla-

nih poročilih držijo, vrnili v Železarni.

Žal moramo v zvezi s tem povedati, da smo v poročilih zasledili nekaj netočnosti. Za TOZD Hladna valjarna Bela sta, na primer, prišli dve poročili. Eno iz TOZD HVB, drugo iz vzdrževanja HVB. Pri zadnjem je bilo celo zapisano, da je bilo 37.800 kg oddano za sežig v Kranj, kar pa po ugotovitvah odseka za ekologijo in varstvo okolja ne drži, saj tja doslej ni bilo poslano ničesar. Zato smo to količino črtali, da ne bi bila dvakrat prikazana. Ko smo pristojnega vprašali, zakaj je prišlo do te pomote, je navedel, da so na Beli dajali izrabljena olja v dve železniški cisterni, kam so bile nato odpeljane, pa jim ni znano.

Tudi količina 19.520 kg, ki je bila po sporočenih podatkih oddana mazutni postaji Bela, je vprašljiva, ker so v mazutni postaji v osmih mesecih prejele le 8.800 kg.

Iz vsega povedanega se da sklepati, da je bilo za zbiranje odpadnih olj že precej narejenega, najmanj še enkrat in pol toliko pa bo treba, da bomo zadostili zakonskim določilom. Čas osmih mesecev pa je za analizo vsekar kratak, da bi o tem vprašanje dobili popolno sliko. Posebno težko je za to obdobje ugotoviti natančni faktor vračanja tudi zato, ker imajo nekateri zaloge od prej in jim v tem času ni bilo treba nabaviti uporabnih olj. Zato bo treba s temi analizami še nadaljevati. Najbolje bo, da bi vse te podatke spravili na računalnik, s čimer bo možno stanje analizirati ob vsakem času.

Z analizo zbrani podatki in ugotovitve bodo osnova za nadaljnje delovanje delovne grupe, ki se ukvarja z vprašanjem zbiranja in prodaje odpadnih olj ter sežiga oljnih gošč. Predvsem pa bo treba najti boljše in učinkovitejšo stimulacijo za uresničevanje določil uveljavljenega navodila.

B.B.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Jesenice

7. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 22. novembra, je bila pri delavskem svetu TOZD Hladna valjarna Jesenice sedma redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Dušan Prešern.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da tretji sklep ni bil uresničen, ker je bil zmanjšani plan 2.090 ton povečan na 2.350 ton s strani poslovnega odbora (razgovor Bartelj-Kavčič) s pripombo, da bodo manjkajoče dinamno trakove izvajali v TOZD HV Bela. Izkazalo pa se je, da se to ne bo zgodilo in tako je TOZD HVJ vezana izključno na la-

stno proizvodnjo. Člani odbora so tudi ugotovili, da je Siemag valjni stroj še vedno omejeno sposoben, zato bi se moral upoštevati prvotno zmanjšani plan. Zmanjšana sposobnost Siemaga trenutno ne pride toliko do izraza, ker je asortiment na Siemagu prilagojen manjšim hitrostim.

V nadaljevanju seje so člani odbo-

ra obravnavali proizvodnjo v oktobru in izpolnjevanje stabilizacijskega programa. Operativni plan je bil enak družbenemu in je bil presežen za 9,85 % ali 221 ton. Presežen je bil v glavnem zato, ker je odpadel predvideni remont Siemaga. Kvalitetni asortiment je bil nekoliko boljši kot v preteklem mesecu. Izdelano je bilo 391 ton dinamno HVT in 229 ton jekel ter 103 tone elmaga. Pri pregledu izpolnjevanja stabilizacijskega programa za oktober so ugotovili, da so vsi kazalci ugodni, predvsem pri proizvodnji, izplenu, porabi valjev, storilnosti in porabi električne energije na vseh peceh, razen globinskih. Zastanek se kaže pri proizvodnji dinamno trakov (zaradi pomanjkanja vložka) in zvepiem kislini, saj je poraba zaradi okvare na lužilnih banjah in neobratovanja galicarne večja.

Člani odbora so ugotovili, da so se reklamacije v oktobru povečale. Vzroki so predvsem dvoplastnost, odstopanje debeline, trdnost, zamešnjave, odstopanje širine in slaba površina. Pri reklamacijah, ki se nanašajo na dvoplastnost, je vzrok zu-

nanji, delno tudi slaba kvaliteta čistih šarž, za ostale reklamacije je vzrok slabo delo valjavcev oz. ma slaba samokontrola.

Obravnavali so tudi inovacijo predlog št. 2769 »zmanjšana poraba olja pri medfazni zaščiti TVT TOZD HVJ«. Člani so ugotovili, da inovacija koristna, le da bo potreben nekaj dodelav in strogo spoštovanje tehnološke discipline v lužilnici.

Zaradi zmanjšane sposobnosti Siemag valjčnega stroja je odbor sklenil, da se predvideni družbeni plan 2.650 ton zmanjša za 230 ton. Tako je za december potrjen operativni plan v višini 2.420 ton. Odbor gospodarstva je pozval vse družbene politične organizacije in vodstvo TOZD, da skušajo z nadurnim delom in delom v prostih dnevih do predvideni plan, saj bodo le na ta način zadovoljili potrebe tržišča.

Na koncu seje je predstavnik lužnice seznanil člane odbora z izredno slabimi pogoji dela v lužilnici in žal, da bi morali za tako delo dobiti več otežkočenega dodatka.

TOZD Elektrode

6. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD ELEKTRODE na svoji šesti seji 22. novembra pod predsedstvom Ivana Lakota najprej sprejel poročilo o izpolnjevanju sklepov zadnje seje in ugotovil, da so sklenjeni ali pa imajo dolgoročni značaj.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo o gibanju zaposlenosti v TOZD za oktober. V tem mesecu je bilo v TOZD zaposlenih 249 delavcev. Skupna odsotnost je bila 21,93 %, od tega 782 dni ali 14,26 % bolezenske odsotnosti. Zelo zaskrbljujoča je bila bolezenska odsotnost, ki je bila največja v letošnjem letu. Člani so izrazili bojazn, oziroma vprašanje, ali bo združeno delo zmoglo pokriti vso to odsotnost. Menili so, da tudi zdravniki dobro vedo, kateri delavci izkoriščajo bolezensko odsotnost, pa ničesar ne ukredujejo. Osebnih dohodkov zdravnikov v TOZD Obratna ambulanta, so menili, bi moral biti odvisen od Železarn.

Na seji so potrdili prerazporeditev dveh delavk, nove sprejete delavke in sprejem ene delavke za nedoločen čas, ki je bila doslej razporejena na dela in naloge adjusterja elektrod za določen čas.

Obravnavali so prijave na objavo prostih del in nalog pomočnice pri stiskalnici. Ugotovili so, da se je na objavo v roku prijavi 62 kandidat, od katerih jih 14 nima razpisane šolske izobrazbe. Izmed ostalih 48 kandidat je odbor izbral štiri kandidatke.

Janezu Kosmaču in Sonji Lasnik so odobrili po pet dni izredno plačnega dopusta za udeležbo na sindikalni politični šoli republiškega sveta ZSS in pripomnili, da v bodoče ta-

ke odsotnosti ne bodo odobraval, organizator TOZD ne bo pravčasno obvestil.

Marijanu Kejžarju so odobrili dem dni izredno neplačanega dopusta, kiga lahko koristi v decembru, potrebe smučarskega kluba Jesenice. V iste namene so mu odobrili leto 1984 sedem dni izredno plačnega dopusta.

Ob sklepu seje so obravnavali predlog za priznanje pravic iz ljudskega zavarovanja za delavko, zaradi bolezni ne more več opraviti dosedanjih del.

Železarski globus

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokan je pred kratkim razvila novo vrsto elektrolitske pocinkane pločevine, ki je izredno odporna proti koroziji in jo je mogoče uporabiti različne namene, vključno za razne avtomobilске dele. Poskusi v simulaciji so pokazali, da je tako zaščitna pločevina nekajkrat bolj odporna proti koroziji, kakor navadna pocinkana pločevina. Zaščitna prevleka sestoji iz dveh 1,0 do 1,6 mikrometrov (0,001 mm) debelih slojev. Kromatizacija je prevečena s posebno smetano, je nanešen nad slojem cinka. Nippon Kokan proizvaja to pločevino debeline 0,4 do 1,2 mm in širini do 1219 mm.

PREGLED SESTANKOV SDS

V zadnjih številkah Železarskega pregleda sestankov samoupravnih delovnih skupin nismo objavili in ta čas se nam je nabralo kar zajetno število zapisnikov s sestankov, na katerih so obravnavali predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november. Da bi v bodoče bolj tekoče kot ta mesec spremljali samoupravno aktivnost delovnih skupin, se moramo pri povzemanju zapisnikov omejiti predvsem na ožjo proizvodno problematiko, ki jo izpostavljajo posamezne delovne skupine.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2 in 3.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektro peči 2, 3 in 4, kontivir 1 in 2, priprava ferolegur, kamnom Trebež, predelava talilniških odpadkov ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peči in livna jama (dne 28. 10.) opozarjata, da manjka delavcev in vprašujeta, »ali se bo stanje kaj spremenilo?« SDS SM peči 2 in livna jama 2 ugotavljata, da je bilo pomanjkanje delavcev značilno zlasti za julij in avgust in da je bil to razlog za manjšo tehnološko disciplino, kljub temu pa se jim zdi izpad 4000 ton proizvodnje jekla le previsok. SDS priprava vložka 1 (dne 3. 11.) opozarja na težave, do katerih prihaja zaradi pomanjkanja delavcev in BSŽ ter zaradi slabega vzdrževanja oziroma dotrajanosti žerjavov. SDS priprava vložka 2 opozarja na pomanjkanje žerjavovodij in tehtalcev. Podobnega mnenja je tudi SDS priprava vložka 3, ki pa hkrati ugotavlja, da do težav prihaja tudi zaradi daljše bolniške odsotnosti posameznih delavcev. SDS ponvično gospodarstvo 3 pa med drugim opozarja, (dne 6. 11.), da je 32-tonski žerjav še vedno v slabem stanju, na vprašljivo varnost obešala za ponovno in na problem z gorilci za ogrevanje oziroma sušenje ponvic.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS bluming 2, 3 in 4, adjustaža bluming 2, adjustaža štekel 1, 2 in 3 ter lužilnica in adjustaža Javornik. SDS adjustaža bluming 2 meni, da je izgubo v devetih mesecih niso v celoti odgovorni, saj jo je povzročalo pomanjkanje vložka iz uvoza ter slaba kvaliteta jekla iz jeklarne. Podobno je tudi stališče SDS adjustaža štekel 1, ki med drugim vprašuje, »zakaj planiramo tuj vložek, ko že vnaprej vemo, da ga ne bomo dobili?« SDS adjustaža štekel 2 in 3 naštevata vrsto vzrokov za nedoseganje plana. SDS adjustaža štekel Javornik ter lužilnica sta k zapisniku SDS priložili tudi dopis, naslovljen na oddelek za študij dela in časa. Ogorčeni so predvsem zato, ker je v od-

govoru tega oddelka navedeno, »da skupina na Javorniku v avgustu ni dobro delala.« Med drugim pravijo takole: »V avgustu smo zelo veliko delali. Zakaj se ni upoštevalo 350 ton pločevine, ki smo jo morali tudi po trikrat predelovati, da je šla v izvoz? Ali smo krivi delavci, če moramo delati tisto, kar nam na koncu meseca nihče ne prizna?« Eno je izračunavanje, drugo pa je dejstvo. Koliko uslug naredimo, pa se nam to na koncu ne prizna. SDS meni, da je pravilnik o izračunu premij prirejen v našo škodo in da nismo v enakopravnem položaju glede na Belo... Delovna skupina zahteva, da se pravilnik popravi, ker ni pravično narejen.« Na koncu pa opozarjajo tudi na normativ. Po normativu bi morali imeti na Javorniku 73 delavcev, dejansko pa jih je le 56, pa še od teh vsak dan manjka 7 do 8 delavcev: »Tehnologija so samo delavce roke. Sedaj pa izračunajte, v kakšnih pogojih delamo!« Dopis z dne 8. 11. zaključuje z željo, da bi jih kdo z omenjenega oddelka obiskal na Javorniku in se z njimi pogovoril »iz oči v oči«.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS valjarna žice 1, 3 in 4. SDS valjarna žice 3 med drugim omenja (dne 30. 10.), da »za porast nekorantne proizvodnje niso krivi samo oni, ampak v večji meri vzdrževalci na celotnem postrojenju, od peči do adjustaže. Na vzdrževalce se jezijo tudi člani SDS valjarna žice 4.«

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 1 in 2, OTOP in odprema. SDS adjustaža 1 meni (dne 4. 11.), da bi bilo treba mesečni proizvodni plan znižati, če se plan izvoza zviša, kajti z izvozom je več dela. SDS OTOP je kritično spregovorila o obratovanju novega žerjava št. VII. Zahtevala je (dne 7. 11.), da se ga v najkrajšem času usposobi za normalno obratovanje. SDS odprema opozarja na nenehne težave, ki jim jih povzroča prostorska stiska.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica ter karisti. SDS vodstvo TOZD ugotavlja (dne 5. 11.), da je vzrok za zaostajanje za planom tudi izredno slabo stanje strojev, ki jih zaradi dotrajanosti ni možno več normalno vzdrževati. SDS hladna valjarna 3 opozarja, da je treba urediti kopalnico, redno oskrbo s toplo vodo, kupiti sušilec za lase ter popraviti zavoro na Siemag žerjavu (maček). SDS skladišče vložka zahteva, da se uredi razsvetljava novega skladišnega prostora. SDS žarilnica 1 opozarja, da je treba popraviti progo za žerjav. SDS žarilnica 3 meni, da bi bilo treba izboljšati razsvetljavo na nočni izmeni, da bi lažje odčitavali podatke na etiketah. SDS žarilnica 4 pa meni, da bi morala imeti vsaka globinska peč svoj odvod za odsesavanje dimnih plinov. Premajhno pa je tudi število hladilnih zvonov. Na A1 pa je treba napraviti odprtino za dolivanje vretenskega olja za mešalno vetrilo. SDS lužilnica med drugim omenja, da bi za nemotno obratovanje galicarne nujno potrebovali štiri delavce, ki bi delali po sistemu 4+1. Tako bi lahko zagotovili, da bi bila reka Sava čistejša. Od poslo-

vodnega odbora pa pričakujejo odgovor na vprašanje, kaj namerava storiti z lužilnico in nevtralizacijo: »Ali se bo lužila še naprej ali bo peskarski stroj ali kako drugače?« Naj se že kmalu odloči, kaj bomo sploh delali, ker v takih pogojih, kot sedaj, je že nevarno delati. Saj se nikoli ne ve, kje se bo lužila stvar udrla v zemljo in so življenja delavcev v nevarnosti. Kot vemo, so načrti za lužilnico že izdelani, treba pa je prižigati še zeleno luč. Vendar pa tudi na sanacijo obstoječe ne smemo pozabiti, ker v takem stanju, kot je sedaj, ne bo zdržala kot dve leti.« Menijo tudi, da bi bili preventivni pregledi za lonce v lužilnici večkrat in ne le vsaki dve leti. Delavci iz lužnice naj bi imeli prednost tudi pri zobozdravnikih, kjer je kalna doba od dveh do pet let, »saj kislina zelo zažira zobovarnostnih razlogov naj bi v lužilnici montirali tudi tuše, da bi se delavec v primeru nesreče lahko hitro opral. Zanimajo jih tudi, kaj je z ogrevanjem na bobnasti napravi. Stroji bi, tako menijo, lahko predelali v garderobo (pri tem so tudi mi pripravljeni pomagati). Za razliko od nekaterih drugih SDS v železarni pa so lužilci pohvalili delo vzdrževalcev, »ki so v bih pogojih opravili veliko dela in ga še opravljajo.« SDS k isti upa, da bo problem pomanjkanja delavcev kmalu odvljen, zanima pa jih tudi, kdaj bo postavljena streha pred go karistov. Predlagajo so tudi, da naj se popravilo pota za čarje ter kanali preko poti.

V TOZD ŽIČNICA se je po več delovnih skupin sestalo delnih zborih. Obravnavali so devetmesečno poslovanje in go problematiko.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne.

V TOZD VRATNI PODBOJI so devetmesečno poslovno ročilo ter drugo problematiko obravnavali na skupnem delavcev. Opozorili so na preveliko razdrobljenost naročil na prepočasno reševanje vprašanja nagrajevanja po delu. Na razvidu del in nalog poteka go prepočasno.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 3, adjustaža 1 ter brusilnica 1 in 2. SDS hladna predelava 3 meni, da je zadnji čas, da se začne obnovo strojnega parka, »ker je to edina garancija, da bomo ostali konkurenčni na jugoslovanskem tržišču.« SDS adjust 1 pa ugotavlja, da je TOZD Jeklovlek presegel planirano proizvodnjo kljub zastarelemu strojnemu parku, pa tudi, da so stroji v stalnem porastu in da je vzdrževanje slabo. Zelo zaskrbljujoča je kvaliteta površine vlečenega-brušenega jekla in več je rizične odpreme. »Reklamacij je vse več, postajamo nemočni in preveč tolerantni, saj trg trenutno kupi vse, tudi vse prodamo.« SDS brusilnica 3 opozarja na slabo kvaliteto vložka, posebno prokromov, ki so zelo ovalni, posebno menzijske, debelejšje od 0,8. Zaradi takšnega vložka pa se sji trošijo še hitreje kot sicer.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

INFORMATIVNO-PROPAGANDNA DEJAVNOST V ZVEZI SINDIKATOV PRI URESNIČEVANJU DOLGOROČNEGA PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Odbor republiškega sveta ZSS za obveščanje in politično propagando je pripravljal naloge organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije na področju informativno-propagandnega delovanja pri uresničevanju dolgoročnega programa stabilizacije in sprejel naslednja stališča, sklepe in priporočila:

— Informativno-propagandna dejavnost v ZSS mora v sedanjih razmerah s pravočasnimi in ustreznimi informacijami, s pojasnjevanjem in trajnim dokazovanjem še bolj kot prej usmerjati in usposabljanje sindikalne aktiviste in delavce v ozidih tista najbolj pereča (strateška) vprašanja in probleme razvoja družin s tem za uresničevanje stabilizacije, ki so kakorkoli povezana z

družbenoekonomskim položajem delavcev ter vlogi in nalogami zveze sindikatov.

— Informativno-propagandna dejavnost, katere nosilci niso samo in predvsem komisije (odbori) pri občinskih svetih ZS in organizatorji obveščanja v ozidih, ampak najprej izvršilno-politični organi — od osnovnih organizacij do republiškega sveta ZSS, mora poleg prikazovanja vzrokov sedanjega stanja predvsem jasno nakazovati smeri in načine dolgoročnega preseganja problemov in težav ter hkrati s primernimi oblikami in metodami svoja sporočila usmerjati na vse možne nosilce programa stabilizacije, mora jih osveščati in spodbujati k delovanju.

— Stabilizacija je (najprej) tudi korenit poseg v prenekatere dosedanje navade in razvade, razmišljanja in obnašanja. Nemalokrat pa se danes boj proti takim navadam in razvadam kaže le v propagiranju varčevanja in v nekritičnem pristajanju na različne omejitve. Brez vztrajnega razlaganja in dokazovanja možnosti in nujnosti dela, odločanja in sploh celotnega življenja na bolj kakovostnih, bolj smotnih in naprednejših osnovah ter navajanja dobrih in uspešnih primerov ne bomo dosegli željenega učinka.

— Ustrezne informativno-propagandne dejavnosti pa ne morejo zagotoviti samo novinarji, organizatorji obveščanja in komisije za obveščanje pri občinskih svetih ZS (čeprav je tudi tu treba izostriti strokovno odgovornost, izboljšati izobrazbeno raven in preseči lažno stanovsko solidarnost). Zato morajo vsi organi in organizacije ZSS kot viri informacij upoštevati svojo odgovornost pri zagotavljanju javnosti svojega dela. Javno in argumentirano poročanje, komuniciranje in soočanje pa bo prispevalo tudi k sprotnemu ugotavljanju odgovornosti. Uresničevanje, še prej pa razumevanje stabilizacijskega programa ni in ne bo nekaj popolnoma enovitega, zato bi vsako lažno prikazovanje enotnosti vseh pri vseh vprašanjih povzročalo več škode kot koristi.

— Informativno-propagandna dejavnost v stabilizacijskih prizadevanjih ne more mimo lastne podlage: racionalizacija v medsebojnem obveščanju v zvezi sindikatov ter sistemu informiranja in komuniciranja je prav tako zahteva in pogoj za uspešno opravljanje informativno-propagandne funkcije in za enotnejšo in učinkovito politično akcijo.

— Informativno-propagandna dejavnost v ZSS se mora pri prikazovanju, spodbujanju in spremljanju različnejših stabilizacijskih predlogov usmeriti predvsem na njihovo družbenoekonomsko vsebino, istočasno pa se naj ob tem pojavljajo v ZSS tudi vprašanja lastne organiziranosti, metod in načinov dela ter sposobnosti in možnosti vodstev na vseh ravneh za komunikacijo s članstvom. Ob tem je treba stalno opozarjati, da sindikat ne more biti le pasiven opazovalec dejanj drugih, ali pa kvečjemu daje k temu svoja mnenja, niti ne more biti le agitator za doseganje ciljev drugih. Sindikat mora biti predvsem pobudnik za samoupraven in strokoven način reševanja problemov, ki vplivajo na družbenoekonomski položaj delavcev.

— Te cilje informativno-propagandne dejavnosti bo mogoče dosegati le z usklajenim planiranjem informativno-propagandnih akcij, začeti od osnovne organizacije.

Osnovni pogoj za to pa je obveščanje javnosti in organov na višjih ravneh organiziranosti o vseh stabilizacijskih aktivnostih. Torej je uspeh aktivnosti odvisen predvsem od odgovornosti vseh virov informacij in nosilcev javnih funkcij ter njihovega javnega delovanja. Sedanja situacija ne samo da povečuje potrebo po bolj sprotnem in objektivnem informira-

nju, ampak zahteva tudi drugačen pristop k samemu sporočanju informacij. Suhoparnosti in togosti informacij se morajo izogibati že viri informacij, splošne in posplošene teme ter razmišljanja pa so brez pravega učinka in zato odveč. S posameznimi vzornimi primeri pa je mogoče dosegati tudi motivacijski učinek. Ne smemo pa dovoliti, da bi še naprej spontano pa tudi organizirano ustvarjali v družbi občutek, da stojimo na mestu, da se nič ne spremeni, da nismo pri zboljšanju stanja ničesar dosegli in podobno.

Informativno-propagandna dejavnost v ZSS bo učinkovita, če bomo obveščanje javnosti o delu ZSS in medsebojno (interno) obveščanje v ZSS tako vsebinsko kot tudi v metodah in načinih prilagodili zahtevam stabilizacijskega programa in sklepom 6. seje republiškega sveta ZSS.

Zato morajo IO OO in konference ter koordinacijski odbori sprotno seznanjati članstvo, občinske svete ZSS in republiške odbore sindikatov dejavnosti predvsem o:

1. svojih aktivnostih pri uresničevanju planskih ciljev za povečanje dohodka (Pri tem je posebej pomembno, da krepimo zavest, da morata osebnost in družbeni standard temeljiti na rezultatih dela, da je mogoče izboljšati kakovost gospodarjenja v vsaki temeljni organizaciji, delavci pa morajo biti seznanjeni tudi s podatki in informacijami, iz katerih bodo videli tudi probleme organizacij, s katerimi so reprodukcijsko povezani.);

2. lastnih prizadevanj, aktivnosti in problemih pri dograjevanju delitve po delu in rezultatih dela;

3. pobudah, predlogih in problemih ter stališčih pri združevanju dela in sredstev ter s tem povezano samoupravno organiziranostjo;

4. stanju in svojih aktivnostih na področju socialne politike;

5. stališčih in dolgoročnih namerah glede zmanjševanja vseh oblik neproduktivne rezije.

Občinski, mestni in medobčinski sveti ter republiški odbori sindikatov dejavnosti oziroma njihovi izvršilno-politični organi pa morajo v svojem okolju (poleg že omenjenih 5 točk) spremljati stanje in dogajanja na področju cen in življenjskih stroškov, osebnih dohodkov, zaposlovanja, stanovanjske problematike in sploh socialnega položaja delavcev ter o ugotovitvah in svojih aktivnostih obveščati osnovne organizacije, konference in koordinacijske odbore ter informativno službo republiškega sveta ZSS.

Osnovne organizacije, občinski in medobčinski sveti morajo spremljati tudi politično razpoloženje v svojem okolju, konfliktno situacijo ter o tem sprotno obveščati informativno službo republiškega sveta ZSS. Naloga vseh organov in organizacij ZSS pa je sprotno obveščati organe na višji ravni organiziranosti o uresničevanju stališč in sklepov republiškega sveta ZSS.

Osnovne organizacije, konference in koordinacijski odbori oziroma njihovi izvršilni odbori si morajo v organizacijah združenega dela prizadevati (in tudi sami aktivno sodelovati), da bo v informiranju v ozidih (v sredstvih obveščanja) ustrezna pozornost namenjena lastnim prizadevanjem za racionalizacijo proizvodnje — pri tem je najpomembnejše pojasnjevanje, koliko in kako bodo stabilizacijski cilji zajeti v plane za leto 1984 ter katere samoupravne akte in zakaj bo treba spremeniti. V sredstvih obveščanja v ozidih ni prostora za splošne teme, pač pa je treba spodbujati in spremljati stabilizacijske aktivnosti, propagirati dobre ideje in zglede ter grajati slabosti. Zapisal: Matjaž Kek (Informacije RS ZSS 6/VII)

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Transport z dne 25. 11. 1983 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA OZ. NALOGE

II. šofer kamiona šifra 9713 D-3 2 osebi

Pogoji: — uspešno zaključena šola za poklicne voznike, — šoferski izpit B, C in E kategorije.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako: za TOZD Transport.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Indonezija je izkoreninila koze leta 1972. V mnogih deželah so pretrgli prenašanje koz z novo strategijo »išči in zatiraj«, z uspešnim cepljenjem z dvoviličasto iglo.

Zadnja vnesena epidemija koz je bila v Jugoslaviji v letu 1972. Zbolelo je 175 Jugoslovancev, umrlo pa 35.

TUBERKULOZA

Kadar opisujemo imunost pri nalezljivih boleznih, povečini govorimo o akutnih infekcijah, ki delujejo hitro, pri katerih je tudi boj kratkotrajen in bolnik povečini ozdravi. Tuberkuloza je zgled kronične bakterijske infekcije.

Bacil tuberkuloze je hudo lenoben, če ga primerjamo z bacili tifusa ali dave. Če imajo te bakterije dovolj hrane, se naglo množijo.

Dve vrsti bacila povzročata bolezen pri človeku. Prva povzroča večino pljučne tuberkuloze pri človeku, druga je pretežno parazit goveda in je še pred nekaj desetletji povzročala tuberkulozo bezgavk in kosti pri otrocih. Ta goveji tip bacila je prišel v telo z mlekom in povzročil infekcijo prebavil. Te infekcije so danes povečini izginile, ker mleko povsod pasterizirajo.

Tuberkuloza je že od nekdaj prizadevala posebno starostno skupino ali spol, vendar se je v tem spreminjala. V preteklosti so umirali predvsem mali otroci in mladi odrasli, zlasti ženske. Dandanes umirajo za tuberkulozo povečini starejši ljudje, posebej alkoholiki. Mejniki za tuberkulozo je bilo desetletje 1950—1960. Zdi se, da traja približno sto let po prvem srečanju z bacilom tuberkuloze, preden si rasa ali skupnost pridobi odpornost. Imunizacija v otroški dobi ima pri tem gotovo poglavito vlogo, vendar deluje šele tedaj, ko občutljive ljudi odstrani iz skupnosti — neposredna naravna izbira.

Od srede petdesetih let naprej zdravijo tuberkulozo s tremi zdravili: para + aminosalicilno kislino (PAS), izoniazidom in streptomycinom. Vedno uporabijo vsaj dvojico zdravil hkrati, kajti bacili ostanejo za posamezno zdravilo hitro odporni. Preprosteje se to da razložiti takole: od milijon bacilov v bolnikovih pljučih se eden dedno spremeni, mutira, postane odporen proti streptomycinu, drug bacil pa postane odporen proti izoniazidu. Če bi uporabili le streptomycin ali le izoniazid, bi vsi bacili postali odporni, če pa uporabimo hkrati dvojico zdravil skupaj, to ni več mogoče.

Če hkrati zdravijo s streptomycinom in izoniazidom, ostaja le še verjetnost ena proti milijonu milijonov, da bo v populaciji bacilov navzoča tudi odporna mutanta.

Odkar so vpeljali zdravila, naglo pojema umiranje zaradi tuberkuloze, vendar je še veliko prijavljenih bolnikov.

Ena od značilnosti boja proti pomembnim nalezljivim boleznim je ta, da med njihovim izginetjem postanejo pomembnejše prej nepoznane infekcije. Dandanes poznamo bakterije, ki povzročajo podobne bolezni kot bacil tuberkuloze ali Mycobacterium tuberculosis. Nekateri od teh »atipičnih« mikroorganizmov so v tleh, nekatere so bakterije živali, posebno ptic. Infekcije s temi bacili so pri človeku blage povečini ne delajo bolezenskih znamenj in se ne prenašajo s človeka na človeka.

Tuberkuloza predstavlja pomemben ekonomski in zdravstveni problem za večino držav. Je predvsem socialna bolezen. V vojni je redni pojav, posebno pri okupiranem prebivalstvu. V vojni in izjemnih pogojih se relativno težko epidemiološko stanje še poslabša. Vojna puščenja privedejo do znatnega povečanja obolelih in umrlih za tuberkulozo.

Obolenje za tuberkulozo v bodoči vojni bo v direktni odvisnosti od epidemiološke situacije pred izbruhom vojne in od možnosti in organiziranosti anti-tuberkulozne službe, zdravil in osveščenosti samega prebivalstva.

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

V skupino črevesnih nalezljivih obolenj prištevamo: bacilarno dizenterijo (driska), trebušni tifus in paratifus, kolero, virusni hepatitis, poliomielitis, alimentarne toksi-infekcije s hrano, botulizem itn.

Skupna značilnost teh bolezni je fekalno-oralni prenos. Za celotno skupino obolenj je vir okužbe človek, bolnik ali kliconosilec. Vhodna vrata za tovrstne bolezni so usta. Črevesne nalezljive bolezni se najprej razvijajo v kulturno in higiensko zaostali sredini, torej tam, kjer ni rešeno vprašanje odpadnih materialov in kjer nastopa higiensko oporečna pitna voda. V teh predelih zavzemajo bolezni endemsko-epidemijski značaj. To pomeni, da je bolezen stalno prisotna, občasno pa izbruhne kot manjša ali večja epidemija.

V nerazvitih krajih črevesna nalezljiva obolenja povzročijo smrt dojenčkov in nedoraslih otrok. Ob občasnih izbruhih epidemije so prizadete tudi odrasle in starejše osebe. V razvitih deželah, kjer je obolenost za črevesnimi boleznimi nizka, se sem in tja zgodi, da zaradi opuščenja kloriranja pitne vode prihaja do epidemij trebušnega tifusa, salmoneloz in dizenterije. N.p.r.: izbruh epidemije tifusa v trenutku v Švici leta 1963, alimentarna epidemija tifusa v Aberdeenu na Škotskem leta 1964, epidemija salmoneloze s 16.000 obolelih v Riversidu v Kaliforniji leta 1965 in epidemija dizenterije v Titovem Uzicu leta 1974.

POMEN ČREVESNIH INFEKCIJ V ARMADI

V mirnem času je pomembna samo dizenterija, ki povzroča masovno obolenje v vseh armadah. Kljub temu, da je smrtnost v armadi nepomembna, je dizenterija za vse armade neprijetna, saj v kratkem času onemogoči delovanje posameznih enot. Zato je potreben strog higienški režim pri pripravi posameznih obrokov.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PROSLAVO OB DNEVU REPUBLIKE SO V PLANINI POD GOLICO PRIPRAVILI MLADI

Člani mladinske organizacije so v počastitev dneva republike pripravili udeležencem proslave res prijetno presenečenje.

Šest mladih — Sandra, Nevenka, Suzana, Katarina, Iztok in Matjaž — so program pripravili skromno, zato pa toliko bolj doživeto in globoko. Lahko smo ponosni, da se je mladinska organizacija postavila na noge in pokazala sposobnost nadaljevati borbo za svetle cilje, ki so bili postavljeni prav na II. zasedanju AVNOJ.

Po zaključku slavnostnega dela so se mladi in starejši pomerili v kvizu, ki je bil osnovan na spoznavanju naše družbene ureditve in družabnega življenja. V kvizu so mlajši seveda prepričljivo premagali starejše.

Krajani si takih prireditvev ob raznih priložnostih še želimo, saj je to edina priložnost, da se zberemo in potrdimo pripadnost naši družbi.

Prav pa bi bilo, da bi družbeni delavci v večjem številu dali priznanje mladim za njihov trud.

SJ

VABILO BRIGADIRJEM

V ponedeljek, 12. decembra, ob 18. uri bo v spodnjih prostorih restavracije Kazina BRIGADNA KONFERENCA. Na konferenci bomo ocenili delo brigade v letošnjem letu in obravnavali predloge za brigadirski izlet.

Na konferenco vabimo tudi vse tiste mladince, ki bi radi sodelovali v stalni mladinski delovni brigadi »Železar«.

V SPOMIN MIRKU NOČU

V nedeljo, 27. novembra, v rebrujajočem se jutru, nas je upnila vest, da nas je nenadoma in nepričakovano zapustil Miroslav Noč — Štefucova. Za vedno je utihnila harmonika godca, prijatelja in sodelavca, ki je še dan poprej poln vedrine in optimizma koval načrte za prihodnost.

V preteklosti mu marsikdaj ni bilo prizanešeno. Rodil se je kot najstarejši sin v napredni delavski družini leta 1930. Kot otrok je doživel tegobe vojne. Očeta komunisti so okupatorji mučili in internirali, vendar Nočeve družine to ni zlomilo. Miroslav je v vojni letih hitreje dozorel. Postal je mladinski aktivist, ki so ga partizani često zadolževali za kurirske naloge. Po vojni se je aktivno vključeval v udarniške akcije za obnovo porušene domovine. Leta 1947 se je kot izkušen strugar zaposlil v Železarni. Njegovo prvo delo je bilo v elektro delavnici na Javorniku, kateri je s krajšimi prekinitvami ostal zvest do prerane smrti. Cenil je znanje, zato se je ob delu strokovno izpopolnjeval. Uspešno je zaključil delovodsko šolo. Kot skupinovodja v delavnici elektro strojev je vedno rad prenašal bogate delovne in življenjske izkušnje na mlajše sodelavce.

Zaradi skromnosti, tovarštva, človečnosti je bil v svoji okolici izredno priljubljen. Sedaj, ko ni več Miroslava dobre volje in šegavosti, se šele vidi, kaj lahko pomeni dober tovarš. Delavnica je brez njega pusta in prazna.

Miroslava velika ljubezen je bila glasba. Kot bi ob njej hotel pozabiti mračna leta okupacije, se ji je v svobodni domovini posvetil s polnim zanosom. Z skupino belških prijateljev je pričel vaditi posavno in mladinski pihalni godbi na Jesenicah. S pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev je bil skoraj do svoje smrti kulturni ambasador Jesenic po domovini in onkraj naših meja.

Mirka smo srečevali tudi kot harmonikarja v raznih zabavnih glasbenih zasedbah. Na zabavnih prireditvah nas je znal razvedriti. Njegove dobrohotne šale in dovtipi so bili izbrani iz jeseniškega železarskega okolja, zato smo jih vedno radi sprejemali za svojo.

Mirka Noč — Štefucovega ni več. Hvaležni smo mu za vse, s čimer je bogatil naš čas in kadar bo tekla beseda o elektro delavnicah ali o glasbi, o planinstvu ali preprost razgovor v krogu prijateljev in znancev, se ga bomo radi spominjali.

Sodelavci in prijatelji

GIBANJE OSEBNEGA DOHODKA V SOZD SŽ V LETU 1982 IN DEVETIH MESECIH LETOS

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z analizo naj bi ugotovili dosežena razmerja v gibanju OD med delovnimi organizacijami SŽ in upravičenost teh gibanj glede na dohodkovne rezultate. Analiza naj bi dala oceno gibanja do konca leta in ugotovila ali so možnosti za dvig obračunskih osnov oz. poravnave OD do konca leta. Opozorila naj bi na morebitna odstopanja med delovnimi organizacijami, in dala osnovo za oblikovanje politike OD do konca leta in v letu 1984.

V analizi smo zajeli podatke za leto 1982 in za devet mesecev leta 1983 z oceno za zadnje četrtletje 1983. Poleg gibanja OD dajemo še primerjavo z gibanjem nekaterih kazalcev uspešnosti poslovanja in primerjavo z gibanjem OD v Sloveniji. Vir podatkov so zaključni in periodični računi za leto 1982 in 1983 ter podatki strokovnih služb delovnih organizacij.

1. GIBANJE IN RAZMERJA V OSEBNIH DOHODKIH V LETU 1982 IN DEVETIH MESECIH LETA 1983 V SOZD SŽ

Devetmesečni podatki o gibanju neto OD/182 ur kažejo, da se gibanje iz preteklih let nadaljuje, kajti železarna Ravne v letu 1983 še vedno zaostaja za železarno Štore in za železarno Jesenice. V primerjavi z devetimi meseci preteklega leta so osebne dohodke povišali za 23 %, v jeseniški in štorski železarni pa za 29 %. Tudi v absolutnem znesku OD železarna Ravne nekoliko zaostaja za železarno Štore in železarno Jesenice.

Med predelovalci izstopata Tovil in Žična (34 %), Plamen in Veriga pa z 18 % porasta zaostajata tudi za poprečjem SOZD. Visoki in nizki indeksi rasti OD so delno posledica nenakomernega dvigovanja OD v tekočem in preteklem letu.

Absolutno ima najvišji poprečni OD Tovil, za nekaj % zaostajata Plamen in Žična, Veriga pa zaostaja kar za 9 %.

Metalurški inštitut je v primerjavi z devetimi meseci preteklega leta povišal OD za 33 %, Interna banka za 24 %, najbolj pa zaostaja DSS SŽ s 17 %. Kot se dogaja že nekaj let, so bile spremembe v smeri dvigovanja OD v IB SŽ in DSSS SŽ izvedene šele v zadnjem četrtletju leta, zato je letošnje poprečje primerjano z nižjo

osnovo v devetih mesecih preteklega leta.

V devetih mesecih letošnjega leta so vse delovne organizacije presegle planirani OD za leto 1983, in sicer v različnih odstotkih, od 2 % (DSSS SŽ) do 23 % (Tovil). Poprečno preseganje plana za SOZD znaša 9 %. Tako preseganje planiranega letnega OD je delno posledica nerealnega planiranja, saj je iz tabele razvidno, da so delovne organizacije planirale le 3–12 % večje OD kot v letu 1982 in hitre rasti cen, ki terja prilagajanje OD.

2. PRIMERJAVA OD V SOZD SŽ IN V SR SLOVENIJI

V letu 1982 in devetih mesecih leta 1983 so se OD v Sloveniji gibali takole:

Rast OD v SOZD SŽ v letu 1982 malenkost zaostaja, v devetih mesecih leta 1983 pa presega rast OD v okviru republike in panoge, čeprav so nekatere delovne organizacije SOZD (Plamen, Veriga in DSSS SŽ) v rasti OD precej pod poprečjem republike.

3. PRIMERJAVA GIBANJA OD IN NEKATERIH KAZALCEV USPEŠNOSTI POSLOVANJA

Da bi ugotovili upravičenost rasti OD po posameznih delovnih organizacijah SŽ dajemo primerjavo gibanja OD z gibanjem nekaterih kazalcev uspešnosti poslovanja. Omejili smo se na dohodek na zaposlenega, delež BOD v dohodku in neto dohodkovno mero. Zaradi preglednosti navajamo v tabeli 3 le primerjavo devetmesečnih indeksov rasti, v prilogi pa dajemo podrobnejše številke.

V devetih mesecih letošnjega leta imata najvišji indeks rasti OD Tovil in Žična. Medtem, ko so dohodkovni rezultati za Tovil ugodni, za Žično tega ne moremo trditi. Delež BOD v dohodku se je povečal za 9 %, neto dohodkovna mera je padla za 20 %, dohodek na zaposlenega se je povečal za 22 %, kar je najmanj v primerjavi z ostalimi delovnimi organizacijami SOZD. Plamen in Veriga dosega ugodne dohodkovne rezultate in bi bila glede na svojo uspešnost upravičena do večjega povišanja OD.

Med železarnami dosega najugodnejše rezultate železarna Jesenice. Dohodek na zaposlenega se je povečal za 67 %, dohodkovna mera za

62 %, delež BOD v dohodku pa se je zmanjšal za 22 %. To so hkrati tudi najbolj uspešni rezultati v SOZD, zato lahko ugotovimo, da je 29 % rast OD upravičena in bi na omenjene rezultate lahko bila tudi večja.

Železarna Štore prav tako povečuje OD za 29 %, njena uspešnost pa je nekoliko manjša od jeseniške: dohodek na zaposlenega se je povečal za 48 %, dohodkovna mera za 28 %, delež BOD v dohodku pa zmanjšal za 8 %.

Povečanje OD v železarni Ravne za 23 % je v sorazmerju z doseženo uspešnostjo: rast dohodka 36 %, neto dohodkovne mere 2 % in zmanjšanje deleža BOD v dohodku 10 %.

Tudi Metalurški inštitut, IB SŽ in DSSS SŽ z doseženo uspešnostjo opravičujejo rast OD.

Pripomniti moramo, da smo pri kazalcih uspešnosti upoštevali le dinamiko, ne pa absolutnih števil.

4. OCENA GIBANJA OD DO KONCA LETA 1983

Podatki iz preteklih let kažejo, da so imele delovne organizacije v zadnjem četrtletju precej dvigov obračunskih postavk in poračunov OD. Spremembe OD lahko pričakujemo tudi do konca letošnjega leta.

Predvidena gibanja OD do konca leta so podana v tabeli 4.

Ocenjujemo, da bo dejansko povečanje OD večje od prikazanega, upoštevaje pri tem običajna gibanja v zadnjih četrtletjih, ko OD narastejo tudi zaradi večje uspešnosti poslovanja. To potrjujejo tudi nekateri podatki, ki smo jih dobili od strokovnih služb v indeksni obliki. Menimo, da je naša ocena najnižja možna in bo do verjetno dejanski indeksi pokazali nekaj večjo rast OD.

V koloni 2 prikazujemo poprečno rast OD v letu 1983 s predvidenimi spremembami obračunskih osnov v zadnjem četrtletju 1983, kolona 3 pa vključuje tudi predvidene poračune do konca leta.

Največji dvig OD v letu 1983 predvideva Tovil (37 %). Tovil je s 1. oktobrom povečal vrednost obračunske postavke za 6,4 %, ne načrtuje pa poravnave OD do konca leta.

Tovilu sledi Metalurški inštitut, ki načrtuje 35 % višje OD kot v letu 1982. Do konca leta se bodo OD spreminjali izključno na račun zaključevanja delovnih nalog in delovne uspešnosti. Za obe omenjeni delovni organizaciji lahko ugotovimo, da je rast OD utemeljena z rastjo dohodkovne uspešnosti.

Sledi Žična s predvideno 32-odstotno rastjo. Rast je nekoliko večja od rasti uspešnosti. S 1. novembrom so v Žični povečali vrednost obračunske postavke za 10 %, do konca leta naj bi dosegli poprečni OD 17.500 dinarjev.

Predvidena rast OD v Verigi in Plamenu je v poprečju SOZD (25 % oz. 27 %). V Verigi so v oktobru povečali obračunsko postavko za 10 %, v novembru pa še za 5 %. S poračuni naj bi do konca leta dosegli poprečni OD 17.800 din. Plamen je OD povečal že v septembru (20 %) in do konca leta planira le poračun, s katerim naj bi dosegli 25 % rast OD glede na preteklo leto.

Železarni Jesenice in Štore sta s 27 % rasti v okviru poprečja SOZD, zelo pa zaostaja železarna Ravne, kjer je rast OD le 20 %. Zaostanek železarne Ravne je posledica dosežanja dobrega poslovanja, kajti družbeni dogovor o delitvi OD gradi pretežno na rasti uspešnosti poslovanja, ki jo železarna Ravne vedno teže dosega.

Železarna Jesenice je v novembru povečala vrednost obračunskih osnov OD za 5 %, planira pa tudi poravnave OD. Poprečna višina poravnave za železarno znaša 5 % na izplačana sredstva OD za opravljeno delo v obdobju 1. 1. 1983–30. 9. 1983. Višina poravnave za TOZD in DSSS je odvisna od uspešnosti poslovanja, ki ga določajo doseganje plana dohodka, skupne proizvodnje in osebne dohodka.

GIBANJE DOHODKA NA ZAPOSLENEGA, BOD V DOHODKU IN NETO DOHODKOVNE MERE V DEVETIH MESECIH LETA 1982 IN 1983 (priloga 1)

(Vir: Analiza poslovanja SŽ od 1. 1.–30. 9. 1982 in od 1. 1.–30. 9. 1983)

DO	Doh./zap. v 000 din		I 83/9 I–IX/82	Neto dohodkovna mera		I 83/9 I–IX/82	Delež BOD v dohodku		I 83/9 I–IX/82
	I–IX/82	I–IX/83		I–IX/82	I–IX/83		I–IX/82	I–IX/83	
Železarna Jesenice	328,07	548,21	167	0,50	0,81	162	55,03	43,14	78
Železarna Ravne	401,10	545,86	136	1,07	1,09	102	43,83	39,46	90
Železarna Štore	422,02	624,68	148	0,90	1,15	128	41,24	37,98	92
Plamen	307,87	451,83	147	1,02	1,19	117	53,67	44,13	82
Tovil	275,13	398,84	145	—	0,82	—	57,81	55,26	96
Veriga	366,24	511,26	140	0,83	0,90	108	44,69	38,50	86
Žična	340,94	416,93	122	1,33	1,07	80	43,09	47,15	109
MI	316,47	440,60	139	0,93	—	—	71,56	69,18	97
DS IB	315,00	379,36	120	1,00	1,00	100	72,02	71,81	98
DS SŽ	340,09	415,62	122	1,00	1,00	100	74,60	74,83	100
SOZD SŽ	373,44	549,93	144	—	0,98	—	47,36	40,96	86
Železarne	379,78	564,51	149	—	0,98	—	47,19	40,55	86
Predelovalci	339,85	470,85	139	—	0,97	—	47,27	42,48	90
Storitvena dejavnost	322,47	434,12	135	—	—	—	72,37	70,58	97

Gibanje poprečnih neto OD/182 ur iz sredstev DO po delovnih organizacijah SŽ SOZD v obdobju 1982 in 1983 (tabela 1)

(Vir: Pomembnejši podatki o posl. SŽ za čas od 1. 1.–30. 9. 1982, o 1. 1.–31. 12. 1982, 1. 1.–30. 9. 1983 in plan SŽ; Statistični bilten SRS)

DO	1982 I–XII	1982 I–IX	Plan 1983	1983 I–IX	2/1	4/3	3/1	4/2
	1	2	3	4	5	6	7	8
Želez. Jesenice	15.211	14.158	16.619	18.249	93	110	109	129
Želez. Ravne	15.724	14.695	17.138	18.111	93	106	109	123
Želez. Štore	15.548	14.351	17.200	18.446	92	107	111	129
Plamen	14.424	13.939	14.890	16.507	97	111	103	118
Tovil	13.345	13.014	14.178	17.415	97	123	106	134
Veriga	14.035	13.541	15.580	15.994	96	103	111	118
Žična	13.288	12.231	14.611	16.338	92	112	110	134
MI	19.914	18.503	22.389	24.637	93	110	112	133
IB SŽ	19.921	18.951	22.312	23.431	95	105	112	124
DSSS SŽ	22.445	21.439	24.774	25.160	95	102	110	117
SOZD SŽ	15.277	14.278	16.543	18.018	93	109	108	126

Gibanje poprečnih neto OD v SR Sloveniji in v SOZD SŽ v letu 1982 in devetih mesecih leta 1983 (tabela 2)

(Vir: Mesečni statistični pregled SRS, tabela 1)

	1982	1982/9	1983/9	82 81	83/9
Skupaj SRS	14.365	13.836	16.681*	126	121
Gospodarstvo	14.040	13.545	16.446*	126	121
Industrija in rudarstvo	13.718	13.224	16.190*	127	122
SOZD SŽ	15.277	14.278	18.018	125	126

* podatki se nanašajo na obdobje I–VIII 1983

Gibanje neto OD/182 ur, deleža BOD v dohodku, dohodka na zaposlenega in neto dohodkovne mere v SOZD SŽ v devetih mesecih leta 1982 in 1983 (tabela 3)

(Vir: Priloga 1 in tabela 1)

DO	OD/182 ur		Delež BOD v doh.		Dohodek na zaposl.		Neto dohodkovna mera	
	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9	I 1983/9 I 1982/9
Železarna Jesenice	129	78	167	162	126	121	129	123
Železarna Ravne	123	90	136	102	126	121	129	123
Železarna Štore	129	92	148	128	126	121	129	123
Plamen	118	82	147	117	126	121	129	123
Tovil	134	96	145	—	126	121	129	123
Veriga	118	86	140	108	126	121	129	123
Žična	134	109	122	80	126	121	129	123
MI	133	97	139	—	126	121	129	123
IB SŽ	124	98	120	100	126	121	129	123
DSSS SŽ	117	100	122	100	126	121	129	123
SOZD SŽ	126	86	144	—	126	121	129	123
Železarne	127	86	149	—	126	121	129	123
Predelovalci	122	90	139	—	126	121	129	123
Storitvena dejavnost	129	97	135	—	126	121	129	123

Ocena gibanja OD do konca leta 1983 (tabela 4)

(Vir: Podatki DO)

DO	Doseženo 1982	Ocena 1983*		Ocena 1983**		Indeksi	
		I–XII/brez poračuna	I–XII/s poračuni	I–XII/brez poračuna	I–XII/s poračuni	2/1	3/1
	1	2	3	4	5		
Želez. Jesenice	15.211	18.563	19.247	122	127		
Želez. Ravne	15.724	18.515	18.859	118	120		
Želez. Štore	15.548	18.866	19.700	121	127		
Plamen	14.424	17.284	17.958	120	125		
Tovil	13.345	18.292	18.292	137	137		
Veriga	14.035	16.987	17.800	121	127		
Žična	13.288	17.262	17.500	130	132		
MI	19.914	26.884	26.884	135	135		
IB SŽ	19.921	24.345	24.901	122	125		
DSSS SŽ	22.445	26.227	28.056	117	125		
SOZD SŽ	15.277	18.568	19.119	122	125		

* Ocena 1983 s predvidenimi dvigi obračunskih postavk v zadnjem četrtletju 1983

** Ocena 1983 s predvidenimi poračuni do konca leta 1983

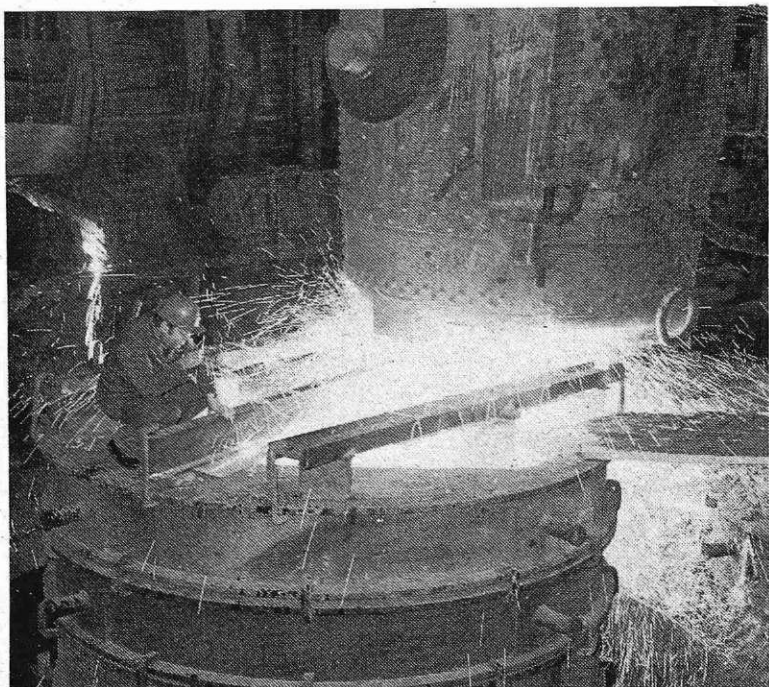
Gibanje neto OD/182 ur v SŽ v obdobju 1979–1983 (tabela 5)

(Vir: EA 8/82, Pomembnejši podatki o posl. SŽ, tabela 4)

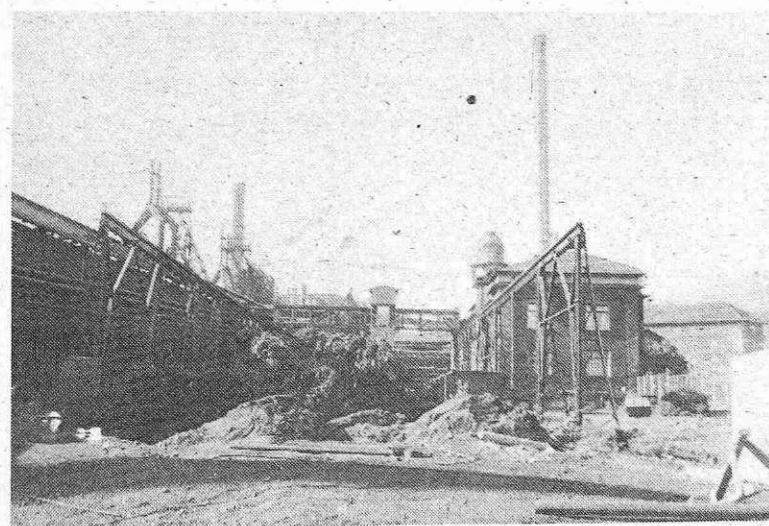
DO, DSSS	I 80 79	I 81 80	I 82 81	I 83* 82	I 83** 82	I 83* 79	I 83* 79
	1	2	3	4	5	6	7
Želez. Jesenice	120	135	123	122	127	244	253
Želez. Ravne	123	129	122	118	120	227	231
Želez. Štore	121	137	130	121	127	260	272
Plamen	118	141	127	120	125	253	263
Tovil	118	130	114	137	137	239	239
Veriga	119	134	120	121	127	233	244
Žična	126	140	120	130	132	276	280
MI	129	124	134	135	135	296	296
IB SŽ	112	130	120	122	125	213	218
DSSS SŽ	116	125	123	117	125	209	224
SOZD SŽ	120	135	124	122	125	243	250

* Ocena s predvidenimi dvigi obračunskih postavk v zadnjem četrtletju 1983.

** Ocena s predvidenimi poračuni do konca leta 1983.

Vlivanje odlitkov v Jeklovirni (Foto: S. Kokalj)

Ostružki za Jeklarno (foto S. Kokalj)

VPLIV ZVIŠANJA OZIROMA ZNIŽANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V OKTOBRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

dela višji od načrtovanih za 84 milijonov dinarjev.

Temeljne organizacije morajo poleg omenjenih stroškov pokriti še obveznosti od skupne in splošne porabe, ki niso vključene v ceni, pogodbene in ostale zakonske obveznosti, izredne materialne stroške ter razliko med vključitvami in izplačili osebnimi dohodki. Končni rezultat je izguba v vrednosti 13 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju čistega dohodka, ki so ga TOZD razporedile na sklade, je konsolidirani čist dohodek 166 milijonov dinarjev.

Temeljne organizacije so v oktobru načrtovane stroške zvišale za 84,1 milijon dinarjev. Stroški predelave so bili višji, stroški vložka pa nižji od načrtovanih.

Stroški vložka so bili nižji za 15,1 milijona dinarjev. Planirani izplen so presegli v TOZD Jeklarna (el. jeklarna), Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji in Jeklovlek. Ostale temeljne organizacije planiranega izplena niso dosegle. Zaradi nedoseganja planiranega izplena v TOZD Valjarna bluming-štel in Hladna valjarna Bela so bili stroški iz tega naslova na nivoju delovne organizacije višji za 19,6 milijona dinarjev. Načrtovanih dobropisov pri proizvodnji vse temeljne organizacije niso dosegle in so bili stroški vložka zato večji za 4,6 milijon dinarjev. Znižanje za 18,4 milijona dinarjev pa je zaradi manjše porabe kovinskih dodatkov v TOZD Jeklarna, sprememb v asortimentu vložka ter sprememb v zalozah nedovršene proizvodnje. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 20,9 milijona dinarjev. Pri uporabi tujega vložka TOZD niso imele dodatnih stroškov. Stroški pri predelavi so bili višji za 99,2 milijona dinarjev.

V oktobru so planirane stroške presegle naslednje temeljne organizacije: Plavž, Livarna, Valjarna bluming-štel, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Vratni podboji, Elektrode, Žebljarna, Strojne delavnice, Remontne delavnice, Vzdrževanje, Energetika in Transport.

V TOZD PLAVŽ so v oktobru planirane stroške presegli za 20,5 milijonov dinarjev.

Stroški vložka v skupnem so bili nižji za 0,4 milijona dinarjev, zaradi višje doseženih dobropisov. Stroški predelave so bili višji za 20,9 milijona dinarjev, zaradi remonta aglomeracije ter ustavitve plavža II.

V TOZD JEKLARNA so načrtovane stroške znižali za 28,5 milijonov dinarjev.

V SM jeklarni so stroške znižali za 2,5 milijona dinarjev. Zaradi nižje porabe surovega železa in kovinskih dodatkov so bili stroški vložka nižji za 30,6 milijona dinarjev. Zaradi internih reklamacij so bili stroški vložka višji za 9,2 milijona dinarjev, za 1,8 milijona dinarjev pa zaradi nedoseganja planiranega izplena. Vrednost proizvodnje je bila višja za 0,2 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 17,3 milijona dinarjev, predvsem zaradi višjih kalkulativnih odpisov remontov.

V elektro jeklarni so planirane stroške presegli za 6,2 milijona dinarjev. Zaradi nižje porabe kovinskih dodatkov in surovega železa so bili stroški vložka nižji za 82,6 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili višji še zaradi internih reklamacij (za 4,7 milijona dinarjev) ter nedoseženih dobropisov (za 5,2 milijona dinarjev). Planirani izplen so presegli in tako stroške znižali za 1,2 milijona dinarjev. Vrednost proizvodnje je bila nižja za 64,7 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 15,4 milijona dinarjev, predvsem zaradi višjih kalkulativnih odpisov remontov.

Nižje stroške od načrtovanih so imeli tudi na kontilivu ter v PTO oddelku, predvsem zaradi velike količine izkopanega starega železa.

V TOZD LIVARNA so imeli za 0,4 milijona dinarjev višje stroške od predvidenih. Za 0,4 milijona dinarjev so bili nižji stroški vložka (zaradi kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje). Stroški predelave so bili zaradi nedoseganja planirane proizvodnje višji, in sicer za 0,8 milijona dinarjev.

V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL so imeli za 52,6 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Nedoseganje planiranega izplena (na blumingu za tri odstotne točke in na štelu za 0,3 odstotne točke) je stroške vložka zvišalo za 14,4 milijona

dinarjev. Zvišanje za 18,6 milijona dinarjev je nastalo zaradi dvakratnega valjanja domačih slabov, za 0,8 milijona dinarjev pa zaradi nižje doseženih dobropisov za odpadke. Interne reklamacije so stroške vložka zvišale za 11 milijonov dinarjev tako, da so bili stroški vložka v skupnem višji za 44,8 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 7,8 milijona dinarjev, predvsem zaradi ndosežene planirane količine proizvodnje ter višjih stroškov za osebne dohodke in energijo.

Nižje stroške od načrtovanih so imeli v TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV, in sicer za 9 milijonov dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 3,7 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izplena za eno odstotno točko in preklasifikacij so stroške znižali za 2,2 milijona dinarjev, za 1,9 milijona dinarjev pa zaradi nižjih cen gredic iz kontiliva. Nedoseganje planiranih dobropisov za odpadke je stroške vložka zvišalo za 0,4 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 5,3 milijona dinarjev zaradi višje proizvodnje, delno pa tudi zaradi manjše porabe.

Za 6,3 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih so imeli v TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE. Stroški vložka so bili nižji za 2,4 milijona dinarjev, in sicer zaradi preseganja planiranega izplena (za 0,7 odstotnih točk) v vrednosti 1,7 milijona dinarjev, višje doseženih dobropisov za odpadke v znesku milijon dinarjev ter za 0,3 milijona dinarjev višjih stroškov zaradi sprememb asortimenta nedovršene proizvodnje. Stroški predelave so bili višji za 8,7 milijona dinarjev, predvsem zaradi nižje proizvodnje in večje porabe.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA so dosegli za 12,2 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili višji za 2,7 milijona dinarjev in to zaradi nedoseženega planiranega izplena v vrednosti 12,5 milijona dinarjev (zaostanek za 5,5 odstotnih točk za planiranim izplenom). Z internimi reklamacijami so stroške znižali za 16,2 milijona dinarjev. Znižanje za 2,3 milijona dinarjev je bilo zaradi nižjih cen nabavljenega tujega vložka (dodatnih stroškov predelave vložka ni bilo), 8,4 milijona dinarjev znižanja pa je bilo zaradi nedoseganja dogovorjenega izplena na liniji za pripravo kolobarjev. Ostalo zvišanje v vrednosti 17,1 milijona dinarjev pa je bilo zaradi storitev prevallanja. Predelavni stroški so bili višji za 9,5 milijona dinarjev, predvsem zaradi višjih fiksnih stroškov in stroškov storitev.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE so imeli za 16,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili za 17,5 milijona dinarjev nižji in to zaradi boljšega izplena (za 1,5 odstotnih točk) v vrednosti 0,8 milijona dinarjev, nižjih cen nabavljenih TVT v višini 8,7 milijona dinarjev, interne reklamacije pa so znižale stroške za 0,3 milijona dinarjev. Storitve prevallanja so stroške znižale za 7,7 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji od predvidenih za 0,8 milijona dinarjev, predvsem zaradi večje porabe in manjše proizvodnje.

Tudi v TOZD ŽIČARNA so imeli za 6,9 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. S preseganjem planiranega izplena so stroške znižali za 1,5 milijona dinarjev. Nižje cene nabavljene žice so stroške vložka znižale za 8,9 milijona dinarjev, zaradi večje porabe cinka pa so stroški višji za 1,7 milijona dinarjev. Končni

učinek stroškov vložka je znižanje v vrednosti 8,7 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 1,8 milijona dinarjev, predvsem zaradi manjše proizvodnje, višjih stroškov storitev ter večje porabe.

V TOZD PROFILARNA so znižali načrtovane stroške za 2,8 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 0,8 milijona dinarjev, zaradi preseganja planiranega izplena za 0,3 milijona dinarjev in zaradi nižjih cen nabavljenega vložka za 0,5 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili nižji za 2 milijona dinarjev, zaradi manjše proizvodnje in manjše porabe.

TOZD VRATNI PODBOJI je dosegla višje stroške od načrtovanih za 1,6 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 0,2 milijona dinarjev, zaradi preseganja planiranega izplena (za 3,1 odstotno točko). Stroški predelave so bili višji za 1,8 milijona dinarjev, zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

V TOZD JEKLOVLEK so planirane stroške znižali za 5,5 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 2 milijona dinarjev. S preseganjem načrtovane izplena so stroške znižali za 1,6 milijona dinarjev, zaradi preklasifikacij vložka ter povečanja zaloga nedovršene proizvodnje pa za 0,4 milijona dinarjev. Predelavni stroški pa so bili nižji za 3,5 milijona dinarjev, predvsem zaradi preseganja planirane proizvodnje.

Višje stroške od načrtovanih (za 15,1 milijona dinarjev) so dosegli v TOZD ELEKTRODE. Z nedoseganjem planiranega izplena so načrtovane stroške zvišali za 1,4 milijona dinarjev, za 1,3 milijona dinarjev zvišanja pa je bilo zaradi nevključitve stroškov porabe surovine POTAŠA. Nižja cena kupljene Emone je stroške znižala za 0,5 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 12,9 milijona dinarjev, zaradi nedoseganja planiranega asortimenta proizvodnje ter večje porabe.

V TOZD ŽEBLJARNA so planirane stroške presegli za milijon dinarjev. Stroški vložka so bili višji za 0,3 milijona dinarjev, zaradi nedoseganja planiranega izplena. Stroški pri predelavi so bili višji za 0,7 milijona dinarjev, zaradi nedoseganja planirane proizvodnje, adjustiranja žičnikov v drobno embalažo ter izdelave žičnikov v Karlovcu.

Načrtovane stroške so presegli v vseh petih storitvenih temeljnih organizacijah in sicer za 43,8 milijona dinarjev.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so dosegli za 1,2 milijona dinarjev višje stroške, v TOZD VZDRŽEVANJE pa za 3,4 milijona dinarjev. Zvišanje stroškov je predvsem zaradi nedoseganja planiranega števila izdelavnih ur ter višjih stroškov za osebne dohodke.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so imeli za 2,8 milijona dinarjev višje stroške od predvidenih, v TOZD TRANSPORT pa za 2 milijona dinarjev. Višji stroški so zaradi višjih stroškov za osebne dohodke ter višjih stroškov pri materialu za popravila. V TOZD ENERGETIKA so planirane stroške presegli za 34,4 milijona dinarjev in to predvsem zaradi zvišanja nabavnih cen zemeljskega plina.

Stroški v delovnih skupnostih so nekoliko višji od planiranih, predvsem zaradi višjih cen nabavljenega materiala v centralnih skladiščih.

ZVIŠANJE – ZNIŽANJE STROŠKOV OKTOBER 1983

TOZD	Oktober	Jan.–oktober	Povprečno
Plavž	20.595.825	64.216.154	6.421.615
Jeklarna	-28.492.653	-70.888.315	-7.088.832
Livarna	360.406	5.799.589	579.959
Valjarna bluming štel	52.561.287	185.362.611	18.536.261
Valj. žice in profilov	-8.988.117	-72.128.703	-7.212.870
Valj. debele pločevine	6.315.655	34.372.929	3.437.293
Hladna valjarna Bela	12.230.190	-230.417.973	-23.041.797
Hladna valjarna Jesenice	-16.687.403	-133.556.447	-13.355.645
Žičarna	-6.855.860	-82.356.005	-8.235.600
Profilarna	-2.808.667	-13.300.629	-1.330.063
Vratni podboji	1.598.521	-2.664.036	-266.404
Jeklovlek	-5.543.389	-46.554.866	-4.655.487
Elektrode	15.139.492	-12.383.951	-1.238.395
Žebljarna	967.791	9.352.787	935.279
Strojne delavnice	1.201.749	16.682.503	1.668.250
Remontne delavnice	2.732.124	26.077.860	2.607.786
Vzdrževanje	3.412.333	29.157.529	2.915.753
Energetika	34.345.048	-85.834.132	-8.583.413
Transport	1.968.699	-10.998.469	-1.099.847
Skupaj	84.053.031	-470.406.600	-47.040.660

Veriga je v vseh letih približno poprečju SOZD.

Plamen je med predelovalci v letu 1981 in 1982 nekoliko izstopal, za letošnje leto pa bi lahko rekli, da za njimi nekoliko zaostaja in je v poprečju SOZD.

V letošnjem letu rast OD v Tovilu nekoliko izstopa; v letih 1980, 1981 in 1982 pa je zsoztajala tako za predelovalci kot za poprečjem SOZD.

Najvišji indeks rasti OD v zadnjih štirih letih ima Metalurški inštitut (196 %), kjer je bila rast OD v posameznih letih med višjimi v SOZD; z izjemo leta 1981.

ZAKLJUČEK

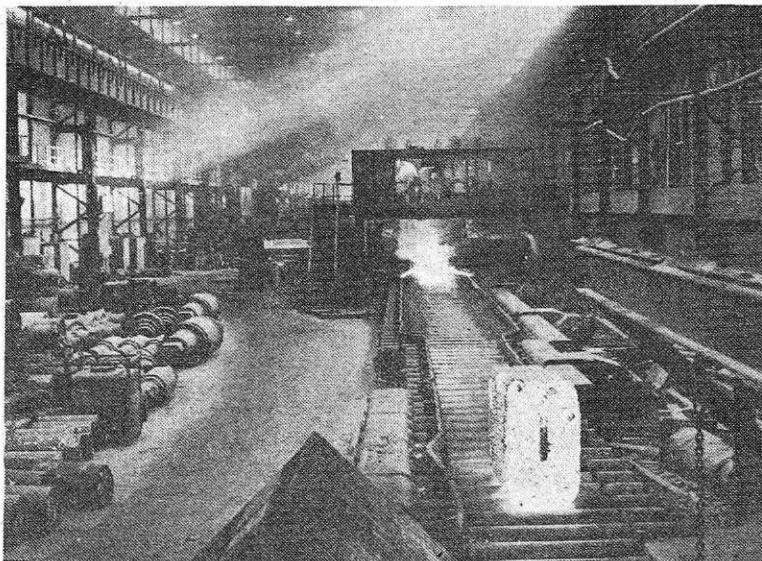
Analiza kaže, da se osebni dohodek po posameznih delovnih organizacijah SZ gibljejo različno, vendar večjih odstopanj med njimi ni. Gibanje je v pretežni meri posledica dosežene uspešnosti, delno pa tudi vpliva družbenih dogovorov.

Železarna Ravne v rasti OD še vedno zaostaja za železarno Štore in Jesenice. Nekoliko izstopa Tovil, ki je v preteklih letih zaostajal za predelovalci in poprečjem SOZD, v letošnjem letu pa ta zaostanek popravlja. Podobno je z Žitno.

Rast OD v DSSS SZ in IB SZ zaostaja za poprečjem SOZD.

V primerjavi s poprečno rastjo OD v republiki in panogi rast OD v SOZD SZ v devetih mesecih letošnjega leta nekoliko presega republiško.

Ugotavljamo, da OD v primerjavi z naraščajočimi življenjskimi stroški padajo, zato je treba v prihodnje posvečati gibanju OD v SZ posebno pozornost, zlasti pa doseganju večje dohodkovne uspešnosti in s tem povezanih OD.

Valjarna bluming Bela (foto I. Kučina)

NASTOP FOLKLORNEGA ANSAMBLA IZ BOSANSKE GRADIŠKE

V organizaciji komisije za kulturo pri izvršnem odboru konferencie osnovnih organizacij sindikata Železarne bo v domu Julke in Albin Pibernik na Javorniku gostoval folklorni ansambel RKUD »Metal« iz Bosanske Gradiške. PRIREDITEV BO V SOBOTO, 10. DECEMBRA, OB 17. uri.

Ansambel, ki ima 50 članov, bo nastopal s plesi iz Srbije, Bosne, Baranje in Krajine, zato k ogledu prireditve še posebej vabimo vse sodelavce iz Bosanske Gradiške in okolice.

Vstopnice po 100 dinarjev lahko dobite na sindikatu Železarne ali eno uro, pred predstavo na blagajni v domu.

Železarski globus

AVSTRIJA

V avstrijski železarni VÖEST-Alpine v Linzu so lani izvedli računalniško avtomatizacijo v valjarni debele pločevine; potrebno opremo je dobavilo zahodnonemško podjetje Siemens A. G. Valjarna debele pločevine ima v svojem sklopu osem globinskih peči, eno potisno peč, krčilno ogrodje, kvarto valjavsko ogrodje z dolžino valjev 4,3 metra in ravnalno napravo za toplo pločevino. Simensov procesni računalniški sistem R 30 zasleduje material od izhoda iz ogrevalne peči do merjenja debeline pločevine pred ravnalnim strojem. Naprava izračuna načrt valjavih odzvezov, glede na debelino in mehanske ter valjavske tehnične omejitve. Z regulacijo pozicij za vodoravno in navpično nastavitve in regulacijo valjanja poteka avtomatično vodenje delovnega procesa in transporta pločevine od ogrevne peči do ravnalnega stroja. Na ekranih v prostoru za vodenje poteka valjanja in v računalniškem centru je mogoče v celoti zasledovati avtomatičen potek valjanja. Za dokumentacijo proizvodnje in poteka valjanja so na razpolago obratni, procesni in izmenski protokoli, poleg tega pa še posebni, ki registrirajo vse obratovne motnje. Sistem avtomatizacije omogoča štiri načine valjanja: valjanje slabov

iz potisne peči, valjanje blokov iz globinske peči, valjanje s kontrolo končne temperature po valjanju in termo mehansko valjanje.

ZDA

Po ameriških podatkih je dosegla svetovna proizvodnja železove rude v letu 1982 776 milijona ton, kar je za 67 milijona ton ali 8 % manj kot v letu 1981. Države, ki dosegajo največjo proizvodnjo te železarske surovine na svetu, so v obeh letih nakopale naslednje količine (v milijonih ton):

Država	1981	1982
Sovjetska zveza	238 2	236,0
Braziliya	98,4	96,0
Avstralija	84,6	84,0
LR Kitajska	69,0	70,0
ZDA	73,2	35,0
Kanada	49,0	33,0
Ostale	229,8	222,0
Skupaj	843,0	776,0

Iz tabele vidimo, da je daleč na prvem mestu Sovjetska zveza, ki je v obeh letih nakopala več železne rude kot vse ostale države skupaj. Značilen je tu di padec ZDA med letom 1981 in 1982, kar je posledica gospodarske recesije in manjše proizvodnje železarn. Sovjetska zveza je tudi edina med industrijsko razvitimi državami, ki se v celoti oskrbuje z domačo rudo in jo del tudi izvaž.

ORGANIZIRANJE KADROVSKE DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI JESENICE

4

VARIANTA 3:
Povečanje števila TO
skupnega pomena in DS
(3 TO skupnega pomena
in 4 DS)

- z organiziranjem TO skupnega pomena in DS bomo povečali njihovo odgovornost za opravljanje skupnih nalog. Odgovornost za uresničevanje samoupravno sprejetih ciljev in nalog se bo povečala;
- dosežemo večje zblizevanje med upravljanjem zadev in izvajanjem nalog; povežemo delovne in samoupravne procese v celoto;
- predlog upošteva zaokroževanje tistih delovnih procesov, kjer so delavci pri delu neposredno povezani (komerciala, RR, KK), s čimer dosežemo večjo učinkovitost in boljše rezultate dela; dosežemo celovitost in porazanost v kadrovske dejavnosti. Kadrovska dejavnost se vključuje v reševanje ključnih problemov;
- dosežemo odgovornost vodij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za celovito upravljanje in izvajanje nalog za razliko od sedanjih vodij sektorjev, ki skrbijo le za izvajanje nalog;
- delavce, ki opravljajo skupne naloge in za katere lahko organiziramo temeljno organizacijo, postavimo v enakopraven položaj z delavci drugih TO;
- člane PO — vodje DS — razbremenimo dela nalog v zvezi s samoupravljanjem in izvrševanjem sklepov delavskih svetov ter odgovornosti za zakonitost dela;
- predlog temelji na postopnem oblikovanju združenega dela na osnovi ZZD, ob upoštevanju zahtevnosti, postopnosti in strokovnega pristopa pri preoblikovanju;
- predlog ne temelji samo na organizacijskih spremembah, temveč zahteva tudi spremembe v dohodkovnih odnosih, planiranju in iskanju novih rešitev za bolj usklajeno delo;
- po oceni strokovne službe je predlog v skladu z dolgoročnimi usmeritvami in razvojem organiziranja združenega dela.

- obstoječe odnose svobodne menjave dela bi morali drugače opredeliti;
- v dosedanjem sistemu dohodkovnih odnosov in odnosov svobodne menjave dela so TO skupnega pomena in DS postavljene v položaj, ko ne morejo priti v izgubo;
- posegamo v uveljavljeno organiziranost; predlog zahteva povečanje administrativno-strokovnih nalog za uresničevanje te organiziranosti;
- potrebo po določeni koordinaciji bi morali uresničevati preko poslovnega odbora in izvajanjem projektne organizacije;
- v tem trenutku bi ob realizaciji tega predloga morali odpreti v Železarni dva procesa:
 - proces razdruževanja obstoječih delovnih skupnosti;
 - proces združevanja nekaterih proizvodnih temeljnih organizacij;
- ocenjujemo, da bi bili s tem odprti precejšnji pritiski za razdruževanje TOZD (RTA v TO RD);

Z. Verstovšek: Izobraževalni sistemi — zapiski s predavanj, Moderna organizacija, Kranj, 1979;
Skupina avtorjev: Osnove za izdelavo profilov poklicev na področju kadrovske dejavnosti, Sekretariat za kadrovska vprašanja, Ljubljana, 1979;

- Resolucija o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji (Ur. list SRS, 46/71);
- 10. kongres ZKJ, Dokumenti, Založba Komunist, Ljubljana, 1974;
- Poročilo o uresničevanju resolucije Skupščine SRS o osnovah kadrovske politike v SRS, Poročevalec 14/1977;

- Uresničevanje družbenega dogovora o kadrovski politiki in naloge kadrovskih služb, Center za samoupravno normativno dejavnost pri DDU Univerzum, Ljubljana, 1980;
- Ustava SFRJ;
- Zakon o združenem delu;
- Družbeni dogovor o kadrovski politiki v SRS;
- Družbeni dogovor o kadrovski politiki v občini Jesenice;
- Resolucija III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, knjižnica sindikati št. 40;
- Statistični letopis SR Slovenije 1981;
- Statistični godišnjak UJŽ Beograd 1981.

Učenci osnovne šole Prežihov Voranc za praznik republike (foto I. Kočina)

KRITERIJI ZA VREDNOTENJE VARIANT MAKROORGANIZACIJE

Zap. št.	Vredn. krit.	KRITERIJI	V1 — obstoječe stanje organiziranosti 3 delovne skup.		V2 — 3 DS s prerazporeditvijo posameznih delov DS		V3 — 3 TO skupnega pomena, 4 delovne skupn.	
			a	b	a	b	a	b
1	3	Uresničevanje celovitosti in povezanosti kadrovske dejavnosti (KD)	1	3	2	6	3	9
2	3	Povezanost samoupravnih in delovnih procesov	1	3	2	6	2	6
3	2	Možnost uresničevanja odnosov svobodne menjave dela	1	2	1	2	3	6
4	2	Odgovornost delavcev za opravljanje skupnih nalog	1	2	1	2	2	4
5	1	Čas, potreben za samoupravljanje in delovanje DPO	2	2	2	2	1	1
6	2	Potrebe po dodatnem opravljanju administrativnih nalog za samoupravljanje in DPO	2	4	2	4	1	2
7	1	Potrebe po spreminjanju organiziranosti drugih delovnih skupnosti	3	3	1	1	1	1
		Skupaj	19	23	23	29		

a — vrednost posameznega kriterija 1—3
b — ponderirana vrednost kriterija po posameznih variantah

Opomba: Kriteriji so rangirani glede na vsebino uresničevanja odnosov svobodno združenega dela in ne glede na prisotna stališča, da je pri reorganizaciji ključno vprašanje kriterijev pod zap. št. 5, 6 in 7.

Iz vrednotenja variant makroorganizacije je razvidno, da je najustreznejša varianta 3, to je varianta, ki predstavlja nadaljnje dograjevanje organiziranosti delovnih skupnosti in delovne organizacije kot celote. S to varianto odpiramo procese nadaljnje organiziranja temeljnih organizacij združenega dela. Postavlja se vprašanje, ali so ti procesi pozitivni in katere pogoje bomo morali izpolniti, da bo tako organizirano združeno delo družbenoekonomsko in samoupravno učinkovito.

Razvoj organiziranja združenega dela bo šel v smeri organiziranja novih temeljnih organizacij združenega dela iz obstoječih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter v smeri združevanja posameznih temeljnih organizacij združenega dela, če bodo za to izpolnjeni zakonski pogoji in podan interes delavcev. Osrednji problem bo, kako vse temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti povežemo v delovno organizacijo in okrepimo delovno organizacijo kot obliko organiziranja, v kateri se uresničujejo skupni proizvodno-poslovni interesi temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

Nadaljnja pozornost bo morala veljati uveljavljanju in dograjevanju sestavljenih organizacij združenega dela, v kateri bomo v prihodnosti morali uresničevati še več skupnih interesov in opravljati vrsto skupnih strokovnih nalog.

Pogoji za razvoj organiziranja združenega dela v Železarni in družbi so predvsem v preseganju slabosti v funkcioniranju združenega dela:

- počasno uveljavljanje dogovarjanja in sporazumevanja kot temeljnega instrumenta urejanja razmerij in odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela,
- prevladovanje oziroma interesov temeljnih organizacij združenega dela nad širšimi interesi delovne organizacije, drugih oblik združevanja in celotne družbe,
- počasno uveljavljanje širših oblik združevanja dela in sredstev,

- izgradnja sistema dohodkovnih odnosov in odnosov svobodne menjave dela v vseh oblikah združevanja združenega dela,

- izgradnja in vzdrževanje ustreznega informacijskega sistema kot osnove samoupravljanja in vodenja v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih skupnostih, delovni organizaciji in sestavljeni organizaciji združenega dela.

Kot je razvidno iz pregleda prednosti in pomanjkljivosti posameznih variant, bomo z varianto 3 uresničili vrsto ključnih ciljev organiziranja združenega dela in kadrovske dejavnosti, ki zagotavljajo nadaljnjo rast in krepitev združenega dela. Ustvarjanje pogojev za razvoj organiziranja je v tesni povezavi z organiziranostjo združenega dela. Samo nadaljnje dograjevanje organiziranosti delovne organizacije bo porok za hitrejšo preseganje ugotovljenih slabosti in iskanje ustreznih rešitev. V človeški zgodovini so bili problemi in potrebe vedno vzrok za iskanje novih originalnih poti in rešitev in s tem je bil zagotovljen stalen razvoj človeške družbe.

Na osnovi tega predlagam, da v delovni organizaciji pristopimo k realizaciji variante 3, ki zahteva poglobljeno razpravo na poslovnem odboru, v družbenopolitičnih organizacijah in v samoupravnih organih temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnostih in delovne organizacije.

ZAKLJUČEK

Predlog organiziranosti kadrovske dejavnosti v Železarni sem pripravil v času povečane družbene skrbi za kadre v republiki in občini, ki temelji na spoznanju, da edino razredno zasnovana kadrovska politika zagotavlja uresničevanje zahtevnih ciljev gospodarske stabilizacije in hitrejšo uveljavljanje samoupravljanja. Sedma seja centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije v maju 1983 je ponovno potrdila, da morajo avantgardne sile družbe ustvarjati pogoje in so odgovorne za oblikovanje, sprejemanje in uresničevanje

kadrovske politike v sistemu socialističnega samoupravljanja.

Predlagane rešitve so osnova za razpravo o čim ustrenejši organiziranosti kadrovske dejavnosti. Prepričan sem, da se rešitve ne ujemajo z razumevanjem kadrovske dejavnosti v Železarni niti z dosedanjem organiziranostjo, zato pričakujem in želim, da bi se o tem vprašanju razvila kritična razprava. Prepričan sem, da bo razprava temeljila na ustreznih argumentih in dopuščala možnost različnih pogledov in rešitev v zvezi z organiziranostjo kadrovske dejavnosti v železarni Jesenice.

Franjo Kragolnik

LITERATURA

dr. J. Brekič: Sistem kadrologije udruženog rada, Centar za kadrologiju i poslovodne kadrove, Zagreb, 1977;

dr. J. Brekič: Kadrovska politika u samoupravnim odnosima, Informator, Zagreb, 1968;

dr. J. Brekič — mag. M. Jurina: Razvoj kadrova in organizacije kadrovske funkcije udruženog rada, Centar za kadrovska istraživanja, Zagreb, 1977;

J. Jug: Načrtovanje raziskav I, Moderna organizacija, Kranj;

Š. Ivanko: Raziskovanje in projektiranje organizacije, CGP Delo, TOZD Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1980;

Jože Gričar: Zapiski s predavanj Projektiranje organizacije, VŠOD Kranj;

E. Kardelj: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ČZP Komunist, Ljubljana, 1978;

J. Kralj: Politika samoupravnega podjetja, Založba Obzorje, Maribor, 1973;

M. Novak: Organizacija rada u socializmu, Informator, Zagreb 1974;

S. Možina — J. Florjančič: Kadrovska politika v združenem delu, Center za samoupravno normativno dejavnost pri DDU, Ljubljana, 1980;

S. Možina: Kadrovska politika v pogojih samoupravljanja, Moderna organizacija, Kranj, 1979;

NA ROB VREMENSKI HIŠICI NA JESENICAH

Pred Jugobanko na Jesenicah že več let stoji lična hišica, v kateri so na vpogled podatki o atmosferskih razmerah v našem kraju. Vsak trenutek lahko odčitamo stanje za atmosferski tlak, temperaturo in vlago, kar je za beleženo in vidno tudi za nekaj dni nazaj. Moram pohvaliti oskrbovalce te postaje, da so vgrajeni elementi ustreznih instrumentov solidno vzdrževani.

Na vznožju prednje strani vremenske hišice je zabeležen tudi podatek, da ležijo Jesenice na nadmorski višini hišice, ker ni pravilen. Na to sem že takoj opozoril takratne člane Turističnega društva Jesenice, kajti pravilno bi morala biti ta kota 12 m nižja. Ni mi znano, kje in kdo jim je ta podatek posredoval, nerazumljivo pa mi je tudi, da v vseh teh letih nismo uspeli ta podatek popraviti na pravilno koto 573 m.

Pri svoji zaposlitvi pogosto uporabljam geodetske karte JESENIC, zaradi tega so mi višinske kote posameznih predelov mesta še kar dobro znane. Vseeno sem razgrnil ustrezen dokument in zaradi zanimivosti in podkrepitve moje trditve o napačni navedbi podatka o nadmorski višini zasledoval izohipso 585.

Na Cesti maršala Tita sem to koto zasledil šele na mostu potoka Jesenice pri kinu Plavž in ji sledil dalje po lokaciji garaž za železniškimi stanovaljskimi bloki na Spodnjem Plavžu in še naprej po pobočju pod stanovaljskimi bloki na Cesti Staneta Bokala do ceste na Golico. Od tu dalje je to koto zaslediti ob cesti skozi naselje MUROVA do cerkve, ki stoji na koti 583 m in še naprej prek Mesarjevega travnika nad tržnico, ki je na koti 578,5 m. Višinsko koto 585 m sledimo še ob cesti Pod gozdom proti osnovni šoli Prežihovega Voranca, na tej koti pa je tudi križišče Tomšičeve ceste s cesto v Ukovo. Dalje sledimo izohipso 585 m nadmorske višine na pobočju pod Tomšičevo cesto, do gozdne uprave, jo tu prečka in naselje za gozdno upravo nekako razpolovi. Delavsko naselje STRAŽA je že 10 m pod koto 585. Prav tako pa je

nižje tudi področje TREBEŽA pod kamnolomom. Naselje KOROŠKA BELA je skoraj v celoti pod koto 585 m, le del starega naselja severno od linije pri cerkvi leži višje od 585 m.

Kot geografsko zanimivost višinske lege ožjega jeseniškega območja naj omenim še, da je naš najnižje naseljeni predel v območju Borovelj med 538 in 532 m nadmorske višine. Najvišja točka dominantne straže dosega 607,3 m.

Sportni park z naseljem KURJA VAS se razprostira med koto 571 in 572 m, industrijska cona na SPODNJEM PLAVŽU je na koti 580 m, bolnišnica pa na 591 m.

Na koncu teh navedb naj pripomnim, da sem kote več ali manj zaznamoval, ker sem hotel s to razlago le podkrepiti mojo trditve o napačni označbi nadmorske višine ožjega naseljenega ozemlja JESENIC. Po veljavnih geodetskih posnetkih je večina mesta pod koto 585.

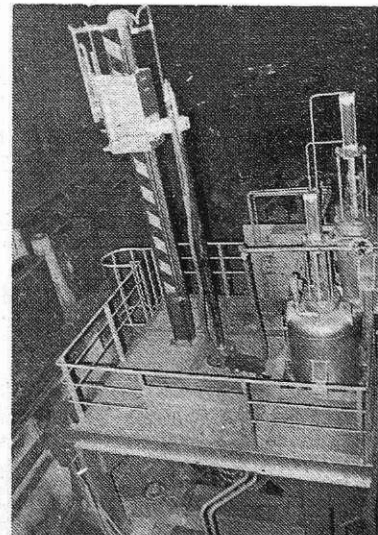
Po moji presoji bi morala ta koto biti označena s 573 m. Na tej višini je locirana vremenska hišica, pa tudi zgornji rob tirov na železniški postaji beleži to višino. Bolj natančna bi bila morda označba nadmorske višine s črto, ki bi označevala koto 574 m (ali več), vendar pa bi moral to določiti geometer s svojimi instrumenti.

Morda se bo kak bralec teh vrstic obregnil ob zapis, da je pač popolnoma vseeno, če teoretično živimo na Jesenicah teh spornih 12 m višje ali nižje. Res se nam pri naših vsakodnevni opravilih to prav nič ne pozna, vendar menim, da tudi pri taki predstavitvi, kot je nadmorska višina, ne bi smeli poznati take površnosti, kot v našem primeru.

Upam, da bom s tem zapisom spodbudil TURISTIČNO DRUŠTVO JESENICE, ki menda to vremensko hišico upravlja, da bo moje pripombe preverilo in obeležje ustrezno popravilo. Končno nam ne sme biti vseeno, da s tem spornim podatkom o višinski nadmorski legi JESENIC zavajamo tudi naše najmlajše šolarje, saj, če sem pravilno obveščen, ta podatek uporabljajo tudi pri učnem predmetu geografija domačega kraja.

Na koncu naj navržem še moje mnenje o nastanku te razlike v določanju nadmorske višine. Prav močno je, da je višina opredeljena po podatkih bivše avstrijske železnice, ker mi je znano, da so pri gradnji dolenske železnice na mostu prek KOLPE pri Karlovcu zabeležili 12 m razliko med teoretičnimi višinami bivše avstro-ogrške železnice. Morda bi bilo zanimivo to tudi za kakega raziskovalca naše preteklosti.

Vinko Zorman

Pokrov vakuumske naprave (foto S. Kokalj)

PODRAŽITVE IN TRGOVCI

Od nekaj je miselnost naših potrošnikov takšna, da ob vsaki podražitvi mislijo, trgovcem »pade sekira v med« in bajno povečajo svoje zaslužke. Zato v takih primerih niso redki občiti, da so trgovci krivi za podražitev. Zal pa je za trgovce detajliste — tiste torej, s katerimi se v trgovinah srečujemo, življenje dosti manj rožnato.

Že od leta 1979 poslujejo v pogojih zamrznjenih marž (to pomeni, da od vsake enote proizvoda, ki ga prodajo, dobijo iz leta v leto enak znesek denarja, ne glede na rast cen proizvodov na trgu in stroške z njim in ne glede na inflacijo. S tem zneskom mora trgovina pokrivati svoje materialne stroške, osebne dohodke, obveznosti do družbe, ostati pa bi moralo tudi nekaj za razvoj, za gradnjo novih prodajal in obnovo starih). Ker so se že od leta 1972 vrstila obdobja občasnih zamrznitven marž, je bila tudi startna osnova za določitev absolutne marže nizka. Ta zamrznitev je ekonomski položaj trgovine zelo poslabšala že v letu 1981, ko so ob rasti cen začeli skokovito naraščati stroški poslovanja, obenem pa je bila trgovina ob pomanjkanju pomembnih vrst blaga prisiljena spre-

jemati najrazličnejša izsiljevanja dobaviteljev kot pogoje nabave. Dušiti pa jo je začelo tudi breme močnega povečanja vrednosti zalog, ki so pogosto terjale najemanje kreditov z visokimi obrestmi. To pa se je ob visoki inflaciji nadaljevalo tudi v letih 1982 in 1983.

In koliko pravzaprav trgovci dobijo za prodajo posameznih vrst blaga? Iz naslednje razpredelnice je ta podatek razviden za osnovne življenjske izdelke:

GIBANJE NABAVNO-PRODAJNIH CEN nekaterih proizvodov in njihov vpliv na zmanjševanje razlike v ceni (delež dela) za trgovino na drobno z živili — primerjava cen in deležev je napravljena iz nivoja cen VII—VIII/83 v primerjavi s istimi meseci leta 1982:

Proizvod	1	2	3	4	5	6	7
		Proizvodna cena fco trgovina v din	Delež trgovine na drobno v din	Maloprodajna cena v din	PRIBITEK v % na nabavno ceno		
MOKA tip 500 1/1	82	25,48	2,55	28,03	10	10	
	83	32,10	2,55	34,65	7,9	10	
	indeks	126	100	124	79		
KRUH tip 500/800 g	82	21,76	1,74	23,50	8	8	
	83	28,26	1,74	30,00	6,2	8	
	indeks	130	100	128	78		
MLEKO paster. 1/1	82	19,97	0,73	20,70	3,7	5	
	83	22,87	0,73	23,60	3,2	5	
	indeks	115	100	114	86		
SLADKOR 1/1, 2/1	82	29,26	2,93	32,19	10	10	
	83	51,54	2,93	54,47	5,7	10	
	indeks	176	100	169	57		
od 2. 4. 83 davek MPC z davkom				5,44			
	indeks			59,91			
OLJE 1/1	82	56,33	5,63	61,96	10	10	
	83	109,46	5,63	115,09	5,1	10	
	indeks	194	100	186	51		
MASLO	82	253,24	17,73	270,97	7	7	
	83	380,98	17,73	398,71	4,7	7	
	indeks	150	100	147	67		
SIR gauda 45 %	82	181,93	27,29	209,22	15	15	
	83	253,25	27,29	280,54	10,8	15	
	indeks	139	100	134	72		
PIŠČANCI bedra	82	145,78	7,67	153,45	5,3	7,5	
	83	210,49	6,51	217,00	3,1	7,5	
	indeks	144	85	141	58		
SALAMA savska	82	109,23	18,57	127,80	17	17	
	83	185,50	18,57	204,07	10	17	
	indeks	170	100	160	59		
popravek marž po odloku od 1. 11. 83			22,28	207,78	12	17	
	indeks	170	120	163	71		
TESTENINE 1/2 jajčne za kg	82	52,80	8,45	61,25	16	16	
	83	68,30	8,45	76,75	12,4	16	
	indeks	129	100	125	78		
KROMPIR ozimnica	82	10,15	0,90	11,05	8,9	15	
	83	14,90	1,10	16,00	7,4	15	
	indeks	147	122	145	83		
RADENSKA	82	8,91	1,80	10,71	20,2		
	83	12,84	1,80	14,64	14		
	indeks	144	100	137	69		
od 2. 4. 83 davek MPC z davkom				2,55			
	indeks			17,19			
PRAVA KAVA kg davki MPC z davki	82	345,88	30,00	375,88	8,7	15	
				324,84			
				700,72			
	83	796,43	40,00	836,43	5	15	
				937,72			
				1.774,15			
				223		58	
				253			
davki MPC z davki indeks brez davkov indeks MPC z davki		230	133				
DETERGENT SOLO kg davki MPC z davki	82	60,53	6,05	66,58	10	10	
				10,32			
				76,90			
	83	86,42	6,05	92,47	7	10	
				14,33			
				106,80			
				139		70	
				139			
davki MPC z davki indeks brez davkov indeks MPC z davki		142	100				
PIVO 1/2 l davki MPC z davki	82	6,79	1,32	8,11	19,4		
				7,55			
				15,66			
	83	15,39	1,57	16,96	10,2		
				15,78			
				32,74			
				209		53	
				209			
davki MPC z davki indeks brez davkov indeks MPC z davki		227	119				
KORUZA v zrnju	82	14,30	1,43	15,73	10	10	
	83	19,40	1,43	20,83	7,4	10	
	indeks	136	100	132	74		
popravek marž po odloku 1. 11. 83			1,73	21,13	8,9	10	
	indeks		120	134			

V stolpcu 7 so navedene stopnje marž po odloku pred zamrznitvijo.

Poglejmo si natančneje ceno sladkorja, ki je 60,54 din. Od tega dobi maloprodajna trgovina v letošnjem letu 2,93 din, oziroma 4,8 % cene, še lani pa je bil ta delež 9 %. Na nabavno ceno pomeni ta pribitek 5,7 %. Ti, še ne celi trije dinarji, morajo zadostiti za pokrivanje stroškov skladiščenja, prodaje, za sovlaganja proizvajalcem in za odplačevanje kreditov za prejšnji namen, saj večjih sredstev trgovina naenkrat ne more zbrati.

Iz razpredelnice pa je razvidno, da za razliko od marže davki ne zastajajo za rastjo cen blaga in pridno polnijo proračune. Pri kavi so se v enem letu povečali skoraj za trikrat (ob tem se je udeležba trgovine v ceni zmanjšala za polovico), davek pri pralnem prašku se je povečal za slabih 40 % (ob tem je marža trgovine ostala v istem znesku), davek pri pivu se je povečal za dvakrat (marža za 25 par).

Razlika v ceni pa se v poprečju spušča na 10 %, kar postaja odločno premalo že za kvalitetno tekoče poslovanje, kaj šele za razvoj.

Ker trgovina praktično ne more računati na bančne kredite pri investicijski gradnji, ki pa je potrebna vsaj v večjih novih stanovanjskih soseskah (leta 1981 je bil v Sloveniji delež kreditov v investicijske naložbe 30 %, leta 1982 pa le še 13 %), praktično ni verjetnosti da bi brez družbene pomoči trgovci sami uredili preskrbo v naseljih, zgrajenih v zadnjih letih. To pa seveda močno znižuje standard prebivalcev teh naselij. Vendar rešitve pri trgovcih ni. Po podatkih SDK se je položaj trgovine glede na reprodukcijsko sposobnost na delavca od nadpoprečnega v letu 1979 (I=105,4) spustil na podpoprečnega v gospodarstvu (I=92,2) v letu 1982. Rast reprodukcijskih sredstev je sicer višja od rasti bruto dohodka, kar kaže na njegovo gospodarno delitev, še posebej, ker so se v trgovini nadpoprečno povečale obveznosti iz dohodka — bruto dohodek za 34 %, obveznosti pa za 47 %; 27 % obveznosti predstavljajo obresti za kredite (v gospodarstvu 22 %). To predstavlja tudi 78 % več sredstev kot leta 1981. Ta znesek je bil le za 4 % manjši od vseh sredstev poslovnega sklada. 40 % sredstev za reprodukcijo je ob tem namenjenih izven OZD za razna združevanja, od tega kar 65 % več kot v letu 1981 za nerazvite. Od preostalih 60 % je treba precejšen delež nameniti še za zagotavljanje nabave deficitarnih izdelkov.

Ob tem se je vrednost zalog povečala bolj kot v vsem gospodarstvu in industriji (zaradi visoke rasti cen blaga), dani predujmi so narasli tako skokovito, da so »ujeli« industrijo, krediti pa so pretežno kratkoročni, kar pomeni, da so večje obveznosti za obresti.

V okviru podatkov za trgovino kot celoto pa ne moremo mimo dejstva, da je še v mnogo težjem položaju trgovina na drobno, ki po številu zaposlenih predstavlja 53,2 %, po dohodku pa le 39 %. Dohodek na delavca v detajlu predstavlja 73 % poprečja trgovine, v grosizmu 118 %, v zunanji trgovini 171 %, sredstva za reprodukcijo na delavca v detajlu predstavlja 71 % poprečja trgovine, v grosizmu 116 %, v zunanji trgovini 188 %. Razpoložljiva reprodukcijska sredstva celotne trgovine na drobno v Sloveniji v letu 1982 niso zadostala za izgradnjo večje blagovnice. Še celo znotraj trgovine na drobno problemi niso enakomerno razporejeni. V najslabšem položaju je trgovina z živili. Tu je dohodek na delavca daleč pod poprečjem podskupine, osebni dohodek pa je najnižji v dejavnosti trgovine — v celotnem gospodarstvu je nižji le še v gostinstvu in obrtnih storitvah ter je za 10 % pod poprečjem (že tako ali tako nizkim) trgovine na drobno. Zadolževanje je tu največje, saj je ob zmanjševanju akumulacijske sposobnosti primanjkljaj dolgoročnih virov obratnih sredstev velik.

Očitno je torej, da bo širša družbena skupnost morala sprevideti, da je zamrzovanje marž lahko le kratkotrajen — izjemen postopek, po daljšem razdobju v razmerah močnih inflatornih gibanj pa lahko povsem zavre razvoj dejavnosti, povzroči odliv dobrih delavcev in spusti raven dela pod nivo, ki ga zahtevajo tako druge gospodarske dejavnosti kot individualni potrošniki. Trgovina na drobno s svojo zanemarljivo akumulacijo in nizkimi osebnimi dohodki ne more več reševati standarda delavcev v drugih dejavnostih — in to standarda, ki že krepko presega trgovčevega. V TDO GOLICA je bil na primer, v prvem polletju poprečni neto osebni dohodek kvalificiranega prodajalca v trgovini z živili (izmenjsko ali deljeno delo, delo ob sobotah, na tretji dan praznikov, dežurstva) slabih 11.000 din (najnižje povprečje je bilo 9.000). Le težke gospodarske razmere, ki onemogočajo zaposlovanje drugod, nas rešujejo pred močno fluktuacijo. Podražitve blaga — posebno osnovnih življenjskih artiklov — so torej dvakraten udarec za prodajalca — najprej mu znižajo dohodek, potem pa ga prizadenejo še kot potrošnika.

Trgovci so v zadnjih letih še tako izpostavljeni stalnim pritiskom potrošnikov, ki — navajeni določene kvalitete in izbire blaga — ne morejo razumeti ne občasnega pomanjkanja blaga ne spremljajočih ukrepov, ki jih v takih primerih morajo izvajati trgovci. Le redki razumejo, da je omejena prodaja deficitarnih izdelkov nujnost, če hočemo zadovoljiti čimveč potrošnikov in ne kaprica trgovcev. Ti imajo namreč z omejeno prodajo toliko dodatnega dela, da je brez potrebe gotovo ne bi uvedli. Mi slimo na to, ko nas bo ob naslednjem nakupu v trgovini popadel bes ob nadejani podražitvi ali omejeni prodaji in ne stresajmo jeze na prodajalca!

KSV

Ob prazniku republike so v osnovni šoli Prežihov Voranc pripravili priložnostno razstavo

UPORABNIKOM OGREVANJA NA VROČEVODU NA JESENICAH

Občane, uporabnike vročevodnega ogrevanja v mestu Jesenice obveščamo, da se je s 1. decembrom ogrevanje podražilo za 25 %. Uporabnikom smo dolžni dati tudi določena pojasnila v zvezi s to podražitvijo, saj se zavedamo, da je vsaka podražitev za občane v sedanji situaciji precej boleča.

Podražitev je posledica porasta cen, med ostalim energetskih virov kot so mazut, elektrika, pa tudi drugi materialni stroški so se povečali.

Cena ogrevanja je odvisna od ostrine zime, vendar moramo predvidevati, da bo zima vsaj srednje huda in da si s tako predpostavko moramo zagotoviti pokrivanje stroškov, ki bodo z ogrevanjem nastali. Na koncu plačilnega leta naredimo obračun in ugotovimo višek, manjko ali pokritje stroškov. Res je tudi to, da smo v prejšnjih letih nekajkrat ugotavljali višek in smo to poravnali, vendar trenutno ni veliko možnosti, da bi se to ponovilo, saj ob naraščanju stroškov oz. cen tudi vroča voda ne more biti cenejša.

Od 1. decembra dalje bo cena ogrevanja 42,67 din za kvadratni meter. Ne v opravičilo, pač pa za primerjavo navajamo ceno ogrevanja v drugih mestih v Sloveniji v razmerju do naše cene, iz katerih izhaja, da so Jesenice pri ogrevanju z vročevoda še vedno najcenejše.

	din/m ²	indeks
Jesenice		
— vročevod	42,67	100
Kranj		
— Planina	44,65	105
— Vodovodni stolp	49,50	116
— Zlato polje	64,50	151
— Predvdor	68,15	160
Maribor	75,00	176

Za nekatera mesta nimamo podatkov o ceni za kv. meter površine, imamo pa cene za energijo. Naša cena za MWh je 1.738,73 din in primerjava pokaže naslednje:

Jesenice	1.738,73 din/MWh	100
Nova Gorica	2.489,80 din/MWh	143
Ljubljana	1.818,33 din/MWh	105

Poleg tega so tudi mesta, ki so nekoliko cenejša, vendar se tam razlika v ceni krije iz drugih virov in je ogrevanje subvencionirano, to sta pa le Ravne in Maribor, pri čemer Toplotna oskrba Maribor planira izgubo 60 milijonov din.

Zanimiv je podatek primerjav desetletnega obdobja, iz katerega je razvidno, da se je energija od leta 1972 do danes podražila za 40 krat, strošek za stanovanca pa se je povečal za 23 krat.

Iz vsega tega je razvidno, da je bilo nujno potrebno podražiti ogrevanje, saj ne moremo pričakovati, da bodo povečane stroške nosili zaposleni, ki skrbijo, da se toplota proizvaja in razdeljuje, kar pa bi morali, če bi imeli izgubo.

To priložnost pa izkoriščamo tudi za poziv vsem občanom, da varčujejo z energijo, kar se bo tako ali drugače poznalo pri poračunu ob koncu plačilnega leta. Zakaj ne bi raje zaprli radiator, če nam je prevroče, namesto, da odpiramo okna in zakaj ogrevamo tudi prostore, v katerih se redko zadržujemo. Bodimo varčni in disciplinirani, saj bomo na ta način prihranili marsikatero MWh in to ni prihranek le za naš lasten žep, ampak tudi za družbo kot celoto.

Delavci, ki skrbimo za toploto v vaših in naših stanovanjih ter poslovnih prostorih, se trudimo, da bi vam bilo doma toplo in ugodno. Razumeti morate, da je to včasih težko, saj je s toplovodom ogrevano že 177.000 m² površin in včasih pride tudi do okvar, bodisi na izviru energije ali pa med prenosom. Od občanov pričakujemo, da bodo to informacijo z razumevanjem sprejeli, mi pa se bomo v kolikor se to sploh da, še bolj potrudili, da bodo vaši domovi ugodno topli.

BUSP JESENICE

GORENJSKO DOMOBRANSTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

z Alojzom Pernetom-Baknkovim s Povelj, z Jankom Marinskom s Koprice in z drugimi.

S pomočjo domobransko-četniških organizatorjev iz Ljubljane in pod vodstvom gestapovskih oficirjev so začela Gorenjskem rasti domobranske postojanke. Slavko Krek je prvič prišel na Gorenjsko aprila 1944, ko so bile osnove domobranstva že postavljene. V Kranju je navezal stike s kranjsko postojanko in z Janezom Ovsenikom, med drugim pa tudi z gestapovskim sodelavcem Rudolfom Humrom iz Škofje Loke.

Domobranstvo na Gorenjskem je pomenilo nov okupatorjev element v boju proti partizanom. Dotlej je namreč gestapo na Gorenjskem kot svojo pomožno policijo uporabljal le raztrgance («Gegenbande»). Ti so bili sicer zelo nevarni in udarni, vendar pa številčno šibki, poleg tega pa popolni okupatorjevi plačanci.

Bili so slepo orodje Nemcev, medtem ko so bili domobranci bolj politično usmerjeni in so širili propagando, da se bore za Slovence, čeprav v okviru Hitlerjeve Nemčije. Raztrganci se torej niso mogli razviti kot kakšna slovenska oborožena formacija. Z njimi, tako razpitisimi plačanci, nemški okupatorji na Gorenjskem niso uspeli zanetiti bratomornega klanja. Zato so bili za Nemce bolj primerni domobranci, ki so bili vse številčnejši in zato uspešnejši razdiralci narodne enotnosti in dušilci boja proti okupatorju.

Toda raztrganci so bili ponekod vendarle začetno jedro nastajajočih domobranskih posadk, tako npr. v Kranju ali v Lescah. Domobranstvo, ki ga je ljudstvo poznalo pod imenom belogardizem, je bilo torej samo novo ime za številčnejše protipartizanske oddelke, ki so postopoma pritegnili v svoje vrste ne le raztrgance, temveč tudi razne druge gestapovske agente in četnike-plavogardiste. Naloge dotedanjih «Gegenband» so v celoti prevzemali domobranski oddelki, ki so nadaljevali službo pri nemški policiji in pri ekspozituri gestapa.

Pri nastajanju domobranstva na Gorenjskem je treba razlikovati dve smeri. Ena je potekala iz Dolomitov in Ljubljane predvsem na desni breg Save, v drugi pa so bili organizatorji, ki so delovali na levem bregu Save, v predelu med Kranjem, Kamnikom in vse do Jesenice.

Prva domobranska postojanka, če izvajamo one ob meji z Dolomiti, je bila na Gorenjskem ustanovljena v Škofji Loki, čeravno so vse niti iz Ljubljane in od gestapa vodile prek Kranja. V Škofji Loki, kjer so protipartizansko gibanje podpirali finančno močni posamezniki, je bil poglavitni organizator domobranstva bivši oficir in nemški kapitan Rudolf Hummer. Ta je takoj dobil čin SS Oberscharführerja.

Za povod, da ustanovijo postojanko, so organizatorji izkoristili 15. marec 1944, ko so partizani v Škofji

Loki in njeni okolici justifikirali več izdajalcev. Že naslednji dan je v Škofji Loki sredi trga v bivšem Prosvetnem domu začela delovati domobranska posadka, ki je v začetku štela le sedem članov. Vendar je to število naglo naraščalo in v nekaj mesecih preseгло število 100. Čeravno ta postojanka ni delovala na območju Kokrškega odreda, je bila tudi zanj zelo važna. Ustanovitev te postojanke je pozneje »Zlatorog«, glasilo gorenjskih domobrancev, na moč pompozno razglašal.

Drugo domobransko postojanko so ustanovili v Kranju, in sicer 12. aprila 1944. V tem prihodnjem središču gorenjskega domobranstva so zbirali najbolj zagrizene sovražnike partizanstva, ki so se »izkazali« tudi že med raztrganci. Taki so bili predvsem znani sadisti Milan Amon, Franc Erpič, Miha Perko, Anton Zakelj iz Žirov, za Perkoma najokrutnejši član posadke, Jože Dobnikar-Kobov in vrsta drugih. V tej postojanki so kmalu sestavili tudi »Udarno četo«, ki so jo usposobili za posebno posredovanje tam, kjer je bilo po njihovem trenutno najpotrebnejše.

Brž za prvima dvema so take postojanke ustanovili tudi v Domžalah, v Cerkljah, v Lahovčah, v Vuklem, v Predoslju in pozneje še drugod v ravninskem predelu Gorenjske, kjer so ležale večje vasi in trgi s trdnimi kmetijami in drobno buržoazijo. V Cerkljah je bila osnovana 17. maja 1944 in je v začetku štela 40 mož. Do jeseni je narasla na okoli 100 domobrancev.

Pri ustanavljanju domobranske postojanke v Cerkljah, ki je bila za Kokrški odred zelo pomembna, je vneto sodeloval tudi kaplan Jože Cvelbar, v okolici Trčica pa je organizatorjem domobranstva pomagal iz Ljubljane nekdanji tržički kaplan, Vinko Zaletel, doma v Sentvidu, ki se je po vojni umaknil na avstrijsko Koroško.

O tem, da se je vodstvo NOB na Gorenjskem že v začetku zavedalo nevarnosti postojank, govori tudi povelje štaba Gorenjskega odreda z dne 18. maja 1944. Z njim komandantu 2. bataljona Velimirju Svobodi naroča, naj zbere ves bataljon in snujočo postojanko v Cerkljah takoj napade in uniči.

Do tega napada pa sploh ni prišlo, saj se v štabu 2. bataljona nanj niso dobro pripravili. Tako so se postojanke v glavnem nemoteno razvijale naprej. Seveda je treba tudi ugotoviti, da so bile odredne enote prešibke za uspešne napade na utrjene postojanke.

Večina domobranskih postojank je nastajala predvsem na območju prihodnjega Kokrškega odreda. Tako so se razmere na poletje 1944 začele naglo slabšati. Zlasti pod Kravcem. Med domobranskim moštvom je bilo največ domačinov, ki so poznali ljudi in razmere. Med njimi je bilo vse več partizanskih de-

zertarjev, takih, ki so popuščili pred domobransko agitacijo.

Toda brez pomoči, ki je neprestano prihajala iz Ljubljane, se tudi domobranstvo na Gorenjskem ne bi bilo tako naglo razvijalo.

Slavko Krek je vse pogostejše prihajal na Gorenjsko in utrjeval zveze z organizatorji domobranstva ne le v Kranju, temveč tudi v Škofji Loki, v Cerkljah, v Predoslju in drugod.

Za njegovo posebno delovanje je zvedel tudi gestapo na Bledu, ki ni dovoljeval, da bi mu kaj takega ostajalo prikrito. Zato so Kreka poklicali na gestapo, kajti organizatorjev domobranstva niso puščali brez nadzorstva.

Čeravno je Nemce, četnike in domobrance družilo skupno sovraštvo do narodnoosvobodilnega gibanja, so gestapovci že v juniju 1944 in pozneje še nekajkrat tako v Kranju kot tudi v Ljubljani aretirali nekaj teh domobransko-četniških organizatorjev, ki so bili očitno agenti angleške obveščevalne službe. Ko so posamezniki spoznali, da Nemčija vojno izgublja, so iskali tajne zveze z begunsko jugoslovansko vlado, da bi se mogli ob morebitnem Hitlerjevem porazu sklicevati na to; da so bili tajno v njeni službi. Toda to so bila le medsebojna obračunavanja sovražnikov narodnoosvobodilnega gibanja. Zato sovražnosti do NOB niso bile ustavljene. Priprave za snovanje Gorenjskega domobranstva so tako v Ljubljani kot na Gorenjskem tekale naprej, vendar v večji ali manjši tajnosti.

V te priprave je sredi julija 1944 sodil tudi sprejem Slavka Kreka pri škofu dr. Gregoriju Rožmanu. Po obisku pri škofu je Krek avgusta 1944 v Avstriji obiskal dr. Albina Šmajda in senatorja Janeza Brodarja. Z obema je govoril o snovanju Gorenjskega domobranstva in jima iz Ljubljane prinesel napotila centralne SLS.

Ob tej priložnosti je Slavko Krek iskal stike tudi z avstrijskim kardinalom Inizterjem, da bi si prek njega in prek švicarskega konzulata v Salzburgu postavil zvezo s Švico. Od tam je njegov stric in kraljevi klerikalni minister dr. Miha Krek večkrat pošiljal denar za okrepitev domobranstva.

Ko je na Gorenjskem obstajalo že več domobranskih postojank, se je o širšem organiziranju domobranstva na Gorenjskem sredi poletja 1944 pogovarjala vodstvo SLS. Čez čas so poslali tja tudi četniški odred. Tako se je Gorenjsko domobranstvo dokončno rodilo in se potem naglo razraščalo.

Za NOB na osrednjem ozemlju Gorenjske so se s tem začele osrednje težave. Vpliv domobranske propagande je bil vedno hušji. To je vodstvo NOB priganjalo k novim ukrepom, med katere je sodila tudi reorganizacija Gorenjskega odreda. Tako je bil Kokrški odred obnoven prav v obdobju razraščanja domobranstva na Gorenjskem.

VSE POGOSTEJŠI VDORI DOMOBRANCEV POD DOBRČO IN POD STORŽIČ

Tretji bataljon med odsotnostjo 2. bataljona mora pod Storžičem pokrivati tudi njegov sektor — Borci 1. bataljona onemogočijo odstranitev domobrancev v Lešah pod Dobrčo — Domobranci presenetijo oddelek 1. bataljona

V klavirskem partu koncerta za klavir in orkester Wolfgang Amadeja Mozarta v A-duru primerjajo njegove misli svojo predanost za ta instrument in veliko se obetajočo bodočnost, kjer bodo na svet sami klavirji in slavnostne dvorane in ob njem Charlotta in še enkrat Charlotta. V otožnem andantu se je Charlottin obraz še tesneje pritisnil na njegovo lice.

In na vsem lepem je začela pošepetavati ... rastlo je iz nje ... kipele je iz nje ... bila je poezija, ki ji je prav v tem kosu večnosti nastajala: Ostani blek sijaja /ostani v meni kri melodija/ ostani v nam utrip srca kot simfonija ... Odpri se skrivnosti /ki rasteš prvič/ odpri vrtove duše /naseli v njih naju in najino melodijo/ poživi sproti misli in želje /ostani blek smehljaja/ ostani blek večnosti in raja ...

Orkester se je razprzil v finalnih taktih. Gramofon je onemel.

Padla sta iz nepoznatih galaksij na Zemljo. In to zemljo je predstavljal zakotna sobica sredi Prešernovega mesta.

Oba sta v tem trenutku mislila isto.

Po mnogih večnostih molčanja, presrečnega molčanja, se je deklušilo z njegovega krila in obrnilo gramofonsko ploščo.

Ob teh njenih kretnjah je opazil šele, da v sobi gori nekaj sveč na svečniku, da nikjer ni videti okna, da je prostor poln samih neznanih reči.

Tako sta valovala v skladosti in se predajala novemu v skupnih utripih mladostne veličine. Charlottine lehti so bleščale v svečni svetlobi kakor tulipani v razkošni pomladi, v miru srečnega zemeljskega vrtnarjenja. Šulila se je od druge strani na njegovo krilo. Tulipani cvetni listi, njeni negovani prsi, so zahlepele po njegovih laseh. Zda se je prižemala z desni strani. Ob sencih so se zlivali lasni slapovi. Dekle se je pozibavalo v nedopovedni predanosti: Tako ji še ni bil noben človek blizu. Bolj se je Mozartov koncert za klavir in orkester blizal nalu; živahneje jo je stresalo in pošepetavala mu je nove sladkosti ... Začela je uganjati z njim nedolžne otročarije. Dvignila ga je in se mu približala pod nadlaket.

Tako bova šla skozi Kranj, ko bo na svetu mir, ko ne bo več vojne, ko bo vsako drevo ob cesti pogumno in zmagovito slovensko cvetelo, ko bodo še letošnji kosi prepevali prvič spet v lepo pomlad miru in sreče! Začela je hoditi z njim v tesniboci sem ter tja.

VALENTIN POLANŠEK

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— Pa bova šla na sprehod, vse kraje bova obhodila, kamor se doslej nisva upala. Vodila te bom skozi srhljive soteske ob Kokri. Peljala se bova daleč noter v Bohinj k Savici. Veš, Prešeren in Krst pri Savici. In v Vrbo bova šla, v rosnih jutranjih urah in bova recitirala Prešernovo soneto. Saj veš: O Vrba, srečna draga vas domača ...

Vedno hitreje ga je gnala v sobici naokoli in se končno zleknila na kavč kot bi upehana preletela vso cvetočo Gorenjsko.

— Vso domovino bova prehodila, prevozila, prepotovala. Veš, da trdno verujem: Po tej vojni bo celotna naša domovina združena. Vsi njeni ljudi bodo v skupni domovini.

Zdaj se je šele on ujel:

— Kako čudovito ti teče beseda! V tvojih ustih postaja slovenščina vsa praznična, nedeljska in slavnostna.

— Meni pa se na tebi dopade tvoja mehka koroščina. Nekaj posebnega imaš v svoji govorici. Ponosna sem, ker je ta posebnost slovenščine. Posebno pa sem še ponosna, ker je ta tvoja posebnost moja srčna last. Sem prav rekla, da si moja last?

Ponovno sta se objela. V poljubih sta zgubljala preočito sramotljivost.

Zdaj so bile narodne pesmi Vokalnega kvinteta iz Ljubljane na vrsti. Plošča je izšla tik pred izbruhom vojne.

Petje je njega tako prevzelo, da je otrpnil.

Nežno se je sama vsedla na stol. Videla je na njem spremembe za maknjenosti. Še dihanje je utišala, da ne bi motila kakorkoli ljubljene ga človeka. Ko je prihajala pesem do mesta: »Ti boš pozabil čisto na me, jaz pa nikoli na te«, je stopila plaho k njegovemu sedetu in skušala ujeti njegove oči, ki so zrle v sanjsko daljavo.

Ni ji bilo po volji, da je besedilo končno zavilo iz otožno sladkega zabavnega šaljivo smer.

Charlotti se je stožilo. Prav ji je bilo, da se ni z očmi utapljala v žgočem njegovem pogledu.

Na jok ji je šlo, pa ni vedela, zakaj.

Večkrat je že slišala te pesmi s plošče, a nikdar še ni tako sledila besedilu. Kakor da išče v vsaki rimi nekaj, kar izpoveduje tudi del njene ljubezni. Njune ljubezni, se je popravila, in duša se je nagnila zopet bolj na sončno stran.

Charlotta je bila sončno bitje. Kljub vsem tegobam v njenem kipečem dekliskem življenju. Sončna in nasmejana je šla skozi čas in prostor. A danes je petje Vokalnega kvinteta vplivalo čisto drugače nanjo.

OD BJELAŠNICE DO PROKLETIJ

zapis s planinske poti

Odložil sem nahrbtnik in se debelo uro pasel po jagodičevju kot mlad kozliček. Ko sem se napasel, se je že mračilo in za vzpon na Visočico je bilo kajpak prepozno. Prenočevat sem šel dol k Cvjetku.

Kakšen je ta človek, ki si je izbral za domovanje to nedostopno divjino v kanjonu Rakitnice? Najprej sem zagledal dva kuštrava dečka v spranih in raztrganih trenirkah, potem Cvjetkovega sina, ki jo je primahal s travnika s koso na rami — molččega, zaraščenega divjaka pri petintridesetih, potem snaho, ki je priglajala čredo volov v hlev, zadnjega pa še samega Cvjetka. Kuljanina, hišnega gospodarja, nazivnega, zgovornega starca. (Vsaj tak se mi je zdel v primerjavi z ostalimi družinskimi člani, iz katerih je bilo komaj izvleči kakšno besedo.)

Ko se je stemnilo in je bila živina že vsa v hlevih in ogradah, sita in napojena, je gospodinja zunaj na verandi pred letno hišo prižgala petrolejko in pristavila za kavo, stari pa je poslal vnuka po slivovko. Tema se je že do kraja zgostila v kanjonu in na nebu so se zalesketale prve zvezde, ko je prišla na mizo še večerja — nekakšna mineštra s fižolom in krompirjem, pa prekažena svinjina.

Če kaj jagode nabirata, sem spraševal otroka med večerjo. Da nimata časa in da morata delati, sta mi odgovorila.

Če kaj ribe lovita v Rakitnici, sem ju še naprej spraševal.

»Nič,« sta odkimala, »nimava časa.«

»Kam pa hodiš v šolo?« sem pobaral starejšega.

»V Konjic,« je rekel.

»Iz Rakitnice?«

»Ne, čez teden sem v Konjicu, čez nedeljo pa pridem domov.«

»Kako pa prideš do Konjice?«

»Dve uri peš do Blaca na Bjelašnici, od tam pa še eno uro s kombijem.«

»Pa pozimi?«

»Tudi.«

»In kadar zapade veliko novega snega?«

»Gazim.«

»Te ni nič strah volkov in medvedov?«

»Volkov je pri nas malo, medvedi pa pozimi spijo.«

»Pa poleti?«

»Včasih nam raztrgajo kakšno ovco ali kozo. Tudi vole so že napadli, a so se jih obranili.«

Po večerji sta šla fanta spat, gospodinja pa je pospravila krožnike z mize in še enkrat pristavila za kavo na preprostem kamnitem ognjišču v letni kuhinji. Pili smo kavo in se pogovarjali, ko smo spodaj iz kanjona nenaodoma zaslišali klice. Klici so se še nekajkrat ponovili.

»Nekdo je zašel,« je rekel Cvjetko, njegov sin pa je prislonil dlani k ustom in se odzval klicačoemu.

Spet so se oglasili klici, zdaj še bliže kot prej.

»Saj vidi luč, bo že prišel, kdorkoli je,« je Cvjetko rekel sinu.

In res: čez kakih deset minut sta prisopihala do hiše dva možakarja; po obleki in opremljenosti je bil eden lovec, drugi ribič.

»Lovila sva ribe in naju je ujela noč,« je rekel lovec, očitno domačin, saj sta se s Cvjetkom pogovarjala kot stara znanca. »Bogami, kakšna se divjina,« se je pridušil ribič iz Sarajeva, ki je bil tokrat prvič v Rakitnici, in si z rokavom brisal pot z obraza. Cvjetko jima je nalil žganja, gospodinja pa je prinesla suhi srajci, da sta se preoblekla, saj sta bila vsa premočena od potu. Ribič je stresel svoj plen iz malhe — kakih ducat za dlan velikih ribic, ki bi jih, kolikor se spoznam na ribiška pravila, moral vse pometati nazaj v vodo, saj niti ena ni dosegala predpisane dolžine.

»Moral bi loviti na blinker, — velike ribe ne prijemajo na muho,« ga je poučil Cvjetko. »Polg tega si namakal trnek v plitvi vodi, velike ribe pa se zadržujejo v tolmunih.«

Sarajevčan je kar malce osramočen hitel čistiti svoje ribice h koritu in se še kar naprej pridušal čez te divje kraje, v katere je zašel. »Če ne bi bilo vas tu, gospodar, bi morala nocoj spat pod kakšno pečino ...«

»Saj mogoče niti ne bi bilo tako slabo,« je rekel lovec. »Začetila bi ogenj in pekla ribice, noč bi nama mimogrede minila.«

Še pozno v noč smo posedali ob prižgani petrolejki na verandi, srkali žganico, prisluškovali šumu vetra v kanjonu in oddaljenemu žuborenju rečice, in se pogovarjali o lovskih in ribiških zadevah: kje so največje postavri, kako jih najlaže uloviti, kakšne so nagrade za odstrel volkov in koliko kazni plačaš, če ubiješ medveda. Kako je lov na medveda sicer z zakonom prepovedan, pa lovski društva v Bosni kljub temu izdajajo dovolilnice za odstrel bogatim lovcem iz tujine, ki so pripravljene zanje plačati težke milijone v devizah ...

Oba novodošla sta šla spat v sobo za goste, jaz pa sem izbral ležišče v seniku nad hlevom. Vojn dišečega sena me je hitro uspaval in ko sem se zjutraj zbudil, sta oba možakarja že dolgo preizkušala ribiško srečo v Rakitnici, pa tudi domači sinovi, jaz pa nikoli na te,« je stopila plaho k njegovemu sedetu in skušala ujeti njegove oči, ki so zrle v sanjsko daljavo.

Ni ji bilo po volji, da je besedilo končno zavilo iz otožno sladkega zabavnega šaljivo smer.

Charlotti se je stožilo. Prav ji je bilo, da se ni z očmi utapljala v žgočem njegovem pogledu.

Na jok ji je šlo, pa ni vedela, zakaj.

Večkrat je že slišala te pesmi s plošče, a nikdar še ni tako sledila besedilu. Kakor da išče v vsaki rimi nekaj, kar izpoveduje tudi del njene ljubezni. Njune ljubezni, se je popravila, in duša se je nagnila zopet bolj na sončno stran.

Charlotta je bila sončno bitje. Kljub vsem tegobam v njenem kipečem dekliskem življenju. Sončna in nasmejana je šla skozi čas in prostor. A danes je petje Vokalnega kvinteta vplivalo čisto drugače nanjo.

Po treh urah utrudljivega vzpenjanja skozi bukov gozd sem dosegel 1400 m visoki zgornji rob planine, imenovan Ivica.

Blatačko jezero na Bjelašnici

Osrednja občinska proslava ob prazniku republike je bila 25. novembra zvečer v Festivalni dvorani na Bledu. Po govoru predsednika občinske skupščine Borisa Šetine so kulturni program oblikovali združeni zbori iz Kroke, Podnarta in Zasipa, mladinski zbor osnovne šole dr. J. Plemlja Bled, harmonikarski orkester Glasbene šole Radovljica, ansambel Vijolice — KUD Radovljica ter recitatorji DPD Svoboda Tomaž Godec Bohinjska Bistrica, DPD Svoboda Bohinjska Bela, KUD Brezje in plesna skupina KUD Radovljica.

Izvršni svet OS Radovljica je na 65. seji 22. novembra sprejel osnutek dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984. Izrekel je soglasje k ponovni kandidaturi individualnih poslovnih organov v TOZD Kompas hotel Bled in SDK ekspozitura Radovljica ter k statusu Telesnokulturne skupnosti Radovljica. Na seji so člani izvršnega sveta presojali vzroke zaostajanja osebnih dohodkov zaposlenih v upravnih organih občinske skupščine. Sprejeli so tudi predlog pravilnika o organizaciji in delu in pravilnika o sistematizaciji del in nalog komiteja za družbene dejavnosti in občo upravo.

Na programsko volilnih konferencah osnovnih organizacij ZK v radovljiški občini, ki bodo po akcijskem programu OK ZK sklenjene do 15. decembra letos, bodo izvolili nad 60 % novih sekretarjev in članov sekretariatov osnovnih organizacij. Za vse novoizvoljene bo OK ZK v sodelovanju z Delavsko univerzo Radovljica organiziral seminarje za njihovo usposabljanje v vodenju osnovnih organizacij, v naslednjem mandatsnem obdobju.

Na 1. seji novoizvoljenega predsedstva in sekretariata OK ZSMS pod vodstvom predsednika Ljuba Burazina so v novembru obravnavali gradivo za sejo občinske skupščine in sprejeli vrsto zanimivih pripomb zlasti na dolgoročni program stabilizacije in na republiško resolucijo za leto 1984. Obravnavali so program dela OK ZSMS in kadrovska vprašanja. Sklenili so, da bo letošnje tekmovalstvo »Mladost v pesmi, besedi in spretosti« 3. decembra v avli osnovne šole v Radovljici, kjer so priredili tudi okroglo mizo o temi »Marksizem in razoroževanje«. Na seji so spregovorili o športnih tekmovanjih in drugih akcijah v počastitev dneva republike in dneva JLA.

Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na 9. seji v novembru posvetil največ pozornosti presojanju uspešnosti svojega dela v preteklem mandatsnem obdobju. V zvezi s tem so oblikovali poročilo za volilno sejo OK SZDL Radovljica. Obravnavali pa so tudi poročilo o poteku akcije NNNP '83.

V pripravi na občne zbornice osnovnih organizacij sindikata, ki bodo v radovljiški občini v januarju in februarju 1984, so se že pričele organizacijske, kadrovske in vsebinske aktivnosti. Te morajo izvesti še sedanji izvršni odbori, ki morajo poskrbeti za ocene dvoletnega dela, za sprejem usmeritev in kadrovanje novih vodstev. Najpomembnejše je, da se pravočasno opravijo postopki evidentiranja in kandidiranja vodstev osnovnih organizacij sindikata tako, da ne bodo vsi člani izvršnih odborov naenkrat razrešeni svojih funkcij zaradi potrebne kontinuitete dela.

V novembru je bila v veliki sejni dvorani OS Radovljica volilno programska seja krajevne konference SZDL Radovljice.

ca, ki je po številu članstva in delovnih teles najštevilnejša v radovljiški občini. Na seji so sprejeli pravila KK SZDL, obravnavali poročilo predsednika in blagajnika ter nadzornega odbora. Izvolili so nove člane predsedstva in drugih organov KK SZDL in sprejeli programske usmeritve za naslednje mandatsno obdobje. Za predsednika KK SZDL so izvolili Stanka Adama.

V pripravi k oblikovanju letnih načrtov zaposlovanja za leto 1984 je strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske Kranj organizirala, 17. novembra, v sejni sobi OS Radovljica posvetovanje z nosilci planiranja kadrov in podpisniki družbenega dogovora o temeljnih planov za obdobje 1981—1985. Na posvetu so predložili ocene možnosti gibanja zaposlenosti, kadrovskih potreb in kadrovskih potreb v letu 1984 ter osnutek samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja za leto 1984. Pripombe na osnutek sporazuma so zbirali do 24. novembra.

Na svečanosti v dvorani republiške konference SZDL Slovenije v Ljubljani je 17. novembra predsednik RK SZDL Slovenije Franc Šetinc v imenu zvezne konference SZDL podelil diplome samoupravljanja Zvezne konference SZDL Jugoslavije desetim krajevnim skupnostim v Sloveniji. To visoko in zaslužno priznanje je prejela tudi KS Ljubno iz radovljiške občine.

Občinska konferenca SZDL in Občinski svet ZSS Radovljica ter Zveza prijateljev mladine Radovljica so v novembru razposlali skupna stališča za novoletna praznovanja dedka Mraza v radovljiški občini. Stališča, ki so enaka lanskim so sprejeli v vseh OZD, KK SZDL, osnovnih organizacijah sindikatov in v KS radovljiške občine. Gre za poenotena praznovanja v KS, solah in vrtec in za kolektivne obdaritve otrok. Iz OZD bodo namenjali denar, predlagajo 70.000 din na zaposlenega v KS, kjer zaposleni prebivajo.

Na osnovi ocen planiranega priliva sredstev za financiranje programov SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini, v višini potrebnih 63.858.000 din v decembru 1983, bodo zmanjšali prispevne stopnje od bruto osebnih dohodkov zaposlenih od sedaj veljavne za vse SIS skupno 20,165, na 16,235 % od bruto OD zaposlenih.

Na 7. seji komisije za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica v novembru so najprej presojali uresničevanje letošnjega programa kulturne akcije za delovne kolektive in izrekli pozitivno oceno. Dogovorili so se o merilih in možnostih za izdelavo osnutka programa kulturne akcije za leto 1984, za katerega načrtujejo 50 raznih prireditev.

Po letošnjem popisu oz. seznamu, ki ga ima občinska konferenca ZRVS Radovljica je od okoli 1400 rezervnih vojaških starešin le še 290 takšnih, ki v začetku leta niso imeli naročeno revijo Naša obramba. Upajo, da bodo v nadaljnji akciji pridobivanja novih naročnikov uspeli pridobiti vse starešine, ali pa gospodinjstva na naslovih rezervnih starešin.

Iz analize stanja uporabnikov zdravstvenega varstva v občini Radovljica je razvidno, da je v občini kar 3.862 prebivalcev starih nad 65 let, kar predstavlja 12 % vsega prebivalstva in je za 1,56 % nad tem povprečjem starostnikov na Gorenjskem.

V prostorih Delavske univerze Radovljica in v njeni organizaciji potekajo v času od 14. novembra do 16. decembra predavanja na IX. oddelku občinske politične šole ZKS. Program, ki je enoten za vse občinske politične šole v ZK obsega sedem tematskih področij z 79 ur predavanja in 41 ur seminarskih oblik usposabljanja. V tokratnem oddelku je bilo 12 slušateljev.

V novembrski krvodajalski akciji, ki jo je organiziral v sodelovanju s krajevnimi organizacijami RK in sindikati občin ski odbor RK Radovljica, je darovalo kri na zbirnem mestu na Bledu 1002, v Bohinjski Bistrici 303 in v Kropi 277 darovalcev. To je nekaj manj, kot je bilo planirano, če ne upoštevamo, da je na letošnji izredni akciji darovalo kri nad 200 krvodajalcev.

Na 14. odprtem prvenstvu v streljanju ljubljanskega armadnega območja v oktobru, so se odlično izkazali strelci — pripadniki teritorialnih enot in člani ZRVS iz radovljiške občine. Med 130 ekipami je ekipa občinske enote teritorialne obrambe zasedla prvo mesto, ekipa ZRVS pa 10. mesto.

V počastitev dneva republike so člani fotokino kluba Radovljica v sodelovanju z FKZ Slovenije in ZOTK Radovljica organizirali IX. republiško razstavo barvnih diapozitivov in razstavo fotografij in diapozitivov domačih avtorjev. Svečana otvoritev je bila 25. novembra v dvorani radovljiške graščine.

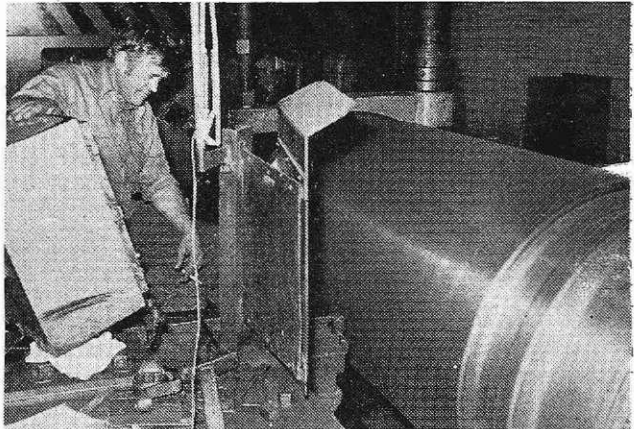
Za praznik republike je tudi likovna sekcija KUD Bled priredila v avli osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja svečano otvoritev razstave domačega umetnika Matjaža Kajdiža.

V galerijskih prostorih Šivčeve hiše v Radovljici so 18. novembra svečano odprli razstavo likovnih del sedmih tirolskih slikarjev in kiparjev, ki so pred tem že razstavljali v Kranju. Razstava je bila na ogled do 4. decembra. Od 9. decembra naprej pa je predvidena vsakoletna novoletna razstava domačih likovnikov in oblikovalcev.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive so v nedeljo, 20. novembra, popoldne gostovali v Ljubnem člani KUD Veriga Lesce. V tamkajšnjem domu Partizana so nastopili s folklorno skupino in mešanim pevskim zborom.

V soboto, 19. novembra, je v Podnartu gostoval pevski zbor kulturnega društva Šmarje pri Kopru, s katerim že dalj časa uspešno sodeluje DPD Svoboda Podnart. Gostje so se v kulturnem domu predstavili domačinom s celovečernim koncertom zborovskih pesmi, za katere so poželi zaslužen aplavz.

Za praznik republike so 28. novembra svečano izročili namenu novo zgradbo pošte v Radovljici. Čeprav je bilo nekaj oporekanja na projekt, zlasti pa na porabo bakrene pločevine, so naložbo v osmih mesecih uresničili brez podražitev. Zanj so prispevali denar, nekaj nad 40 milijonov din, PTT Kranj in PTT TOZD Radovljica.

Struženje valja v strugarni valjev na Beli (foto S. Kokalj)

DOBRI REZULTATI V TURIZMU RADOVLJIŠKE OBČINE LETOS NISO NAKLJUČNI

Obisk delovne skupine CK ZKS v začetku novembra v radovljiški občini je bil namenjen, kot je povedala vodja skupine Katja Vadnjal na blejskem srečanju z gospodarstveniki, turistično gostinskimi delavci, predstavniki upravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in novinarji, skupni presoji uresničevanja stališč in usmeritev dejavnosti komunistov pri razvoju turističnega gospodarstva v občini.

To je v vrsti razgovorov, ki so jih medtem imeli člani CK ZKS po prvem obisku v letu 1980 na Bledu, ena od rednih metod dela oziroma ugotavljanja stanja na področju turizma v radovljiški občini, kjer ima turistično gospodarstvo z vsemi spremljajočimi dejavnostmi vse večjo veljavo in pomen. Gre torej za triletno kontinuirano politično akcijo komunistov, v kateri naj bi presodili, kakšen je napredek in kje so zastoji. Ali pa tudi, kje so odpori proti sprejetim dogovorom s prvega obiska delovne skupine CK ZKS, ki jo je vodil takratni predsednik France Popit.

Jedro vprašanja, okoli katerega so iz različnih zornih kotov ocenjevali stanje, je bilo: ali je in koliko je storjenega za združevanje vseh, v turističnem gospodarstvu občine pomembnih dejavnikov in kako je z desetletja dolga zavlačevanja enotnega nastopa na domačem in tujem tržišču? In končno, kaj je z združevanjem sredstev in dela, skupnimi naložbami in dohodkovnim povezovanjem v turističnem gospodarstvu?

Čeprav je bilo nekaj mnenj o tem, da ne kaže vse gledati zindeksi porasta deviznega priliva in vzpenjajočih se kazalcev o številu gostov, prenočitev in izvenpensionske porabe turistov, kateri so bili zlasti na Bledu v minuli sezoni več kot zadovoljivi, je po mnenju turističnih gospodarstvenikov, predvsem gostincev, to velik korak naprej. Našeli so celo razpredelnico zanimivih, predvsem pa

spodbudnih primerjalnih števil, ki ne pričajo zgolj o nad pričakovani uspešnem poslovanju, marveč tudi o enotnih prizadevanjih turističnih delavcev v občini.

Navzlic še prisotni organizacijski razdrobljenosti (saj tačas še vedno deluje osem različnih hotelsko turističnih delovnih organizacij) je vendarle treba poudariti, da še nikoli doslej niso bili gostinci in sploh vsi, ki se tako ali drugače ukvarjajo s turizmom, navzven tako enotni kot v zadnjem letu. Moteča je morda preveč blejsko obarvana slika te enotnosti, na kar so opozorili zlasti Bohinjci, ki so se do nedavnega, to je do novoustanovljene Turistične poslovne skupnosti Bled, čutili vselej odrinjeni. Turistična poslovna skupnost, v kateri se vse bolj uspešno združujejo ne samo interesi, pač pa tudi sredstva za skupna nastopanja, prireditve, akcije ter infrastrukturne naložbe, seveda nima čarobne palice, s katero bi odpravila vse dosedanje zavlačevalne elemente. Je pa na najboljši poti, da pospeši uresničevanje začrtanih programov in smernic, ki jih je podrobno in večplastno nakazala akcijska konferenca o turizmu, ki jo je pomlad organiziral občinski komitej ZKS Radovljica.

Tudi v razgovorih, ki jih je imela delovna skupina CK ZKS posebej s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov z gostinsko turističnih in trgovskih OZD, se je izkazalo, da izredno dobri poslovni rezulta-

ti turističnega gospodarstva niso naključni. So plod predvsem dobre pripravljenosti vseh delavcev te dejavnosti, izredne kakovosti storitev, dobre preskrbe, primerne vrednotenja zmožljivosti in velike izvenpensionske ponudbe. S tem so preprečili surovo razprodajo ne samo turizma, marveč tudi našega ugleda. Kljub temu pa so sekretarji samokritično priznali, da je še precej rezerv, ki niso izkoriščene. Morda bi na to lahko bolj vplivali, če bi bile tudi osnovne organizacije ZK bolj povezane med seboj?

Zaradi toge organiziranosti večkrat niso izkoriščene koristne pobude, ki jih predlagajo komunisti v osnovnih organizacijah. Navedli so probleme kadrovanja v gostinstvo šolo, ki jo Bled v vsakem primeru mora zadržati v interesu celotnega gorenjskega turizma, problem dopolnilnega izobraževanja in usposabljanja turističnih delavcev in zapostavljanja kulturne ponudbe v turizmu. Posebno odločno so se zavzeli za jasno osvetlitev problema zaježitve Save, čemur odločno nasprotuje celotno prebivalstvo tega dela Gorenjske. Nemudoma pa je treba naliti čiste vina okoli nadaljne usode oziroma funkcije reprezentančne vile Bled. Odgovor terjajo tudi na vprašanje, kaj bo z dokončno ureditvijo ceste v Bohinj in blejske obvoznice.

Vsak naj torej opravi svoje naloge. Komunisti v turizmu radovljiške občine so pripravljeni še bolj zavihati rokave in prijeti za delo. To so že dokazali. Toda tisti, ki izpolnjujejo medprostore delavskega samoupravljanja in odločajo o pogojih gospodarjenja s predpisi, bi morali biti veliko bolj življenjski, so menili sekretarji osnovnih organizacij ZK. JR

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

REŠEN PROBLEM VODE ZA LIPNIŠKO DOLINO

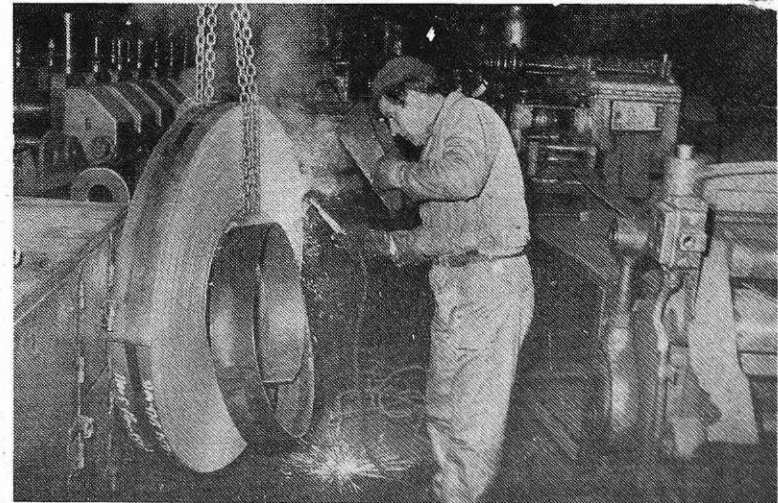
V četrtek, 24. novembra, je bila v Radovljici seja izvršnega odbora skupščine samoupravne komunalne skupnosti Radovljica. Seje so se udeležili tudi predstavniki krajevnih skupnosti Lipniške doline iz Podnarta, Srednje Dobrave, Kamne gorice in Kroke.

Razpravljali in sklepali so o programu reševanja oskrbe s pitno vodo v Lipniški dolini. Zanimivo je, da so bili prebivalci te doline v sušnih obdobjih že nekaj let skoraj brez vode. V zadnjem obdobju pa je inženir Tomaž Grohar, ki se je letos zaposlil pri komunalnem gospodarstvu v Radovljici, ugotovil, da je tudi v sušnih obdobjih s povezavo dveh zajetij in nekoliko zmanjšano dobavo vode tovarni vijakov Plamen v Kropi dosti vode, tako, da imajo vodo tudi v tem sušnem obdobju, kakršnega ni bilo že petdeset let.

Glede na omenjeno se v tovarni vijakov Plamen v Kropi že pripravljajo na izgradnjo novega črpalnice za industrijsko vodo, da bo ostalo več vode za Lipniško dolino. To je lep dokaz, kako pomembno je, da je komunalno gospodarstvo Radovljica zaposlilo za pomembna dela in naloge strokovnjaka, oziroma kakšno škodo lahko povzročijo nesposobni delavci naši družbeni skupnosti.

V sodelovanju z inž. Groharjem je komunalno gospodarstvo pripravilo za sejo program (prisotni so ga potrdili), s katerim bo brez takojšnjega dodatnega zajetja z razmeroma majhnimi stroški rešen dolgoletni problem vode v Lipniški dolini za nekaj naslednjih let. Po potrjenem programu bodo takoj vgrajeni novi cevovodi kot sestavni del bodočega novega zajetja potoka Kroparica, za kar so načrti v glavnem gotovi, zbrana pa so tudi že skoraj vsa potrebna soglasja.

Ciril Rozman

Profilarna Javornik (foto S. Kokalj)

LETNA SKUPŠČINA TURISTIČNE ZVEZE JESENICE

V ponedeljek, 21. novembra, je bila v Mojstrani delegatska skupščina občinske Turistične zveze Jesenice. Predsednica Lojzka Pikon je poročala o delovanju zveze od ustanovitve do konca dveletnega mandatskega obdobja. Delo je potekalo po programskih izhodiščih, pri čemer težav začetnega obdobja še niso premagali.

Za bo morala najti mesto, ki ji je, je menila predsednica, čeprav je s tem, ko je bil njen sedež v Kranjski gori, to je pri najmočnejšem turističnem društvu, organizacijsko okrepila. Vendar bi bilo zaradi boljše povezave z občinskimi vodstvi potrebno, da se sedež prestavi na Jesenice. V kratkih besedah je orisala delovanje in probleme vseh turističnih društev v občini.

Za turistično društvo Rateče je značilno, da je zelo dobro povezano in z roko v roki deluje s krajevno skupnostjo. Kranjskogorsko društvo je organizacijsko najmočnejše in za opravljanje konkretnih nalog in dela vključeno v skupno delovno skupnost. Vsako leto pripravlja številne pomembne prireditve, kot so srečanje na tromeji in smučarski tek treh dežel, tek na Vršič in podobno. Sedaj tečejo priprave za ustanovitev turističnega podmladka v osnovni šoli, ki bo odigral pomembno vzgojno nalogo na tem področju.

V Mojstrani je še posebej značilno prizadevanje za estetsko ureditev kraja in da so vsi učenci osnovne šole v turističnem podmladku, ki je dosegel vidna, najboljše mesta na Gorenjskem. Za še boljše delo pa je nujno potrebno, da se med krajevno skupnostjo in turističnim društvom okrepi povezava in sodelovanje. Na Jesenicah si društvo uspešno prizadeva za olepšanje mesta in okolice. Njihova prizadevanja so velikega vzgojnega pomena, še posebno zato, ker so v ta prizadevanja znali vključiti pomembne dejavnike in številne prebivalce. Zelo so delovni turistični podmladki na vseh šolah, posebna pohvala pa je bila izrečena osnovni šoli Tone Čufar.

V Turističnem društvu Žirovnica deluje nekaj zanesenjakov, ki so znali v to delo vključiti izredno veliko prebivalcev. Izredno uspešni so pri organiziranju raznih prireditev, med katere vsekakor na prvo mesto sodi »živinorejski bal«. V načrtu imajo postavitev brunarice, kjer naj bi bila recepcija, okrepčevalnica in podobno. Izredno uspešni so bili tudi pri ureditvi »poti kulturne dediščine«. Zaradi oddaljene prijavne službe (postopek prijave zahteva veliko časa in potov) pa nekateri kraji

nimajo več interesa za oddajanje sob za goste.

Veliko je bilo govora o turistični taksi, ki naj bi se stekala v občinski proračun, koristila pa na podlagi usklajenih in ovrednotenih programov dela. Ta sprememba je nastala letos, ne da bi turistična društva vedela zanj. To je seveda motilo redno delo in škodilo turistični dejavnosti. Dokler to ne bo urejeno, bo skupščina občine dajala turističnim društvom denarno pomoč v obliki predujma. Vsekakor pa bo treba v bodoče pripraviti ovrednotene programe dela, ki jih bodo usklajili na nivoju občinske turistične zveze. Ti programi bodo osnova za koriščenje pri skupščini občine zbrane turistične takse.

V okviru občinske turistične zveze je bila zelo aktivna komisija za varstvo okolja, ki je pregledala in ocenila urejenost vseh krajev.

Razprava, ki je sledila, je bila dokaj pestra in tvorna. Menili so, da bi morali še okrepiti delovanje skupnosti organizacij združenega dela v Kranjski gori, katera združuje sredstva za izgradnjo žičnic in drugih turističnih objektov. Govorili so o pripravi cenikov za prihodnje leto, o pogojih kreditiranja za urejanje novih prenočitvenih zmogljivosti, o sodelovanju s krajevnimi skupnostmi in o krepitvi vloge društev in občinske turistične zveze.

Po razrešnici so izvolili nadomestne delegate skupščine, za predsednika pa Darjo Kemperle, direktorico TOZD Hoteli Gorenjke na Jesenicah, kot kandidata za skupščino Gorenjske turistične zveze so izbrali Zdravka Črva, ki bo po izteku mandata sedanjemu predsedniku kandidiral za predsednika Gorenjske turistične zveze za prihodnje dveletno obdobje, ker je v tem času jeseniška občina na vrsti, da da svojega kandidata.

Sklepe in druge poudarke skupščine bo do prve seje pripravil izvršilni odbor. Glede na to, da je predsednica z Jesenic, bo za to mandatno obdobje sedež občinske turistične zveze na Jesenicah. B. B.

Sprejem cicibanov med pionirje v osnovni šoli 16. december v Mojstrani (foto I. Kučina)

JESENSKA DELA TURISTIČNEGA PODMLADKA SO OPRAVLJENA

Člani turističnega podmladka v osnovni šoli 16. december v Mojstrani smo pred kratkim zaključili z jesensko akcijo ureditve šolskega vrta in sadovnjaka. Z urejanjem smo začeli že zgodaj spomladi in pri največjih delih pri urejanju okolice vrta smo sodelovali tudi z jeseniško mladinsko delovno brigado.

V jesenskem obdobju smo učenci posadili 200 vrtnic in, čeprav je bilo že precej mraz, smo zemljo dobro pripravili, vrtnice zaščitili ter pognojili.

Kar težko je pričakujemo pomlad, saj smo prepričani, da bo novi nasad cvetja polepšal naš šolski vrt. Letos smo se odločili, da del šolskega zemljišča uredimo za sadovnjak. S strokovno pomočjo smo skupali luknje ter posadili 70 sortnih jabolk. Vsa drevesca smo skrbno obvlili ter zaščitili pred glodolci. Prepričani smo, da bodo sadovi našega dela kmalu vidni in nam bodo jabolka pomladi krasila vrt, jeseni pa dajala sočne sadeže.

Učenci od 5. do 8. razreda smo pri kopanju jam, sajenju in gnojenju naredili prek 500 delovnih ur v zelo hudem mrazu. Toda nihče ni bil slabe volje, saj si vsi prizadevamo, da bi še naprej veljali za enega najboljših podmladkov na Gorenjskem.

Vestno opravljamo tudi vse druge akcije, ki so v programu podmladka — čiščenja vasi in okolice, akcije na žičnici, zbiranje papirja in želoda, urejanje cvetja v šolski avli ter sodelujemo v natečajih Gorenjske turistične zveze.

Dela je še veliko, vendar upamo, da bo šolska okolica kmalu res postala taka, kot si jo vsi želimo!

Maja Košir,
literarni krožek
OŠ 16. december
Mojstrana

POHVALE VREDNA »VZGOJA IN OLIKANOST«

Na poti od Kočne do Poljan, približno dva in pol kilometra poti, se je nekdo izživljal prav na poseben način; verjetno v svoje veliko zadoščenje. Polomil je vse snežne palice in jih z užitek pometal v grmovje in na trato.

Res zasluži, da bi ga roka pravice izsledila in ga »nagradila« za tako delo in mu pomagala k potrošnji njegovega denarja, za posebne »zasluge« pa bi mu poklonila še nekaj dni odmora, da bi se lahko odpočil od težavnega dela.

Pokazal je, da je »zelo« dobro vzgojen in bi ga bilo potrebno izmenoma javno »pohvaliti«, ker sta njegova vzgoja in olikanost »lep primer«. Rak

MAČEK V ŽAKLU ALI MRZLI RADIATORJI

Verjetno je popolnoma vseeno, kdo sem, saj stvar, o kateri bom pisala, zadeva precej stanovalcev v višjih nadstropjih na Tavčarjevi 10, kjer živim.

V novem stanovanju smo že sedmo leto, vendar nas v zimskem času tudi že sedem zim zebe. V vseh teh letih kurilne sezone ni bilo trideset dni skupaj, da bi lahko rekli »no, danes imamo pa res toplo!«. Naši radiatorji so dan za dnem mlačni, ko pokličemo odgovornega iz BUSP oziroma TOZD Toplovod, je dan, dva nekoli-ko topleje, radiatorji so začuda vroči, potem pa je spet vse po starem. Res smo precej časa rabili, da smo prišli do zaključka, da so radiatorji v stanovanjih v sredini stolpnice in hodniški precej toplejši, da pa so stranska stanovanja vedno mrzla, saj so tudi bolj izpostavljena mrzlemu vetru, ki piha po dolini in imajo tudi več zunanjih sten.

Ker vemo, da je kurjenje na Jese-

nica v redu, potem ni težko uganiti, da je z napeljavo nekaj narobe. Zdi se mi, da je nepošteno in protiustavno, da človek plačuje nekaj, kar ne dobi. Po drugi strani pa celo kurilno sezono uporabljamo električne grele in zato vsako leto plačujemo več elektrike. Torej smo dvakrat »udareni«.

Zanima me, koliko časa bomo stanovalci na Tavčarjevi 10 še pripravljali ob tako dragem življenju plačevati mačka v žaklju? Ob koncu mojega pisanja pa vabim vse odgovorne, da skupaj z menoj posedijo pri meni ob topli kavici. Deset minut bodo morda vzdržali brez plašča; naslov pa lahko dobijo v uredništvu Železarja!

MARE

ŽIROVNIČANI REPUBLIKI

Učenci celodnevne osnovne šole Gorenjskega odreda in oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica so pripravili izredno pristrčno proslavo republikli za 40. rojstni dan, saj je nastopilo 210 učencev, med njimi kar 190 pevcev in plesalcev.

Recital so pripravili pod vodstvom tovarišic Bernikove in Madonove in je bil bogato spremljan z glasbo in plesom. Kako pristrčno je izzvenela Bitenčeva pesmica Prvošolka, moški glas je pel ravnatelj šole M. Jemec, učenka je pela ženski glas ob zboru mlajših pionirjev, vse pa je na klavirju spremljal Slavko Mežek. Propad starega so zvočno pričarali s tepanjem jogurtovih škatlic in trščic. Posebno pristrčno pa so vedno sprejeti mali folkloristi, učenci prvih in

drugih razredov, ki jih z veliko ljubeznijo že dolga leta vodi tov. Rožančeva.

Tudi naš svetovni potnik, pevec Sašo Mežek, bi bil prijetno ganjen, ko bi videl in slišal izvedbo svoje skladbe Siva pot.

Neki očka zraven mene je vzdihnil: »Škoda, da je tako hitro minilo!« Pogleda na uro in doda: »Saj je trajalo kar poldrugo uro; kako hitro mine, kar je lepo in pristrčno.«

M. S.

HRIBARJEVI IVANKI V SPOMIN

Sredi novembra letos smo se na pokopališču na Blejski Dobravi za vedno poslovili od Ivanke Hribarjeve, upokojenke železarne Jesenice, borke NOV, rezervnega poročnika JLA.

Pokojna Ivanka se je rodila pred dobrih 64. leti v Pivki na Primorskem. Bila je edinka v družini, očeta ni poznala; z mamo sta se preživljali s skromnim zaslužkom od šivanja. Že s petnajstimi leti je šla od doma v notranjost Italije za zaslužkom. Kjerkoli je služila, so bili zadovoljni z njo, bila je pridna, poštena in vestna, dobro je znala ceniti, kaj je trdo prislužen kruh pod takratno fašistično Italijo.

Že leta 1942 se je aktivno vključila v NOV kot borka. V tistem času so ji italijanski fašisti ustrelili mater; njeno takratno bolečino lahko le slutimo.

V 9. brigadi 18. divizije je bila četna bolničarka, po opravljenem kraješem bolničarskem tečaju pa je postala bataljonska bolničarka.

Po naravi je bila Ivanka močna, vendar je morala imeti dosti hrabrosti, še posebno pa osebnega čustva do ranjenih borcev. Naloga bolničarke v NOB ni bila lahka, prenekateri borec je preživel zaradi njene hrabrosti; kot bolničarka je morala biti stalno na položaju, v borbi in na pohodih. Pozneje je bila dodeljena v zahodnodolenjski odred, kjer je dobila čin poročnika NOV.

Po osvoboditvi je v Mariboru nekaj časa službovala pri milici, leta 1949 pa je prišla na Jesenice in se zaposlila v Železarni. Delala je težka dela na transportu in kot transportna delavka, skoraj po vseh težjih obratih.

Klicu porušene domovine za njeno obnovo se je Ivanka odzvala kot v času vojne. Udeležila se je mladinskih delovnih akcij na progah Brčko—Banovići in Samac—Sarajevo, kjer je postala tudi udarnica.

Na Jesenicah si je ustvarila tudi družino in je svoje otroke z vso materinsko ljubeznijo pripravila h kruhu.

Ko se spominjamo nekdanje partizanke Ivanke, se nam preživelim vedno in nehoti spomin vrača v vojni čas, v čas velikega trpljenja, samoodpovedovanja in žrtve. To pa nam vsem narekuje, da se moramo še bolj strniti in pod nobenim pogojem ne dopustiti, da bi nam kdorkoli od koderkoli odvzel tisto, kar je zraslo v trpljenju in boju, v solzah in krvi jugoslovanskih narodov.

Za svoj prispevek v tem boju je Ivanka Hribar prejela več priznanj, med drugim: medaljo za hrabrost, red zaslug za narod in medaljo zaslug za narod.

S spoštovanjem se je bomo spominjali.

SPOMINSKE LISTINE KOROŠKIM PARTIZANOM

V okviru letošnjega dneva republike in 40-letnice rojstva nove Jugoslavije je področni odbor skupnosti partizanov Gorenjske, skupaj z občinskim odborom ZZZ NOV Jesenice, pripravil na Jesenicah srečanje jubilarantov in drugih borcev, ki so se med NOB borili na Koroškem.

Zbranim je najprej spregovoril predsednik področnega odbora skupnosti Alojz Zupančič-Zmago, zatem pa so 15 borcem, ki so dopolnili 60, 70, 80 in več let starosti, podeli spominske listine v znak priznanja za aktivno sodelovanje na Koroškem med NOB.

Ob tem velja poudariti, da so koroški borci, nekateri že častitljive starosti, še vedno na branikih naše svobode in neodvisnosti, po svojih močeh se vključujejo v vse tokove družbenopolitičnega dela in razvoja ter si prizadevajo za izhod iz sedanjih zapletenih gospodarskih težav.

Spominske listine so prejeli: Franc Legat, Kristina Homan, Stanek Ličof, Ivan Smolej, Ančka Stojan, Vlado Šanca, Jaka Šmid, Jože Uranar, Franc Zaplotnik, Franc Zadnikar, Zvonko Janežič, Anton Noč, Lovrenc Bogataj, Franc Radon in Jože Sajovic.

Na srečanju so bili prisotni tudi člani Zveze koroških partizanov iz

Celovca. Ob tej priložnosti se je predsednik zveze Janez Wutte-Luc iskreno zahvalil koroškim borcem, organizacijam in delovnim kolektivom z Gorenjske za pomoč pri ureditvi spomenika in muzeja na Peršmanovi domačiji nad Železno Kapljo ter drugih pomnikov NOB na Koroškem. V jeseniški občini so pomagali pri ureditvi reliefa narodnih herojev Matija Verdника-Tomaža in Franca Pasterka-Lenarta na Koroškem. Relief je izdelal jeseniški akademski slikar Jaka Torkar, vili pa so ga v Železarni. Janez Wutte je ob tem spregovoril tudi o težavah in nenehnem boju koroških Slovencev za narodnostne pravice. Ob tem se je še posebej zavzel, da bi se v prihodnje še večkrat srečali ob takšnih in podobnih priložnostih.

Za prijetni kulturni program na srečanju pa so poskrbeli učenci osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic.

J. R.

NOVA PROIZVODNA HALA LIP V MOJSTRANI

V počastitev letošnjega dneva republike so v Mojstrani odprli novo proizvodno halo LIP, temeljna organizacija Lesna predelava Mojstrana. S tem novim pomembnim objektom se zaposlenim odpirajo nove možnosti za povečanje proizvodnje vhodnih in garažnih vrat, stolov ter drugih lesnih izdelkov.

Letos beležijo tudi odlične izvozne rezultate, katere bodo v novi proizvodni hali lahko še izboljšali in se še bolj uveljavili na zahtevnem tujem tržišču.

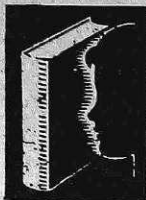
O novi investiciji, ki je stala 120 milijonov dinarjev, je na slavnostni otvoritvi govoril direktor delovne organizacije LIP Bled Franc Bajt, slavnostni govornik ob otvoritvi proizvodne hale pa je bil predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice Srečko Mlinarič. Med drugim se je dotaknil zaostrenih pogojev gospodarjenja ter spregovoril o nadaljnjih usmeritvah jeseniškega gospodarstva, ki vodijo iz sedanjih težav. Zatem je podelil državni priznanji dvema zaposlenima delavcema v temeljni organizaciji, in sicer Tomažu

Ravhekarju red dela s srebrnim vencem in Leopoldu Kovačcu medaljo dela. V kulturnem programu ob otvoritvi nove proizvodne hale pa sta nastopili godba na pihala iz Gorij in folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje — Mojstrana.

J. R.

Dopisujte

v Železarja

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Tomas in Teresa PAMIES: **Oporoka v Pragi**. »Komunist« in Državna založba Slovenije 1983.

»Estetizem namesto sporočila« se glasi naslov neke likovne kritike, ki sem jo pred dnevi zasledil v **Dnevniku**. Avtor članka daje po vsem videzu na tehnično dvojno vrednot, ki naj bi bili pomembni za vsako umetnino (tudi za besedno). No, v pričujoči knjigi je sporočilnost vsekakor na prvem mestu. Na naslovni strani navedena avtorja sta oče in hči, katalonska komunistka, pričujoči roman pa sestavlja pisma, ki si ju pošiljata drug drugemu. V resnici gre za fiktivno dopisovanje. Prava avtorica romana je Teresa: v svoj tekst je vgradila očetove spomine — pisal jih je v zadnjih letih svojega izgnanskega življenja v Pragi. Njen delež je v tem, da je te spomine skrajšala, jih razdrobila na nekakšna pisma — in jih povezala z odgovori nanje. Njena pisma so torej naslovljena mrtvemu očetu. Napisana so z vsem dolžnim spoštovanjem do njega — hkrati pa tudi s spoštovanjem do resnice in do svoje — če je mogoče tako reči — **politične vesti**. Teresa Pamies namreč ves čas tudi polemizira z očetom, kot ženska in kot politik.

V tem dogovoru — v katerem nobena izmed strani nima dlake na jeziku — se postopno osvetli revolucionarno življenje starega Pamiesa. O hčerki Teresi zvemo dosti manj: dejansko ta knjiga govori o njem. Glavne postaje tega življenja so: otroška leta v kmečkem okolju, kjer pride hkrati z razcvetom kapitalizma do politizacije; Tomasova vključitev v katalonsko napredno gibanje; sodelovanje v španski državljanski vojski, poraz in umik v Francijo; bivanje v taboriščih, sodelovanje v francoskem odporiškem gibanju; in končno zadnja leta, ki jih preživlja v bratski socialistični deželi (v ČSSR).

Najprej bi bilo treba povedati, da se med množico spominov, ki so jih pisali nekdanji revolucionarji ne morem spomniti knjige, v kateri bi bilo revolucionarno življenje tako osvetljeno s človeške plati. Tu še zdaleč ne gre za povečevanje, še manj pa za poudarjanje naturalističnih detajlov. Nasprotno. Zdi se, da je bil Pamies revolucionar takega kova, da je zgodovino vseskozi ocenjeval s človeške, to je s praktične plati. Pisati in brati se je naučil šele kot odrasel človek, kakor mnogi revolucionarji je šel po sili prilik (in po logiki lastne žeje po znanju) skozi »univerzo življenja«.

Če bi hoteli obnoviti to zgodbo, bi morali vsaj na kratko orisati vso zapletenost politične situacije v Španiji pred državljansko vojno — in po njej. Domnevam, da bralci, ki bodo vzeli v roke to knjigo, vedo o tem več od mene. Za orientacijo tistim, ki bi se v tem pogledu odločali — ali bi knjigo brali ali ne — pa bom podal nekaj momentov, ki se mi zdijo zelo pomembni.

Čut za človeško plat zgodovine sem že omenil. Stari Pamies ni imel namena pisati roman: pisal je o tem, kar je menil, da bo drugim koristilo, posredovati je hotel lastne izkušnje.

KULTURNI DAN

V petek, 2. decembra, smo imeli učenci 5. in 7. razredov OŠ Prežihov Voranc Jesenice kulturni dan. V Cankarjevem domu smo si ogledali predstavo glasbene mladine. Poslušali smo simfonični orkester Slovenske filharmonije. Nad izvajano glasbo smo bili navdušeni.

Radi bi preživeli še kakšen tako prijeten kulturni dan.

Katja Mikula
in Katja Vidmar,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

DIA VEČERI PRI PD JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Po programu bo drugi dia večer v torek, 13. decembra, ob 18. uri, na njem pa bo svoje posnetke z letošnje odprave na Nanga Purno pokazal naš član, udeleženec odprave, Andrej Beg.

Naslednji (tretji) dia večer pa bo v torek, 27. decembra, ob 18. uri, posnetke iz življenja v naravi in športnih prireditvev pa bo pokazal Marko Pogačnik.

F. K.

Seveda pa se je tu vmešal njegov lastni značaj: iz nekakšne lažne skromnosti je povsem zmolčal svoje (vsekakor nevarnosti polno) sodelovanje s francoskimi partizani, na drugi strani pa je bil prav nezmerno v naštevaniu svojih ljubezenskih dogodivščin. Hčerka je to do neke mere uravnovesila s tem, da je črtala večji del slednjega — in da nas v opombi opozarja na prvo. To se sliši skorajda malce komično — in prav tu je tista človeška poteza, ki je v tej knjigi prisotna takorekoč na vsaki strani.

Glavni predmet polemike med očetom in hčerko je odnos do stalinizma, do čistk in do insceniranih procesov, ki so se dogajali v deželah »realnega socializma« (in torej tudi na Čehoslovaškem) po minuli vojni. Stari Pamies, kot vse kaže, nikoli ni zgubil »vere v Moskvo«, zaupanja v »prvo deželo socializma«. Glede tistih, ki so bili, kot vemo danes, po nedolžnem zaprti in obeseni, je menil, da »je nekaj že moralo biti na stvari, če so jih zaprli«. Takrat so po zakonu vztrajnosti mnogi tako mislili. In spet je treba k temu pristaviti človeški faktor, revolucionarni čut Tomasa Pamisa: na razliko od hčerke je v praksi prejel kot ona in v nasprotju z njo spoznaval, da v tem realnem socializmu — kakor ga je spoznaval kot gost v Pragi — ni vse tako, kot bi moralo biti. Kratil si je pravico do kritike, in vendar ...

O človeškem liku revolucionarja Pamiesa pa najbolje govori epizoda iz državljanske vojne, če je dovolj verodostojno popisana. Gre za poboj devetnajstih fašistov, ki so jih pripadniki republikanske milice pobrali iz zaporov v Balagueru. Pamiesov rojstnem mestu. Šlo je za akt maščevanja — fašisti so pred tem ubili enega njegovih — Pamies pa govori o tem kot o zločinu. Takrat pa se je temu uprl, s čemer ni tvegala samo tega, da ga bodo obtožili, da je slabši (kar se je v resnici zgodilo), temveč tudi, da ga bodo pobili skupaj z zaprtimi protirevolucionarji — česar ga je rešil eden pripadnikov milice, ki je bil po naključju iz istega kraja.

Naj končan. Teresa Pamies je z obdelavo dokumentarnega gradiva — očetovih spominov — ustvarila nekakšen roman, ki je po tehnični plati dejansko zelo blizu nekaterim modernim pripovednim načinom. Ni pa to roman za vsakogar, pač pa predvsem za tiste, ki jim je ta tematika blizu. To je bil tudi namen mojega sestavka: da na knjigo opozorim vse tiste, ki bi jih utegnili zanimati človeška podoba »starega revolucionarja«. Med našimi bralci je gotovo še kdo, ki se spominja knjige **Kako se je kalilo jeklo. Oporoka v Pragi** se začne podobno, konča pa čisto drugače. Tu gre za revolucijo, ki ni zmaga. Bolje rečeno: ki se po svojih živih predstavnikih **zaveda**, da še ni zmaga.

Marko Hudnik

OTVORITEV LIZNJEKOVE DOMAČIJE V KRANJSKI GORI

V organizaciji turističnega društva, krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij iz Kranjske gore ter Kulturne skupnosti Jesenice in Zavoda za spomeniško varstvo iz Kranjske gore je bila v petek, 25. novembra, svečana otvoritev prenovljene Liznjekove domačije v Kranjski gori. Kulturni spomenik so odprli s krajšim kulturnim programom, na katerem so poleg govornikov nastopili tudi učenci celodnevne osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda in moški pevski zbor Marjan Vodopivec iz Kranjske gore ter folklorna skupina iz Podkorena. Otvoritev Liznjekove domačije je bila združena s proslavo dneva republike, 29. novembrom in 40-letnico rojstva nove Jugoslavije. Po otvoritvi domačije in proslavi so si udeleženci v Liznjekovi hiši ogledali razstavo Gorenjskega muzeja iz Kranja »Poslikano pohištvo v Dolini« in v kranjskogorskem hotelu Lek etnološki dokumentarni film o zgodovini Gorenjske. (Foto in tekst A. Kerštan)

KLUB PRIJATELJEV MINERALOV IN OKAMENIN VABI

Pred prazniki je bil na pobudo prijateljev mineralov in okamenin osnovan poseben klub, ki bo po sklepu ustanovnega sestanka deloval pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Med udeleženci so bili taki, ki že nekaj časa zbirajo okamenine in minerale pa tudi taki, ki šele kažejo zanimanje za to pa bi se radi pogloblje spoznali s temi naravnimi pojavi.

Že prvi, čeprav ustanovni sestanek, je izzvenel v zanimivem strokovnem razmišljanju o mineralih, ki ga je razvil inž. Borut Razingar, ki bo v klubu vodil oddelek za minerale. Glede na to, da je o tem zelo malo literature in še ta je v glavnem v tujih jezikih, bo vodja oddelka članom lahko posredoval veliko svojega bogatega znanja in izkušenj.

Oddelek za okamenine bo vodil Jože Bedič, ki ga najbrž ni potrebno posebej predstavljati. Njegovo znanje, zavzetost in trud lahko najbolj predstavi dragocena zbirka okamenin, ki je na ogled v tehničnem muzeju jeseniške železarne.

Na ustanovnem sestanku so se pogovarjali tudi o okvirnem programu dela, s katerim naj bi člani spoznavali v teoriji in praksi te naravne pojave, njihovo vrednost in pomen za naravoslovje.

Za delo kluba so ljubezno dali na voljo prostore v Železarskem izobraževalnem centru, v učilnici za kemijo. Na ustanovnem sestanku so se tudi dogovorili, da se bodo sestajali vsak drugi četrtek v mesecu, ob 18. uri v ŽIC v se omenjeni učilnici, soba 204. Tam bodo ocenjevali tudi posamezne najdbe, ki jih bodo člani prinesli s seboj. V načrtu pa imajo tudi ogled Bedičeve zbirke okamenin v tehničnem muzeju, v pomladanskih in poletnih mesecih pa izlete v naravo, ločeno po oddelkih.

Člani kluba vabijo tudi ostale prijatelje mineralov in okamenin, ki se

ustanovnega sestanka niso udeležili, da se ji pridružijo danes v četrtek, 8. decembra ob 18. uri v učilnici ŽIC.

OB OTVORITVI RAZSTAVE DVOJNI KULTURNI DOGODEK

Že mnogo let nazaj na Jesenicah vsaka otvoritev razstave pomeni dvojni kulturni dogodek — prikaz likovnih stvaritev posameznika ali skupine in krajši otvoritveni koncert. S pridobitvijo novih razstavnih prostorov v nekdanji poslovilnici Državne založbe Slovenije — razstavnega salona DOLIK — pa se je prav gotovo kvaliteta teh kulturnih dogodkov še dvignila, pa tudi udeležba se stalno giblje od 40 do 60 ljudi.

Tako je bilo tudi v petek, 25. novembra, ko so v počastitev 29. novembra — dneva republike in 40-letnice rojstva nove Jugoslavije odprli skupinsko razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice pod naslovom JESENICE NEKDAJ IN DANES. Kot smo že poročali se na razstavi predstavlja 15 slikarjev s 34 slikami, ki prikazujejo Jesenice nekdaj in danes. Lep kulturni dogodek in lep prispevek jeseniških slikarjev k ohranjanju in slikarskih upodobitvah nekdanje podobe Jesenic, prav tako pa sedanjosti, ki se venomer pred našimi očmi spreminja.

Za drugi kulturni dogodek pa je ob otvoritvi s krajšim koncertom poskrbel instrumentalni trio Glasbene šole Jesenice pod vodstvom Radeta Kleča, ki so ga sestavljali pianistka Maja Komel, flavtist Ivan Knific in violinist Jože Bedič. V triu so zaigra-

RELIK TRBOVLJE IN DOLIK JESENICE POBRATENA

S podpisom listine o pobratenju med likovno sekcijo RELIK DPD Svoboda Trbovlje — center in likovnim klubom DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice v petek, 2. decembra v Trbovljah, je bilo v bistvu le dokumentirano dolgoletno resnično pristno tovariško in prijateljsko sodelovanje med revirskimi in dolinskimi likovniki iz dveh, že pred leti pobratenih občin.

Korenine sodelovanja med rudarskim in železarskim revirjem segajo že v čas med obema vojnama, ki so se razrašale v skupnem boju delavcev za socialne in nacionalne pravice, v oboroženem odporu proti okupatorju in narodnoosvobodilnem boju ter v povojni obnovi in izgradnji domovine. Ker je bilo napredno delavsko gibanje najtesneje povezano s kulturno dejavnostjo v obeh delavskih središčih, je že avgusta 1921 prišlo do prvega obiska predstavnikov kulturne sekcije Nezavisne strokovne organizacije iz Trbovelj jeseniškim Svobodašem. Leta 1923 je pod vodstvom vodstva komunistke Tončke Čec, ki je tragično preminula v nemškem koncentracijskem taborišču Auschwitz in bila po osvoboditvi proglašena za narodno herojino, jeseniške Svobodaše obiskala že večja skupina kulturnih delavcev iz rudarskega revirja, jeseniški Svobodaši pa so v istem letu gostovali v Trbovljah z igro Napoleonov oficir. Tončka Čec je za tem leta 1926 nastopila kot gostja na Jesenicah v Schillerjevi tragediji Kovarstvo in ljubezen, dve leti kasneje pa so jeseniški Svobodaši gostovali v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku z igro Toneta Čufarja Jutranja molitev. Temu so sledili še pogostejši stiki, še posebno pa so se delavci obeh revirjev povezovali, ko je Evropi že grozil fašistični škorenj in je bilo treba strniti delavske vrste v pripravi na odpor proti fašizmu.

Povsem razumljivo je, da se je na taki bogati preteklosti še v mnogo večjem obsegu nadaljevalo in nadaljuje sodelovanje po osvoboditvi. Na taki osnovi je bila podpisana listina o pobratenju med jeseniško in trboveljsko občino in kasneje še med nekaterimi drugimi organizacijami, katerim sta se v preteklem tednu pridružila še likovna kolektiva RELIK Trbovlje in DOLIK Jesenice. Podpis listine so povezali s praznovanjem 20-letnice neprekinjenega delovanja likovne sekcije RELIK DPD Svoboda Trbovlje — center.

Sodelovanje med RELIKOM in DOLIKOM s krajšimi presledki traja že vseh dvajset let, neprekinjeno pa od leta 1972, ko so si začeli redno letno izmenjavati skupinske likovne razstave. Vsa ta leta pa so se med likovniki obeh revirjev krepili izjem-

no topli tovariški in prijateljski odnosi, ki so pogojevali tudi iskren menjavo likovno — ustvarjalnih izkušenj, strokovno sodelovanje in skupno usposabljanje in podobno. Zadnji dve leti pa se je vsemu temu in redni letni izmenjavi skupinskih likovnih razstav, pridružila še nova kvaliteta, in sicer skupinska razstava likovnih del članov obeh sekcij za občinski praznik Trbovelj in občinski praznik Jesenic. Vsekakor to sodelovanje lahko ocenimo kot najbolj redno in uspešno ter vsestransko.

Zato ni prav nič čudno, da je posebnost podpisanega pobratenja med likovniki Trbovelj in Jesenic tudi pisni dogovor, ki konkretno in natanko opredeljuje vse oblike medsebojnega sodelovanja. To je neke vrste družbeni dogovor, ki zavezuje sedanje in bodoče generacije likovnikov obeh delavskih središč, da uresničujejo in nadalje razvijajo vse oblike medsebojnega sodelovanja, ki so jih opredelili v dogovoru.

Predstavniki likovnega kluba DOLIK so bili v petek, 2. decembra, že tradicionalno prisrčno in tovariško sprejeti v Trbovljah, na zaključni prireditvi ob praznovanju 20-letnice RELIKA. Najprej so prisostvovali predavanju dr. Ceneta Avgušтина o sedanjem likovnem trenutku v Sloveniji in razmišljanju akad. slikarja Franca Kopitarja o likovni dejavnosti v revirjih. Sledila je slavnostna razširjena seja RELIKA, na kateri so podelili priznanja najzaslužnejšim Relikovcem in organizacijam, ki so jim pri njihovem delu in razvoju pomagale, priznanje pa so za uspešno sodelovanje prejeli tudi jeseniški Dolikovci. Najlepši trenutek razširjene seje pa je bil seveda podpis listine o pobratenju, ki sta jo podpisala predsednik DOLIKA Branko Čušin in predsednik RELIKA Ivan Zgalin.

Na tovariškem večeru, ki je sledil je tekla beseda o dolgoletnem bogatem sodelovanju med dvema delavskima centroma in o načrtih za v bodoče, manjkalo pa ni niti sproščene pesmi. Prehitro je prišlo slovo, toda le za kratek čas, saj bomo trboveljske Relikovec pozdravili na Jesenicah že prihodnji petek, 16. decembra, ko se bodo v razstavnem salonu DOLIK predstavili s skupinsko razstavo svojih likovnih del.

17. REPUBLIŠKA RAZSTAVA MLADINSKE FOTOGRAFIJE VUZENICA '83

Sedemnajsta razstava mladinske fotografije je posvečena dnevu republike in 40-letnici rojstva nove Jugoslavije. Mladinske fotografije bodo razstavljene v Vuzenici, v Ravnah na Koroškem in Slovenj Gradcu od 16. novembra 1983 do 10. januarja 1984. Razstava sodi v drugi rang.

Otvoritve razstave, ki je bila 26. novembra, se je udeležilo šest mladincev iz Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice (ŽIC), ki so vsi člani foto krožka in tudi člani FK Andrej Prešern Jesenice, vodja krožkov oziroma izvenšolskih dejavnosti tov. Vidmar in predsednik foto kluba Andrej Prešern Jesenice.

Na razstavo je poslalo pet avtorjev z Jesenic 30 slik, sprejetih pa je bilo 14 slik od vseh avtorjev.

V skupini A (do 20 let) so bili nagrajeni naslednji avtorji z Jesenic: prva nagrada Branko Čušin za sliko »Impresija«, tretja nagrada Jani Novak za sliko »Delavca«, pohvalo je dobil Ivko Gregori za sliko »Odmor«, posebno nagrado pa Darko Gregori za sliko »Paralele«.

Vrstni red foto klubov za prehodno plaketo »Janez Puhar« je naslednji: 1. FKK Svoboda Vuzenica 145 točk, 2. FK Andrej Prešern Jesenice 77 točk, 3. FK Maribor 74 točk itd.

Drugo mesto v skupni razvrstitvi je za jeseniških pet mladincev lep uspeh, če upoštevamo, da so domačini z desetim mladinci v obeh starostnih skupinah dosegli prvo mesto s 145 točkami.

Pogrešamo sodelovanje mladincev nad 20 let, ki bi lahko s svojim sodelovanjem uspeh mlajše skupine toliko izboljšali, da bi se lahko potegovali za plaketo »Janez Puhar«.

Ogled razstave je omogočil Center srednjega usmerjenega izobraževanja, za kar se mu tudi vsi udeleženci zahvaljujemo.

Grego.

Dopisujte

V ŽELEZARJA

KANTATA RAVENSBRÜCK V SPOMIN IN OPOMIN

Komisija za bivše politične zapornike, internirance, izgnance in vojne ujetnike pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice je v okviru programa XI. FESTIVALA REVOLUCIJA IN GLASBA 23. novembra v Cankarjevem domu v Ljubljani organizirala ogled KANTATE RAVENSBRÜCK, predvajane v plesni obliki.

Hitlerjev prihod na oblast leta 1933 je na mah razbil vse, kar sta si v dolgih desetletjih izbojevala nemško delavsko in žensko gibanje. Odlej so bile ženske enakopravne samo v ječah, taboriščih in na moriščih. Leta 1938 so obglavili prvo bojevnico zoper nacizem. Že ob koncu leta 1933 so nacisti poleg toliko drugih ustanovili tudi prvo žensko koncentracijsko taborišče v Moringenu ob reki Solling. Ker pa je bilo jetnic vedno več, so nacisti postavili veliko žensko koncentracijsko taborišče v bližini mesteca Fürstenberg, 85 km severno od Berlina. Novo taborišče je dobilo ime po bližnji vasi in se je uradno imenovalo FRAUENKONZENTRATIONSLAGER RAVENSBRÜCK — žensko koncentracijsko taborišče Ravensbrück.

Za nas se zgodovina Ravensbrücka začne septembra 1941, ko so tja pripeljali prve štiri Slovenke z Gorenjskega. Kmalu so prišle na vrsto Štajerke in Korošice, po kapitulaciji Italije pa ženske iz »ljubljanke pokrajine«, nato Primorke, Tržičanke, Istranke, Goričanke in Prekmurke. Tako se je nabralo 2.300 Slovenk. Našim jetnicam niso uradno imenovali nobene črke, ki bi označevala njihovo državljanstvo, saj je za nacistično Jugoslavijo za zmeraj propadla. Zato so si taboriščnice začele same vrisavati črko »J« na svoje rdeče trikotnike, za kar je padla marsikatera klofuta. Vendar niso odnehale, odnehala je taboriščna oblast. Slovenke so bile politično pač najbolj enotna narodnostna skupina, saj so jih povečini nacisti iztrgali naravnost iz narodnoosvobodilnega gibanja. Zato za veliko večino velja, kar je zapisala ena od njih: »Ponosne smo bile na to, da smo Jugoslovanke in smo se zato po svoje bojevale dalje.«

V spomin na ravenbrücksko taborišče je ALOJZ AJDIČ napisal glasbeno delo TABORIŠČE RAVENSBRÜCK — kantato za simfonični orkester, dva mešana pevška zbora, recitatorke in Es-klarinet. Besedila za kantato je skladatelj dobil od nekdanjih taboriščnic, ki so napisale nekaj »ravenbrückskih pesmi«. Katje Špur, Irne Musser, Vere Albreht in Katarine Miklav (Veter čez ravno joco, Zunaj je sonce, V sunkih vetra, Smrt žanje, Zima, Mrlici, Molitev...). Skladatelj Alojz Ajdič je za tako uglasbeno delo prejel PREŠERNOVO NAGRADO GORENJSKE 1983 in nagrado VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA. Plesna upodobitev kantate pa je povsem nova in je prvič izvedena na letošnjem XI. Festivalu revolucija in glasba v Mariboru in v Ljubljani.

Mnoge nekdanje taboriščnice in ostale prisotne, ki so do zadnjega kotička napolnile srednjo dvorano Cankarjevega doma, je v imenu nekdanjih taboriščnic pozdravila RAPA SUKIJE. Njene ganljive pozdravne besede so prisotne vodile v leta pred štiridesetletji, v čas borbe za obstoj našega naroda, ko je v ženskem koncentracijskem taborišču Ravensbrück 132.000 žena prestajalo nacistična grozodejstva.

Uvodni del skladbe ponazarja grozljivo ozračje taborišča, ki ga še poudarjajo veter, mraz, črne vrane... (esesovski stražarji in paznice). V izredni scenografiji MARJANA PLIBERNIKA je s projekcijami diapozitivov prikazano dogajanje v taborišču. Vseeno krog joco ravna, smrt žanje, povsod so mrlici. Zunaj žične ograje pa je sonce, ki daje občutek toplote, trenutke samozavesti. Po grozljivem delavniku v tovarni se zasliši tožeci glas jetnic, ki se ob spremljavi glasbe, posebno še Es-klarinet, zlije v pretresljivo izpoved. Od daleč se sliši domača pesem, ki prinaša optimizem, žarek upanja, ki pa je kratkotrajen. Kruta resničnost kmalu izniči lepe sanje, želje, misli.

Glasba in ples bogatita gledalce z VELIČASTNOSTJO DOSTOJANSTVA v tišem trpljenju, tovarstvu, medsebojni pomoči in neomajni veri v svobodno življenje, vredno človeka. Studentje srednjih in visokih šol, za katere so grozote nacizma le zgodovinsko svarilo pred nasiljem, so koreografsko ustvaritev METODA JERASA odplesali nepričakovano doživeto in prepričljivo. Jerasova koreografija pokaže vsa grozodejstva esesovskih stražarjev in paznic, ki na odru uničujejo delujoče zoper vsako humanizacijo, jetnice pa se temu zoperstavljajo in se ne pustijo

zlomiti... To je ples, ki poveljuje upornost in hrabrost žensk, ki kaže, da nasilje uničuje življenje, toda pravih človeških vrednot ne more. V zaključku slišimo obtožbe padlih, ki s kriki, viki, sumi prihajajo iz grobov. Padli (veter) opozarjajo žive, da se kaj takega ne sme nikoli več zgoditi. Skladba izzvani z meglo, ki prekrije glasove vetra. Ko je na odru vel mraz, lakota, trpljenje in smrt, je v dvorani marsikatero oko potočilo solzo, ki je pomenila globoko sočustvovanje do taboriščnic, ki so veličastno prenašale grozodejstva in neverjetno morijo ČRNIH VRAN, ki so neusmiljeno uničevale nesrečne jetnice. Vse — glasba, koreografija, kostumi, jetnic, odlični svetlobni učinki, kvaliteten posnetek glasbe, je bilo izraz globokega spoštovanja vseh soustvarjalcev tega veličastnega glasbeno-plesnega dela, posvečenega jetnicam tega zloglasnega taborišča in vsem tistim, ki so prestajali nacistično v koncentracijskih taboriščih. Posebno priznanje in hvala velja plesočim mladini, ki je s svojo ekspresivnostjo v plesni ponazoritvi s težkimi plesnimi elementi prikazala vrhunsko mojstrstvo tovrstne plesne odrske umetnosti. Smelo trdimo, da je to najboljše tovrstno plesno delo, kar jih je bilo doslej ustvarjenih pri nas. Zato bi ga bilo vredno prikazati na vseh odrih, ki s svojimi tehničnimi in prostorskimi zmogljivostmi lahko izpolnijo pogoje za uspešno uprizoritev. Na Jesenicah zanesljivo taki pogoji so, pa bi bilo dobro, da se tak prireditev organizira.

Po končani scenski uprizoritvi ravenbrückske kantate so prisotne popeljali skozi našo borbena preteklost z recitalom in pesmijo še POLDE BIČIČ, ki je izvedel OCE NAŠ iz Hlapca Jerneja in Partizanski pevski zbor Ljubljana, ki je pod vodstvom zborovodja MARKA GAŠPERŠIČA zapel OCE NAŠ Karla Pahorja, LE VKUP, UBOGA GMAJNA, R. Simonitiča, SLOVENSKO PESEM U. Vrabca, PARTIZANSKO SLOVO P. Liparja, KOSEC KOSO BRUSI R. Gobca, JUTRI GREMO V NAPAD J. Kuharja in SVOBODNA SLOVENIJA P. Sivica.

Poleg umetniškega užitka so si Jeseničani lahko ogledali vse dvorane in prostore v Cankarjevem domu, razstavo umetniških slik nekaterih jetnic Ravensbrücka in čudovite koncertne orgle, ki jih je razkazal in na njih zaigral nekaj skadab orglar SAŠA FRELIH. Na poti v Ljubljano, v avtobusu, pa je vse prisotne v imenu komisije za bivše politične zapornike, internirance, izgnance in vojne ujetnike pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, pozdravila REZKA PREŠERN in podelila spominske značke in knjigo o koncentracijskih taboriščih MEMENTO — MRTVIM V SPOMIN, ŽIVIM V OPOMIN.

Franjo Ropret

DOGODKI ZADNJIH DNI V OŠ TONE ČUFAR JESENICE

V petek, 11. novembra, smo se v dvorani šole zbrali učenci in delavci šole na zanimivi kulturni prireditvi ob dnevu šole. Počastili smo spornik na Toneta Čufarja, našega jeseniškega revolucionarja in književnika.

Učenci so pripravili lep kulturni program, v katerem so predstavili Čufarja in nekaj njegovih najlepših pesmi. Besedni del programa je popestril mladinski pevski zbor z lepo izvedenimi pesmimi.

Ceprav se nas je zbralo v dvorani več kot 1200, smo mirno in zbrano poslušali izvajalce. Vse to kaže, da mladi ob dobro pripravljenih programih znamo uživati v lepoti pesmi in besede.

V torek, 15. novembra, pa smo se učenci predmetne stopnje ponovno sešli v veliki dvorani. Poslušali smo prireditev glasbene mladine, ki jo je pripravil ansambel tolkal Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane. Vodil ga je tovariš Milivoj Šurbek. Spoznali smo vsa tolkala — bobne, pavke, ritmična tolkala raznih vrst in imen, metalofone in kilo-

fone, marimbo, vibrafon in še druge. Učenci smo bili navdušeni. Zbrano smo poslušali zanimivo predstavo in kar nismo mogli verjeti, da je ura tako hitro potekla.

Takih prireditev si učenci še želimo.

Tudi na športnem področju je zelo živahno. Zlasti so v tem času pridni plavalci, člani plavalne sekcije pri ŠSD. Tekmovanja se vrstijo tedensko, z rezultati smo zadovoljni. Res pa je, da zares trdo vadijo prav vsak dan in da oba tovariša — tov. Novak in tov. Ropret — z njimi vred zagnano delata. Ti učenci lahko tekmujejo za ŠSD in za plavalni klub Jesenice, saj je povezava med šolo in klubom končno polno zaživele.

Šolsko kulturno društvo
OŠ Tone Čufar Jesenice

ČLANOM AMD JESENICE IN OSTALIM VOZNIKOM MOTORNIH VOZIL V OBČINI

V začetku decembra se pričinja novo enoletno člansko obdobje za vse naše člane, ki želijo še naprej ostati člani Avto moto zveze Slovenije in s tem pripadniki ene od najmasovnejših organizacij v naši republiki. Avto moto organizacija solidarno združuje sredstva vseh njenih članov za tiste voznike, ki potrebujejo pomoč na naših in tujih cestah. Ugodnosti, ki jih imajo člani, so raznovrstne. Naj naštejemo le nekatere, ki jih naši člani s pridom uporabljajo že nekaj let:

- brezplačni prevoz v prometni nesreči poškodovanega vozila do razdalje 500 km,
- vse storitve službe »POMOČ — INFORMACIJE« na vseh cestah Jugoslavije po znižani, članski ceni,
- usluge v bazah AMZS (brezplačna kontrola svetlobnih teles avtomobila, zavor itd.),
- popust pri tehničnih pregledih vozil (če so opravljeni v bazah AMZS, npr. v Kranju),
- kreditno pismo v vrednosti 500 švicarskih frankov pri potovanjih v tujino,
- brezplačni pravni nasveti pooblaščenih pravnikov AMZS po vsej Sloveniji v primerih prometnih nesreč in v ostalih zadevah prometne varnosti,
- 10 % popust pri kasko zavarovanjih, ki ga daje zavarovalnica Triglav vsem članom AMZS,
- v letošnjem letu pa je uvedena še dodatna novost: vsi člani so v tekočem članskem letu neogodno zavarovani v primeru smrti ali trajne invalidnosti v prometnih nesrečah,
- vsak naš član vsak mesec prejema brezplačno na dom glasilo AMZS »MOTO REVILJA«.

Članarina za letošnje leto je 500 din. Pri vplačilu članarine pa vsak član prejme tudi članski material, ki obsega naslednje praktične stvari:

- etui za dokumente (voznisko, prometno dovoljenje itd.),
- tabela za izračunavanje porabe goriva,
- članska značka AMZS,
- ATP knjižica z ovitkom in kuponi za prej navedene storitve, ki jih člani v tekočem članskem obdobju lahko koristijo.

Ker je večina naših članov v preteklih letih izrazila željo, da bi članarina za tekoče leto prišli poravnati oziroma plačati v dom AMD Jesenice na Javorniku, smo se odločili, da skušamo letos čim več tega uresničiti na tak način. Zato vabimo naše člane in hkrati tudi vse tiste voznike motornih vozil v naši občini, ki bi želeli postati naši člani, da nas obiščejo v pisarni doma vsak dan, razen petka, sobote in nedelje, od 15.30 do 18. ure.

Ker velja članarina za vsakega našega člana eno leto od vplačila (torej ni vezana na zaključek leta), lahko pridejo poravnati članarino vsi, ki jim članarina preteče od decembra '83 do maja '84 (za vse te člane je članski material že v AMD). Vsi ostali pa lahko plačajo članarino v naslednjem polletju (od junija do novembra '84).

AMD Jesenice želi vsem voznikom motornih vozil srečno in varno vožnjo v novem letu!

AMD Jesenice

DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM OBČINE JESENICE

SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA POMOČ PRIZADETIM OB POTRESU NA KOPAONIKU

Koordinacijski odbor za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije je obravnaval informacijo o poteku solidarnostne akcije za pomoč prizadetemu prebivalstvu na območju Kopaonika, ki ga je 10. septembra ponovno prizadel potres. Ocenil je, da je pomoč še premalo učinkovita in organizirana ter pozval vse delovne ljudi in občane, da se akcija solidarnosti nadaljuje in razširi.

V ta namen je pri Rdečem križu Slovenije odprt poseben žiro račun: 50101-678-51579 — Rdeči križ Slovenije — »za pomoč Kopaoniku«.

Na ta način želimo dati vsem delovnim ljudem in občanom, OZD, družbenopolitičnim in drugim družbenim organizacijam in društvom možnost, da s prostovoljnimi denarnimi prispevki pomagajo ob potrebu prizadetemu prebivalstvu na območju Kopaonika.

Pomoč je zaželjena tudi v obliki strokovne pomoči, gradbenega materiala, neposredne pomoči obrtnikov, prek Rdečega križa Slovenije v neposrednem sodelovanju z RK SZDL Slovenije.

Občinska konferenca SZDL
Jesenice

ZIMSKI ODDIH V ČSSR

Vabimo vas, da preživite zimski del oddiha v Donovaly v ČSSR, v približno 700 km oddaljenem slovaškem mestecu, ki je znan rekreacijski center z modernim počitniškim domom. V njem je ogrevan bazen, restavracija, kavarna, lovski salon, snack bar in drugo.

Na smučiščih v bližini doma je sedem vlečnic in dve sedežnici, okolica pa nudi možnost za lepe izlete.

Počitnice na snegu so tudi letos desetdnevne (brez depozita), in sicer v dveh terminih: od 19. do 29. januarja in od 29. januarja do 8. februarja 1984.

V vsakem terminu je omejeno število udeležencev, in sicer po 43 oseb.

Dnevna cena za letovanje v ČSSR na osebo:

- delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarnice 470,00 din
- zaposleni svojci delavcev 640,00 din
- otroci do 10 let starosti 260,00 din
- nezaposleni svojci in otroci nad 10 let 470,00 din
- zunanji gosti 840,00 din
- otroci zunanjih gostov do 10 let starosti 330,00 din
- turistična taksa (za 10 dni 150,00 din) 15,00 din

Ostali stroški na osebo za deset dni so:

- sprejem 120,00 din
- izlet 250,00 din
- zaključni večer 200,00 din
- darilo 250,00 din
- osebna menjava 120,00 din za dan

Potovanje bo organizirano z avtobusom, ob prijavi je treba obvezno vplačati prevozne stroške v višini 2.900,00 din, ostali stroški pa vam bodo odtegnjeni od vašega osebnega dohodka v šestih mesečnih obrokih, če jih ne boste drugače poravnali.

Rok prijave je 31. december 1983.

SLOVENSKE RUDARSKES PESMI

Zveza kulturnih organizacij Trbovlje je letos izdala edinstveno pesniško zbirko: SLOVENSKE RUDARSKES PESMI. Doslej Slovenci takšne zbirke nismo imeli, po vsej verjetnosti je nimajo tudi ostali naši narodi in narodnosti. Že zdavnaj pa so podobne zbirke rudarskih pesmi izdali večji narodi z dolgoletno rudarsko tradicijo. Ta velik zaostanek so sedaj nadoknadili in s tem zapolnili veliko vrzel na tem področju.

Na slovenskih tleh rudarimo že dolga stoletja. V vsem tem času so se porajale številne pesmi na rudarsko temo, ki so jih napisali priznani pesniki ali pa talentirani rudarji, njihove žene, pa tudi dijaki in učenci. Nekatere pesmi so bile objavljene v raznih pesniških zbirkah, revijah in časopisih, mnogo pa se jih je ohranilo z ustnim izročilom in so sčasoma ponarodele. Zbirka vsebuje 400 slovenskih rudarskih pesmi 140 avtorjev in obsega 400 strani.

Zbirka obsega:

- I. del
- Antologija slovenskih rudarskih pesmi;
- Esej o slovenskem rudarskem pesništvu, avtorja dr. Matjaža Kmeclja;

- II. del
- ostale slovenske rudarske pesmi,
- slovarček manj znanih rudarskih izrazov,
- kratka biografija avtorjev pesmi.

Pesmi za to zbirko je po dolgih letih zbiranja širom Slovenije in zunaj meja zbral Tine Lenarčič, opremil pa jo bo Janez Bizjak, diplomirani arhitekt. V njej je tudi deset prilog znanih slikarjev in kiparjev.

Cena zbirke Slovenske rudarske pesmi, vezane v polplatno, je 700 din. Zbirko lahko naročite na naslov: Zveza kulturnih organizacij Trbovlje, Trg svobode 11. a — delavski dom Trbovlje, 61420 Trbovlje.

SESTANEK »DELAVCEV« PIONIRSKES HRANILNICE

Sestanek je bil v ponedeljek, 14. novembra. Udeležili so se ga učenci, ki delajo v šolski pionirski hranilnici pod vodstvom mentorice tov. M. Rojnikove.

Sestali so se, da bi se pogovorili o varčevanju na naši šoli. Ugotovili so, da učenci nižje stopnje marljivo varčujejo, učenci višjih razredov pa slabo.

Pohvalili so varčevalce iz nižjih razredov, za učence višjih razredov pa so predlagali, naj denar, ki ga pravljajo v slaščičarni ali kioskih, raje shranijo v šolski hranilnici.

Posebej so poudarili kolektivno varčevanje. To je varčevanje razrednih skupnosti. Učenci naj bi varčevali za končni izlet, oziroma ekskurzije.

Dogovorili so se, da bo ob koncu leta vsaka razredna skupnost, ki varčuje v pionirski hranilnici, nagrajena s 500 din, osmošolci pa s 1.000 din.

Delavci šolske hranilnice upajo in želijo, da bi se zares vse razredne skupnosti odločile za kolektivno varčevanje.

Nermina Hatić,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

UČENCI KOLPORTERJI

Učenci osmih razredov bi se ob koncu šolskega leta radi odpeljali na dolg lep izlet. Tak izlet pa veliko stane.

Odločili so se, da bodo denar zanj prislužili z marljivim delom. Vsako sredo prodajajo na Jesenicah tednik 7D, revije Avsenik, Himalaja in Maja. Akcijo vodi Lenka Habe.

Doslej so učenci z rezultati akcije zadovoljni in upajo, da se bo število kupcev teh revij in tednika iz njihovih rok še povečalo.

Katja Vidmar,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

INTEGRAL — TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice JESENICE

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge
1. 2 pralca vozil — pogoji: dokončana osemletka, odslužen vojaški rok.

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas s polnim delovnim časom z enomesečnim poskusnim delom.

Prijave s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev pošljite v roku osmih dni po objavi na naslov: INTEGRAL, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice JESENICE, Titova 67.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi naše drage mame

ALOJZIJE SKUBE

Se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sostanovalcem, znancem in prijateljem za vsestransko pomoč, izrečena sožalja, vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni sosedom Zormanovim in Gračnarjem v najtežjih trenutkih. Prav lepa hvala sodelavcem SEO-OEAP, FRŠ Železarnarje za pomoč, internemu oddelku Bolnice Jesenice za cvetje, zdravniškim in sestram za dolgoletno zdravljenje in nego v času njene bolezni. Iskrena hvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za žalostinke in izrečena sožalja.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami.

Zalujoči vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

DRAGOMIRA BLAGOJEVIČA

Se sosedom iskreno zahvaljujem za neizmerno pomoč, ki so nam jo nudili v težkih trenutkih. Zahvaljujem se vsem sodelavcem TOZD Željarnarja in sostanovalcem na Titovi 75 za denarno pomoč ter sindikatu TOZD Željarnarja za podarjeni venec.

Zalujoči vsi njegovi

Sodelavcem adjustaže bluminga — dnini Erjavca se najlepše zahvaljujem za obisk na domu in darilo, ki sem ga prejel ob življenjskem jubileju in mi bo lep in trajen spomin na sodelavce.

Rudi Oštr

Sodelavcem adjustaže bluminga — dnini Andreuzzi se zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti brata.

Jordan Hristov

Zahvaljujem se sindikatu TOZD Remontne delavnice — RTA Bela za denarno pomoč v času moje bolezni.

Marija Jovičič

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Dominik Soklič

Čprav bolj pozno, pa vseeno iz srca se najiskrenejše zahvaljujem mojim najožjim sodelavcem za lepa in dragocena darila ob odhodu v pokoj.

Marija Žagar

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna bluming štel se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela v času moje bolezni.

Nada Omejc

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, sina, brata in strica

MIRKA NOČA

Se iskreno zahvaljujem sosedom svetinove ceste 22 za takojšnjo pomoč v najtežjem trenutku.

Hvala sorodnikom, sodelavcem TOZD Remontne delavnice, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali cvetje, denarno pomagali in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujem se govornikom za poslovalne besede, pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za zaigrane žalostinke in izkazano spoštovanje v zadnjih trenutkih slovesa.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi nadvse dobrega moža, očeta, starega očeta in brata

GOJKA RADOČAJA

Se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem KO ZB NOV Staneta Bokala — Plavž, govorniku ob odprtem grobu ter praprščakom za spremstvo, osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine za podarjeni venec in organizaciji RK Plavž za denarno pomoč.

Iskrena hvala osebju internega oddelka Bolnice Jesenice, dr. Mencingerju, dr. Vidali, dr. Markežu, dr. Hribniku in dr. Šmicerju za vsestransko pomoč in lajšanje bolečin v njegovi težki bolezni.

Prisrčna hvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za zaigrane žalostinke.

Se enkrat najlepša hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali in nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Zalujoči: žena Vida, hčerke Rezka, Nataša in Bogdana z družinami, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 10. decembra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
DELIKATESA — KAŠTA 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a in
ROŽCA — sam. trgovina na Plavžu, Titova 79.

DEŽURNA LEKARNA

V decembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 10. decembra: **Bogdan PANČUR, H. Verdnika 39, Jesenice.**

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se lepo zahvaljujem za prejšnjo denarno pomoč, ki mi je v času moje bolezni zelo dobrodošla.

Janko Mencinger

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Milan Kosmač

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem jubileju. Organizaciji želim veliko uspehov v njenem nadaljnjem delu.

Jerca Potočnik

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem jubileju. Organizaciji želim veliko uspehov pri njenem nadaljnjem delu.

Franc Salberger

Sodelavkam TOZD Elektrode se zahvaljujem za prejšnja darila ob odhodu v pokoj.

Ivica Robič

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

9. december, amer. barv. pust. film CONVOY ob 17. in 19. uri, ob 21. uri PINK FLOYD — ZID, premiera ang. barv. filma.

10. december, Program animiranih filmov: Jurček stražar, Vitez Bodež, Inšpektor Maska, Ples Goril, Jutri bo novo leto ob 15. uri, ob 17. in 19. uri amer. barv. akcij. drama JUŽNJASKA UTEHA.

11. december, amer. barv. akcij. drama JUŽNJASKA UTEHA ob 17. in 19. uri.

12. december, franc. barv. komed. VELIKA AVANTURA ob 17. in 19. uri.

13. december, angl. barv. film PINK FLOYD — ZID ob 17. in 19. uri.

14. december, angl. barv. film PINK FLOYD — ZID ob 17. in 19. uri.

15. december, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

9. december, amer. barv. akcij. drama JUŽNJASKA UTEHA ob 18. in 20. uri.

10. december, hongkon. barv. karate 13 SINOV RUMENEGA ZMAJA ob 16. uri, ob 18. in 20. uri nem. barv. erot. komedija VROČICA POLETNE NOČI.

11. december, Program animiranih filmov: JURČEK STRAŽAR, VITEZ BODEŽ, INŠPEKTOR MASKA, PLES GORIL IN JUTRI BO NOVO LETO ob 10. uri, ob 16. uri hongkon. barv. karate 13 SINOV RUMENEGA ZMAJA in ob 18. in 20. uri franc. barv. komed. VELIKA AVANTURA.

12. december, angl. barv. film PINK FLOYD — ZID ob 18. in 20. uri.

13. december, ZAPRTO!

14. december, amer. barv. film MODRA LAGUNA.

KINO DOVJE

11. december, amer. barv. film MUPPETI GREDO V HOLLYWOOD

ob 17. uri, ob 19. uri jug. barv. ljub. film VONJ TELES — Film ni primeren za otroke!

15. december, franc. barv. komedija GADJE NA POČITNICAH ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

9. december, slov. barv. mlad. film PASTIRCI ob 17. uri.

10. december, amer. barv. akcij. film DVA SUPER POLICAJA ob 19. uri.

13. december, amer. barv. akcij. film PRIHAJA NINJA ob 19. uri.

15. december, amer. barv. akcij. film JUŽNJASKA UTEHA ob 19. uri.

ČLANOM DI JESENICE

Društvo invalidov Jesenice obvešča svoje člane in njihove svojce, da organizira 17. decembra v okviru novoletnih praznikov SREČANJE MED SEBOJ, ki bo ob 16. uri v domu društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Na družabnem srečanju bo igral TRIO BOHINJ. Stroški srečanja za osebo so 300 din. V ceno je vračunana večerja in del sladke kapljice. Prijavite se pri svojem poverjeniku ali v pisarni društva. Pohitite s prijavi, ker je število gledalcev na prostorske možnosti omejeno.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

Od 26. novembra do 14. decembra je odprta skupinska razstava slik članov likovnega kluba DOLIK na temo JESENICE NEKDAJ IN DANES, posvečena prazniku republike in 40-letnici rojstva nove Jugoslavije.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan od 9. do 11. ure in popoldan od 16. ure do 18.30.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

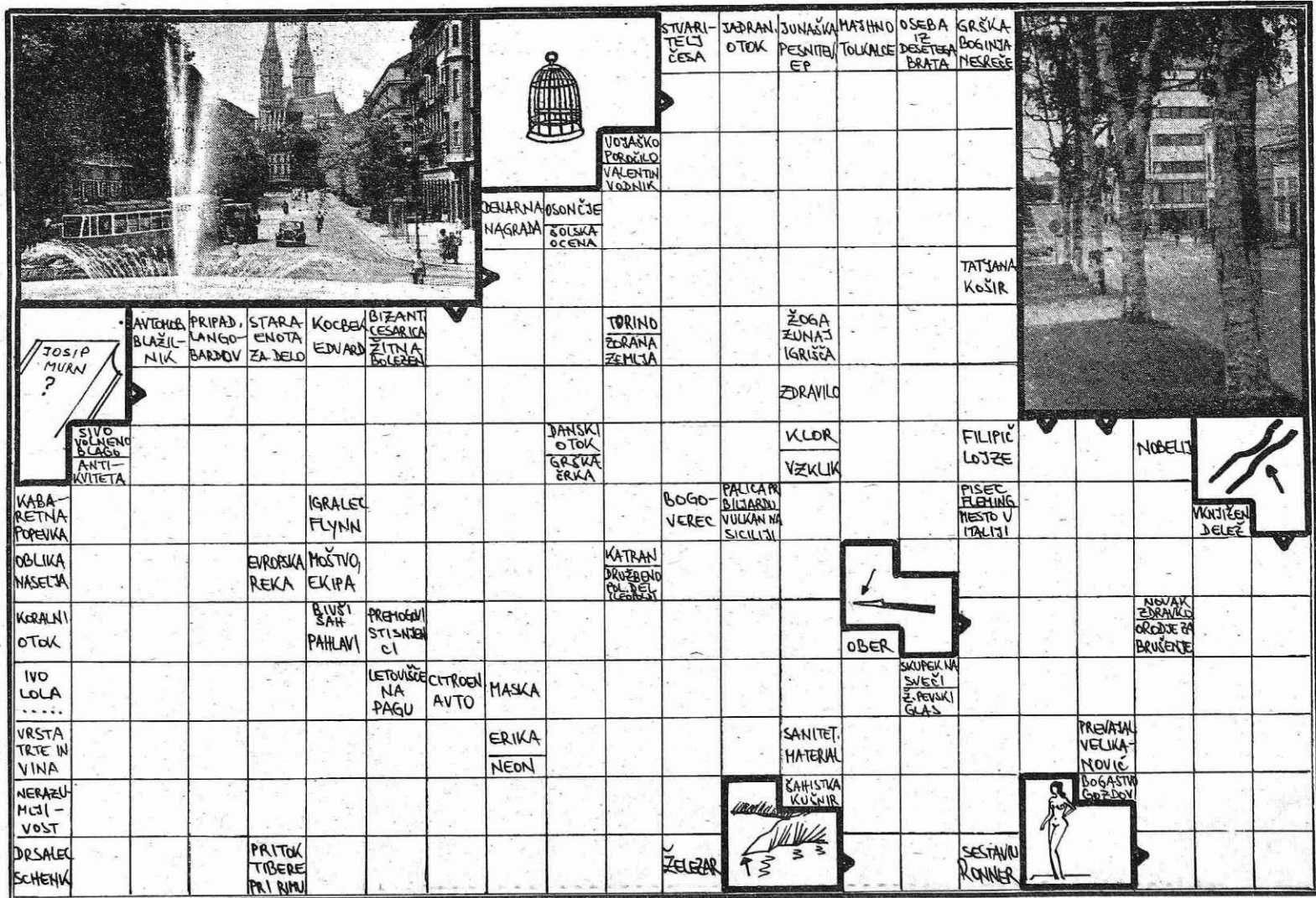
Psi, meč, boks, Mara, Ito, Oziris, štirideset let Jugoslavije, ta, kajan, kaki, Astrid, rvar, ura, TK, ruta, Sinj, Stična, omikron, emocija, etamin, vata, Kijev, Tirana, Kurd, Ir, in, Aškerc, knjigar, Ravenčani, Rade, okvara, Alenka Pinterič, Lasan, knap, Samkara, ara.

V torek, 6. decembra, je komisija, ki so jo sestavljali Nafija Bešić in člani uredništva, izžrebala nagrajence nagradne križanke, objavljene v 44-45. številki Železarja. Prejeli smo 199 rešitev, komisija pa je izvela deset pravih rešitev.

200 din prejme FRANJO ROPRET, Štravska 1, Jesenice; 150 din prejmeta TIHOMIR DESPOTOVIČ, V. P. 8963/1, 85000 Bar in JANEZ DOBRAVEC, Bokalo 6, Jesenice; po 100 din prejmejo: FRANCE ŽVEGLJ, Cesta 1. maja 6, Jesenice, MIHA BENET, Centralno skladišče 40 in SIMON TURŠIČ, Bokalo 19, Jesenice; 75 din prejmejo: FRANC KOPRIVEC, Heroja Verdnika 30, Jesenice, JOŽE DOMEVŠČEK, OTK, STANE LUKS, SEO in BRANKO ŠINKOVEC, Valjarna debele pločevine.

Nagrajenci, zaposleni v Železarni, bodo prejeli nagrade 15. januarja pri izplačilu osebnega dohodka, nagrajenci izven Železarnarje pa po pošti.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

ZMAGA ZA ZMAGO

V XII. kolu sta jeseniški moštvi zabeležili zmago. Jeseničani so na domačem igrišču pred 800 gledalci z goli Mlinarja in Raspeta po dvakrat ter Zbontarja, Razingerja, Hafnerja, M. Pajića in Šuvaka premagali Medveščak iz Zagreba z rezultatom 9:1 (2:1, 4:0, 3:0).

Kranjskogorci so napravili pravi podvig, saj so v Beogradu premagali Partizan s 4:1 (0:1, 2:0, 2:0). Strelci za Kranjsko goro so bili: Tišler, Smolej, Šlibar in Zidarević.

XIII. KOLO

JESIENICE : SPARTAK 38:3
(11:0, 16:1, 11:2)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 500, sodniki: Petrič, Mlakar in J. Vister. Strelci za Jesenice so bili: Bešić 9, Klemenc in Hafner po 5, Šuvak 4, Razinger in Raspet po 3, Pajić in Mlinar po 2 ter S. Ščap, Kopitar, Borse, Jug, D. Horvat; kazenske minute: Jesenice 2 min., Spartak 4 min. Se en nesmiseln rezultat iz naše najkvalitetnejše hokejske lige. Dokaz več, da brez potrebe zapravljamo čas, denar in kvaliteto hokeja. Kajti od tako visoke zmage Jeseničani nimajo prav ničesar, še

manj pa imajo gostje, ki bi se morali še marsikaj naučiti, če bi hoteli nastopati v prvi zvezni ligi. Vsekakor je njihovo učenje hokejskih veščin predrago ne le za njih same, ampak tudi za ostale klube, s katerimi se srečujejo.

MEDVEŠČAK — KRANJSKA GORA
9:1 (3:0, 5:0, 1:1)

Dom športov, gledalcev 200, sodniki: Priboj iz Subotice ter Grgec in Raca, oba iz Zagreba; strelci za Kranjsko goro je bil Stros v 58. minuti.

Zagrebcani so tokrat igrali zelo dobro, naši pa se jim nikakor niso mogli postaviti po robu. Po dveh tretjinah je bil rezultat 8:0 za Medveščak, v zadnji pa je bil izid izredno ugoden za Kranjsko goro — 1:1.

Lestvica po 13. kolih:

1. Jesenice	13	13	0	0	177:24	26
2. Olimpija	13	12	0	1	141:24	24
3. Medveščak	13	8	0	5	71:56	16
4. Cr. zvezda	13	7	1	5	80:67	15
5. Cinkarna	13	4	1	8	72:64	9
6. Kr. gora	12	3	0	9	44:75	6
7. Partizan	13	3	0	10	38:84	6
8. Spartak	12	0	0	12	28:257	0

D.

DVE MEDALJI NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Od 25. do 27. novembra je bilo v Frankfurtu v Zvezni republiki Nemčiji prvo svetovno prvenstvo v kegljanju na ledu za moške in ženske. Tekmovanja so se udeležile ekipe 13 držav iz Evrope, Kanade in Združenih držav Amerike. Jugoslavijo je zastopala ekipa Vatrostalne z Jesenic, ki si je priborila vizo za Frankfurt s tem, da je osvojila naslov prvaka Slovenije. Nastopali so v postavi: Milenko Perić, Rudi Šapek, Ante Bazo, Ivan in Srečo Železnikar. Pred odhodom na svetovno prvenstvo ekipa ni imela kakšnih posebnih priprav.

Svetovno prvenstvo v kegljanju na ledu je bilo v zelo lepi športni dvorani v Frankfurtu. Tekmovanje je bilo zelo naporno. Naši tekmovalci so tekmovali v dveh disciplinah — posamežno in moštveno. Bili so vsak dan po 12 ur v dvorani oziroma na ledu.

V petek zjutraj se je začelo tekmovaljevanje v bližini in zbijanju. Prvi od naših je nastopil s štartno številko 7 Ivan Železnikar. Dosegel je 84 točk, S štartno številko 17 je nastopil Ante Bazo in zbral 93 točk, Rudi Šapek pa je s štartno številko 27 zbral 99 točk. To je bilo tudi šesto mesto v prvem tekmovalnem dnevu. Največ točk je zbral tekmovalac iz Zvezne republike Nemčije Pfaff Günter, in sicer 134. Skupni rezultat vseh treh naših tekmovalcev je Jugoslavijo uvrstila na tretje mesto.

V soboto zjutraj je bil drugi tekmovalni dan. Ledena ploskev je bila pripravljena drugače kot prvega dne. Led je bil globlje narezan, tako da je bilo na stezah več drobnega ledu. To se je poznalo tudi pri rezultatih. Skoraj vsi tekmovalci so dosegli slabše rezultate kot prvi dan.

Prvi od naših je metal Rudi Šapek. Dosegel je 105 točk, kar je bil drugi rezultat tega dne. Ante Bazo je zbral 63 točk in Ivan Železnikar 84. Najboljši rezultat dneva je dosegel tekmovalac iz Italije Hans Holzkecht, 113 točk. Po šestevku doseženih rezultatov obeh dni je postal svetovni prvak Pfaff Günter (238 točk-D), drugi je bil Josef Klaffenböck (216 točk-A) in tretji Rudi Šapek (204 točk). Ostala naša tekmovalca sta zasedla 11. mesto (Ivan Železnikar 168 točk) in 15. mesto (Ante Bazo 156 točk).

Moštveni del svetovnega prvenstva se je začel v petek popoldne. Jugoslavija je prvi dan izgubila z Zvezno republiko Nemčijo, Italijo, Avstrijo in Švedsko. Zasedla je četrto mesto po količniku, po točkah pa je delila mesto s Švedsko in Švicco. Drugi dan je naše moštvo izgubilo z ZRN, Italijo in igralo neodločeno z Avstrijo, tako da so bil drugi dan tretji. Skupno so po obeh dneh zasedli četrto mesto, ki je našo reprezentanco vodilo v finalni del turnirja.

Finalne igre so se igrale po sistemu 1-4 2-3. Naša reprezentanca je prvo tekmo igrala z domačini. Obe igri je izgubila. Naši so bili nervozni, meti so bili neustojni, čeprav so bili deležni velike podpore občinstva. Vsak uspešen met so gledalci nagradili z aplavzom, čeprav so naši kegljači igrali proti domačinom. Na drugi stezi sta istočasno igrali Italija in Avstrija. Zmagala je Italija. V malem finalu za bronasto medaljo sta se pomerili poraženi ekipi Jesenice in Avstrije. Ta dvoboj bo zapisan v analih, mislim, da se kaj ta-

OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V KEGLJANJU NA ASFALTU

V soboto, 26. in nedeljo, 27. novembra, je na kegljišču v Podmežakli potekalo deseto sindikalno občinsko prvenstvo v kegljanju na asfaltu, ki ga je organiziral svet za šport in rekreacijo in izbralo prostega časa pri občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah. Skupaj je nastopilo 20 moških in 8 ženskih ekip sindikalnih organizacij iz TOZD in OZD jeseniške občine. Za najbolj prijetno presenečenje na letošnjem prvenstvu so poskrbeli člani Društva upokojencev Jesenice, ki se vsako leto udeležujejo prvenstev. Tokrat so se posebno potrdili, da so kljub »stažu upokojenca«
še vedno aktivni športniki, saj so premagali vse ekipe »delovnih«
tekmovalcev in prepričljivo zasedli prvo mesto med moškimi ekipami. Za to seveda zaslužijo vso pohvalo in jim še naprej želimo takšno bogato in vsestransko športno življenje.

REZULTATI:

Moški ekipno: 1. Društvo upokojencev Jesenice 807 kegljev, 2. Žičarna (ŽJ) 279, 3. Gradis Jesenice 1. ekipa 791, 4. Sind.

konferen. Železarne 778, 5. Društvo upokojencev Jesenice II. ekipa 769.

Moški posamezno (neregistrirani): 1. Jože Šlibar ml. (Transport ŽJ) 217, 2. Pavel Smolej (Universal Jesenice) 212, 3. Jaka Solar (Žičarna ŽJ) 211, 4. Ivan Bucek (Društvo upokojencev Jesenice) 211, 5. Franc Čerin (Žičarna ŽJ) 208; registrirani tekmovalci: 1. Franc Ravnihar (Gradis Jesenice) 213, 2. Jaka Lovše (Železarne) 209, 3. Franc Čampa (Kovinar Jesenice) 208, 4. Dušan Jugo (Kovinar Jesenice) 208, 5. Miran Sluga (Gradis Jesenice) 200. Ženske ekipno: 1. Elektrode (ŽJ) 479, 2. Iskra Blejska Dobrava II. ekipa 474, 3. Iskra Blejska Dobrava I. ekipa 466, 4. Planika Breznica 462, 5. Družbena prehrana (ŽJ) 453.

Ženske posamezno: 1. Ančka Čerin (Elektrode ŽJ) 196, 2. Zdenka Vogrič (Družbena prehrana ŽJ) 171, 3. Ivanka Ključević (Planika Breznica) 171, 4. Betka Novak (Športno društvo Jesenice) 169, 5. Olga Kajdič (Universal Jesenice) 167. J. R.

OBVESTILO

Smučarski klub Jesenice obvešča vse tiste, ki še niso dvignili denarja ali neprodane smučarske opreme od smučarskega sejma, da to lahko dvignete še v petek, 9. decembra, dopoldne od 9. do 11. ure in popoldne od 16. do 18. ure v spodnjih prostorih smučarskega kluba Jesenice v strelskem domu Matija Verdника na strelišču v Podmežakli.

V kolikor lastniki denarja ali neprodane robe ne bodo dvignili, bo klub denar in robo zadržal in uporabil v korist smučarskega kluba.

Smučarski klub Jesenice

NAGAOKA '83

V soboto, 3. in v nedeljo, 4. decembra, je bilo v Ljubljani dvajseto, jubilejno tekmovaljevanje v spomin na Kokichia Nagaoko, japonskega trenerja in judoista, ki je umrl po hudi poškodbi, ki jo je dobil na treningu v Ljubljani.

Turnirja, ki se ga vsako leto udeležuje veliko število judoistov iz vse Jugoslavije ter ekipe iz Italije, Sovjetske zveze in Poljske, ki so sodelovale tudi letos, so se množično udeležili tudi člani judo sekcije TVD Partizan Jesenice.

V konkurenci pionirjev je nastopilo 223 pionirjev iz trintridesetih klubov. Jeseniški judoisti so dosegli naslednje uvrstitve:

V kategoriji do 38 kg so Karahodžić, Rotar in Vrhovnik izpadli že v prvem kolu, medtem ko je Herman klonil šele v tretji borbi. V kategoriji do 42 kg je Podgoršek izpadel že v prvem kolu. Najuspešnejši so bili Jeseničani v kategoriji do 46 kg. Čeprav je Gračnar izpadel v prvem in Hamzić v drugem kolu, sta se Elvir Hadžić in Vidic uspela prebiti v polfinale in finale. Hadžić je v borbi za prvo mesto izgubil z Zafosnikom (Impol) in zasedel drugo mesto, medtem ko Vidic deli tretje do četrto mesto s Frankovičem (Labin). V kategoriji do 64 kg je Dvoršak izgubil v prvem kolu. Pionirji so v konkurenci trintridesetih klubov zasedli ekipno sedmo mesto z dvanajstimi točkami, zmagala pa je ekipa Rakovice iz Beograda z dvainvajsetimi točkami.

V konkurenci mladincev je nastopilo 127 judoistov iz 36 klubov. Stražisar je v kategoriji do 53 kg klonil šele v polfinalu in zasedel tretje mesto. Zmagal je Otič (Novi Sad). Almir Hadžić je v kategoriji do 75 kg prav tako osvojil tretje mesto po porazu s kasnejšim zmagovalcem Beograščanom Petkovičem.

V kategoriji članic, kjer so Jeseničani pričakovali največ, je nastopilo 76 judoistk iz 26 klubov. Medtem, ko so Beriševa v kategoriji do 61 kg, Wolfova v kategoriji do 66 kg in Triplatovala v kategoriji do 72 kg nepričakovano, vendar zasluženno izgubile že v prvem kolu, pa je Čerinova v kategoriji nad 72 kg le potrdila svoje kvalitete in klonila šele v finalu proti veliko težji Zagrebčanki Fabeti in zasedla drugo mesto.

Čeprav jeseniški judoisti v celoti niso izpolnili pričakovanj, pa sta dve drugi in tri tretja mesta na močnem mednarodnem turnirju le velik uspeh. Medtem, ko so Stražisar, A. in E. Hadžić ter Čerinova potrdili svoje kvalitete, pa se bodo morali ostali, predvsem dekleta, na naslednjih tekmovaljih pošteno in srčno potruditi, da bodo svoje prejšnje uspehe ponovili in tako dokazali, da niso bili slučajni.

Dvodnevni memorialni turnir je v hali Tivoli odlično organiziral judo klub Olimpija.

-tok

TEKMOVANJE INVALIDOV ZA PRAZNIK REPUBLIKE

Društvo invalidov Jesenice je v soboto, 3. decembra, na kegljišču v Podmežakli organiziralo tradicionalno tekmovaljevanje v kegljanju na asfaltu v okviru praznika dneva republike ter drugo tekmovaljevanje za memorial Staneta Lavriča. Nastopilo je šest ekip invalidskih športnih društev ter društev invalidov s področja Gorenjske. Prehodni pokal za memorial Staneta Lavriča je osvojila ekipa Društva za rekreacijo in šport invalidov Borec Kranj.

REZULTATI: 1. Društvo za rekreacijo in šport invalidov Kranj 504 kegljev, 2. Športno društvo 3. avgust Tržič 441, 3. Društvo invalidov Škofja Loka, 4. Društvo invalidov Jesenice 417, 5. Športno društvo Invalid Domžale 409, 6. Društvo invalidov Radovljica 348 kegljev. J. R.

ŠPORTNI DAN

V četrtek, 1. decembra, smo imeli učenici višje stopnje OŠ Prežihov Voranc Jesenice prvi zimski športni dan. Ogledali smo si ženski slalom za svetovni pokal v Kranjski gori.

Spoznali smo, da je spremljanje smučarskega tekmovalja v živo veliko bolj zanimivo, vendar je bolj doživeto kot pri spremljanju tekem prek televizije. Tudi nas je zgrabila navijaška strast, ki je prišla do izraza zlasti takrat, ko so vozile naše tekmovalke. Veseli smo bili njihovih uspehov.

Za nas je bil ta športni dan novo doživetje, ki ga želimo prihodnje leto ponoviti.

Katja Vidmar, novinarski krožek OŠ Prežihov Voranc Jesenice

Razstava reportažne fotografije Francija Črva v Ljuzekovi hiši v Kranjski gori

KOŠARKA MENGEŠ : JESIENICE 76:79 (42:33)

1. SLOVENSKA KOŠARKAŠKA LIGA — ŽENSKÉ
MENGEŠ : JESIENICE 76:79 (42:33)

Jesenice: Vuleta 17, Deretič 4, Šmitran, Krznarič, Lah 4, Mlačnik, Vrdoljak 17, Azman 17, Ulčar, Smolej, Vavpotič 20.

Jeseniske košarkarice so v 4. kolu 1. SKL zabeležile že tretjo zmago. V soboto so gostovale v Mengšu in se pomerile z domačinkami, ki so v lanskí sezoni nastopale v drugi zvezni ligi. Gostje so se morale pošteno potruditi, da so osvojile dve točki.

V prvem polčasu Jeseničanke nikakor niso mogle najti svoje igre. Takoj v začetku so igralke Mengša povedle z 10:0 in prisilile gostujočo ekipo, da je ves polčas

lovila razliko. V deseti minuti drugega polčasa so domačinke vodile že za 20 točk (64:44), tedaj pa so Jeseničanke dale vse od sebe, zaigrale so skrajno borbeno v obrambi, angažirano v napadu in razlika je začela počasi kopneti. Trener Valjič je poizkušal z vsemi igralkami in je nazadnje le našel pravo menjavo. Z vstopom Mlačnikove in mlade Deretičeve so igralke Jesenic le našle igro, ki jim je zagotovila zmago.

Pohvala velja vsem igralkam, posebno mladim — Deretičevi, Smolejevi, Mlačnikovi in Lahovi, ki so odlično dopolnjevale prvo peterko in pripomogle k uspehu.

Prihodnje kolo: JESIENICE : MARI-BOR, 10. decembra, dvorana ŽIC ob 19.30.

JESIENICE : RADOVLJICA 59:96 (24:43)

Telovadnica ŽIC, gledalcev 100, sodnika Jelen (Nova Gorica) in Pahovnik (Ljubljana).

V tekmi starih rivalov je ekipa Radovljice tokrat zasluženno visoko premagala ekipo Jesenic. Radovljičani so vodili od samega začetka in skoraj celo tekmo le še večali prednost, saj so jim bili domači košarkarji le na trenutke enakovredni.

Jeseničani so ob slabi in premalo agresivni igri v obrambi igrali tudi v napadu preveč boječe in nezbrano. Rezultat vsega tega je veliko število košev, ki so jih

dobili iz protinapadov in izpod koša. Tega si ne bi smeli privoščiti, ker so imeli precej višjo ekipo od hitrih gostov.

Za Jesenice so igrali: Malkoč, Rizvanović 2, Jelovčan 23, Subotič 4, Lunder 3, Grzetič 6, Smolej 10, Brgant 5, Trifković 4, Narobe 2.

Za Radovljico pa: Vidic, Markelj, Potočnik 4, Ješe, Pogačar 10, Erman 10, P. Praprotnik, M. Praprotnik 2, Kozole 19, Šter 18, Blaznik, Novak 33.

Miha Jelovčan

USPEH JESIENIŠKIH KADETINJ NA KOŠARKARSKEM TURNIRJU V LJUBLJANI

Za praznik republike, 29. novembra, je ŽKK Šentvid priredil turnir, ki so se ga udeležile ekipe Slovana, Jesenic in domačinke.

V prvi tekmi so igralke Jesenic premagale domačinke z rezultatom 39:58. Koše za Jesenice so dosegle: Deretič 11, Šmitran 15, Krznarič 7, Bartelj 6, Ključević 13, Smolej 6.

V drugi tekmi je Slovan premagal Šentvid z rezultatom 60:41. O prvem mestu je tako odločala zadnja tekma med Slovanom in Jesenicami. Dobra in razburljiva tekma je bila odločena v drugem polčasu, ko so jeseniške igralke s hitrim

tempom in učinkovitimi protinapadi razbile obrambo Slovana. V tej tekmi se je posebno izkazala Mateja Krznarič, ki je bila neustavljiva v prodorih in Slobodanka Šmitran, ki je prejela pokal kot najboljša strelka turnirja.

SLOVAN : JESIENICE 44:58
Za Jesenice so nastopile: Deretič 8, Šmitran 24, Krznarič 16, Bartelj 4, Ključević 2, Smolej 4, Berus.

Tako so Jeseničanke osvojile prvo mesto, organizator tekmovalja pa je kapetanu ekipe Jeleni Smolej izročil ličen pokal.

KOŠARKARSKI TURNIR

OB DNEVU REPUBLIKE V MOJSTRANI

Košarkaški klub Mojstrana je tudi letos organiziral tradicionalni košarkaški turnir ob dnevu republike. Na turnirju sta poleg domače ekipe igrali še ekipi KK Veriga-Lesce in KK Žirovnica.

Igralci domače ekipe so na turnirju pokazali največ in zasluženno osvojili prvo mesto. V njihovi igri se je poznalo, da v zadnjem času zopet resno trenirajo. Kaže pa, da vseeno še niso sposobni odigrati cele tekme v istem ritmu. Tako so proti ekipi Žirovnice odlično odigrali prvi polčas in mnogo slabše drugega, proti Verigi pa slabo prvi polčas in dobro drugega. Z eno zmago je bila druga ekipa Verige in tretja z dvema porazoma Žirovnica.

Rezultati:
Mojstrana : Žirovnica — 47:68 (44:33)
Veriga : Žirovnica — 47:63 (26:30)
Mojstrana : Veriga — 86:77 (40:43).

Za ekipe so igrali:
Mojstrana: Tomšič 25, Kovačec 2, V. Hladnik 23, Brežan 12, Tkalec 13, Zima 8, Rabič 23, Urbas 12, M. Hladnik 39.
Veriga: Vidic 54, Purger 20, Ropret 16, Dežman 43, Marš 15.
Žirovnica: Avenik 27, Železnik 14, Bizjak 14, Mihelič 35, A. Grlic, Baloh 7, Zimic, A. Jelovčan.
Sodila sta: Subotič in Trifković.

ŠSD OŠ PREŽIHOV VORANC : ŠSD OŠ 16. DECEMBER MOJSTRANA 24:19 (13:3)

V četrtek, 24. novembra, so se v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah v prvi letošnji tekmi pomerile pionirke v košarki. V lepi in borbeni tekmi so zmagale pionirke šolskega športnega društva osnovne šole Prežihov Voranc z rezultatom 24:19 (13:7). Obe ekipi, v katerih so letos povsem nove igralke, trenirata šele nekaj tednov, za večino deklet pa je bila to prva tekma v življenju.

Za ekipo ŠSD OŠ Prežihov Voranc so nastopile: Rekič 7, Jokič, Slamnik, Bešić 7, Hrkič, Zrnič 8, Bogdanovska, Hamzić, Jonke, Mahmutović, Gregorič, Skenderović, S. Hrkič.

Za ekipo ŠSD OŠ 16. decembra Mojstrana pa so igrale: Pogačnik 4, Springer 5, Gavšević, Jaklič, M. Springer, Krizančič, Potokar 2, Lotrič 2, Stojanović 6, Skumavc, Čeberšek.

NASTOP NAMIZNOTENIŠKIH IGRALCEV V BELJAKU

V prazničnih dneh so jeseniški namiznoteniški igralci gostovali v Beljaku na Koroskem na mednarodnem turnirju, imenovanem »Kugyjev memorial«. Poleg Jeseničanov in domačinov iz vse Avstrije so nastopili tudi igralci iz Italije ter nekaj igralcev iz Ljubljane, Raven na Koroskem in Zaloga.

V skupini pionirjev je naš igralec Ferbežar osvojil drugo mesto pred klubskimi tovarišem Džukičem, ki je bil tretji, medtem ko je bil zmagovalac v tej skupini Avstrijec iz Judenburga.

V skupini mladink je Zalokarjeva nepričakovano zgubila v finalu z Ljubljanko Banovo in se uvrstila na drugo mesto. Tudi v ženskih dvojicah je par Zalokar-Štrumbel osvojil drugo mesto, za ljubljanskim parom Reflak-Celigoj.

Organizacija prireditve je bila dobra. Naši igralci so bili lepo sprejeti. Domači igralci pa so obljubili, da bodo nastopili pri nas na naslednjem memorialnem turnirju.

turnirju »Judite Pavlič-Novak«
v marcu prihodnjega leta. S takimi srečanji se krepijo in poglobljajo prijateljske vezi med obmejnimi kraji sosednjih držav.

Na Jesenicah je bilo to soboto izvedeno prvenstvo gorenjske regije za ekipe mladink. Zmagala je ekipa Triglava iz Kranja, pred Savo in Jesenicami.

V soboto pa bo na Jesenicah v dvorani osnovne šole Tone Čufar na Plavžu drugi selekcijski turnir najboljših 40 pionirjev Slovenije. Nastopili bodo tudi trije domačini, in sicer: Ferbežar, Džukič in Nemančič.

Istočasno pa bo na enakem turnirju v Novi Gorici nastopilo 30 najboljših pionirsk Slovenije, med njimi tudi tri Jeseničanke: Markeževa, Savorjara in Smolejeva.

(S)